PROMPTUARIUM BIBLICORUM TEXTUUM AD CATHOLICAM FIDEM...

Paolo Sebastiano Medici

Digitized by Google

Digitized by Google

5.469

Digitized by Google

AI

1933

PROMPTUARIUM BIBLICORUM TEXTUUM.

Digitized by Google

Digitized by Google

PROMPTUARIUM
BIBLICORUM TEXTUUM
AD CATHOLICAM FIDEM
CONFIRMANDAM
ET JUDÆORUM
INFIRMANDAM
perfidiam.

AUCTORE

PAULO MEDICI
FLOR. PRESB. S. T. D.
ET LINGUÆ SANCTÆ LECT.

Cucurrit (David) & ſtetit ſuper Philiſtæum, & tulit gladium ejus, & eduxit eum de vagina ſua: & interfecit eum, præciditque caput ejus. 1. Reg. Cap. xvii.

Gladius eorum intret in corda ipſorum.
Pſal. xxxvi.

****

FLORENT[illegible] [illegible]DCCVII.

Typis Vincentii [illegible] [illegible]um licentia.

Digitized by Google

4.6.469

Digitized by Google

ILLUSTRISS. AC REVERENDISS. D. D.

THOMÆ BONAVENTURÆ

EX COMITIBUS DE GHERARDESCA ARCHIEPISCOPO FLORENTINO.

PAVLUS MEDICI S. T. D.

D. D. D.

EX *quo, Illuſtriſs. ac Reverendiſs. Præſul, ego* (a) *qui ambulabam in tenebris, vidi lucem magnam, habitanti in Regione umbræ mortis lux orta eſt mihi* (b) *egreſſus ſum de terra mea, de cognatione mea, & de Domo Patris mei, &* (c) *factus ſum Civis Sanctorum, & domeſticus Dei ſuperædificatus ſuper fundamentum Apoſtolorum, & Prophetarum,* (d) *atque utinam gratia Dei in me vacua non ſit*

+ *me-*

(a) Iſ. 9. 2. (b) [illegible] (c) Eph. c. 2. 19. (d) 1. Cor. 15. 10.

(e) *meditatus ſum cum corde meo* (f) *aliquando converſus confirmare fratres meos, & (g) lumine illo, quod deſcendit à Patre luminum* (h) *illuminare his qui in tenebris, & in umbra mortis ſedent, ad dirigendos pedes eorum in viam pacis; idcircò* (i) *clamavi, & non ceſſavi, quaſi tuba exaltavi vocem meam, & annunciavi Populo meo ſcelera eorum, & domui Jacob peccata eorum: quoniam* (k) *duo mala fecerunt, dereliquerunt Jeſum fontem aquæ vivæ, & foderunt ſibi ciſternas, ciſternas diſſipatas, quæ continere non valent aquas.* (l) *Teſtor Deum, & non mentior, quod triſtitia mihi magna eſt, & continuus dolor cordi meo, pro fratribus meis, qui ſunt cognati mei ſecundum carnem, qui ſunt Iſraelitæ, quorum adoptio eſt filiorum, & gloria, & teſtamentum, & legislatio, & obſequium, & promiſſa quorum patres, & ex qui-*

(e) Psal. 7[illegible] 22, 32. (g) Jac. 1. 17.
(h) Luc. 1. [illegible] (k) Jerem. 2. 13.
(l) Rom. 9

quibus eſt Chriſtus ſecundum carnem, qui eſt ſuper omnia Deus benedictus in ſæcula, amen. (m) *Deſiderio deſideravi* (n) *oſtendere eis viam bonam per quam ambulent, ut cognoſcant* (o) *præcepta legis eorum non bona, & judicia in quibus non vivent.* (p) *Scrutatus ſum Scripturas, quæ teſtimonium perhibent de Jeſu.* (q) *Scripſi autem iſtos ſermones Domini,* (r) *& diligentiſſime inveſtigabam* (ſ) *propugnatorem qui liberet me.* (t) *à contradictione linguarum, & dixi* (u) *invocetur nomen tuum ſuper librum iſtum, aufer opprobrium ſuum.* (x) *Tu Pater noſter es,* (y) *& inveniunt gratiam in oculis tuis,* (z) *qui relinquunt Parentes ſuos, & terram in qua nati ſunt, & veniunt ad Populum, quem antea neſciebant,* *&* (a) *confitentur Jeſum Chriſtum veniſſe,* (b) *ad quem veniunt, & ſub cujus alas confugiunt; reddat tibi Domi-*

(m) Luc. 22. 15. (n) 3. Reg. 8. 36. (o) Ezech. 20. 25. (p) Jo. 5. 39. (q) Exod. 24. 4. (r) Job 29. 16. (ſ) Iſ. 19. 20. (t) Pſal. 30. 21. (u) Iſ. 4. 1. (x) Iſ. 63. 6. (y) Gen. 18. 5. (z) Ruth 2. 11. (a) Jo. 7. (b) Ruth 2. 12.

us pro opere tuo, & plenam mercedem recipias. (c) *Magnificat te Populus, quia magis augetur in diebus tuis credentium in Domino, multitudo virorum, ac mulierum. Tu* (d) *Præſul Illuſtriſſime, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam,* (e) *oſtendiſti mihi ſervo tuo magnitudinem tuam, &* (f) *feciſti mihi miſericordiam, & veritatem, ita ut* (g) *minor ſim cunctis miſerationibus tuis, & veritate tua, quam explevisti mihi:* (h) *ſalvaſti enim me de affligentibus me, & odientes me confudiſti, nec* (i) *repuliſti me, ut Sacerdotio fungar;* (k) *accipe igitur munuſculum iſtud, &* (l) *non confundas faciem meam, &* [m] *eloquium meum non ſit tibi grave. Nunc autem* [n] *curvatus ego pronus in terram,* [o] *apprehendens fimbriam tuam, &* [p] *oſculans eam* [q] *obſecro Pater. Mihi ut benedicas.*

LE-

(c) Act. 5. 13. (d) Math. 24.45. (e) Deuter. 3.24 (f) n 47. 29. (g) Gen. 32. 10. (h) Pſal. 43. 8. (i) Oſea 4. (k) Gen. 33. 10. (l) 3. Reg 3. 20. (m) Job 3. 7. (n) d 34.8. (o) Zach.8.23. (p) 2. Reg.20.9. (q) Gen. 27.38.

Digitized by Google

LECTORI
BENEVOLO.

DEdit (*a*) Deus in direptionem Jacob, & Iſrael vaſtantibus quia peccaverunt in eum, & noluerunt in viis ejus ambulare, & non audierunt vocem ejus, & effudit ſuper eum indignationem furoris ſui; & (*b*) miſcuit in medio eorum ſpiritum vertiginis, (*c*) cæci ſunt, & duces cæcorum, (*d*) oculos habent, & non vident, aures habent, & non audiunt (*e*) palpant in meridie, ſicut palpare ſolet cæcus in tenebris, & (*f*) impletus eſt ſermo, qui in lege eorum ſcriptus eſt, (*g*) audite audientes, & nolite intelligere, & videte viſionem, & nolite cognoſcere; excæca cor Populi hujus, & aures ejus aggrava, & oculos ejus claude, ne fortè videat oculis ſuis, & auribus ſuis audiat, & corde ſuo intelligat, & convertatur,

tatur,

(*a*) Iſ. 22. 24. (*b*) Iſ. 19. 14. (*c*) Math. 15. 14. (*d*) Pſ. 113. 5. (*e*) Deut. 28. 29. (*f*) Jo. 15. 25. (*g*) Iſ. 6. 10.

Digitized by Google

tatem, & ſanem eum (*h*) quia odio habuerunt Jeſum gratis. (*i*) Nos autem [cum ſimus] populus ejus, & oves Paſcuæ ejus. (*k*) Charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris, per Spiritum Sanctum, qui datus eſt nobis, (*l*) flemus cum flentibus, & (*m*) omnem ſolicitudinem facimus (*n*) aperire oculos eorum, ut convertantur à tenebris ad lucem, & de poteſtate Satanæ ad Deum. (*o*) Tolle ergo [Lector Amice] Librum iſtum, ut ſit illis in teſtimonium, quod (*p*) multifariam, multiſque modis olim Deus locutus eſt Patribus in Prophetis, & (*q*) neceſſe eſt impleri omnia, quæ ſcripta ſunt in lege Moyſi, & Prophetis, & Pſalmis de Jeſu; ego enim (*r*) incipiens à Moyſe, & Prophetis, interpretabor illis in omnibus Scripturis, quæ de ipſo ſunt. Et licet (*ſ*) ſtulti, & tardi corde ad credendum in omnibus, quæ locuti ſunt Prophetæ, (*t*) quis ſcit ſi convertantur, & ignoſcat Deus, & non peribunt? (*u*) Verba, quæ ego lo-

quor

(*h*) Jo. 15. 25. (*i*) Pſal. 100. 3. (*k*) Rom. 5. 5. (*l*) Rom. 12. 15. (*m*) Judæ 3. (*n*) Act. 26. 18. (*o*) Deut. 31. 26. (*p*) Hebr. 1. 1. (*q*) Luc. 24. 44. (*r*) Luc. 24. 27. (*ſ*) Luc. 24. 25. (*t*) Jona 3. 9. (*u*) Jo. 14. 10.

Digitized by Google

quor, à me ipſo non loquor. (*x*) Suſtine modicum quid inſipientiæ meæ, ſed & ſupporta me. (*y*) Libenter ſuſtineo laborem, ut (*z*) annunciem verbum Dei Jacob, juſtitias, & judicia ſua Iſrael. (*a*) Si autem Domus Iſrael noluerit audire te, quia non vult audire me, omnis quippe Domus Iſrael attrita fronte eſt, & duro corde, (*b*) audient te, & inclinabunt aures ſuas hi, quos (*c*) elegit Dominus, in (*d*) charitate non ficta, (*e*) ſitientes venientes ad aquas, (*f*) haurientes [inquam] aquas cum gaudio de fontibus Salvatoris, à quibus (*g*) abſtulit Deus cor lapideum, & dedit eis cor carneum, ut in præceptis ejus ambulent, & judicia ejus cuſtodiant, & faciant ea, & ſint illi in Populum, & ille ſit eis in Deum, (*h*) parvuli, qui petunt panem, & non eſt qui frangat eis, (*i*) iſti ſunt ſemen cui benedixit Dominus, (*k*) quos cognovit ex omnibus cognationibus terræ, & (*l*) notas

(*x*) 2. Cor. 11. 1. (*y*) 2. Mac. 2. 28. (*z*) Pſal. 147. 19. (*a*) Ezech. 3. 7. (*b*) Pſal. 44. 11. (*c*) Deut. 7. 6. (*d*) 2. Cor 6. 6. (*e*) Iſ. 55. 1. (*f*) Iſ. 12. 3. (*g*) Ezech. 36. 26. (*h*) Thren. 4. 4. (*i*) Iſ. 61. 9. (*k*) Amos 3. 2. (*l*) Pſal. 15. 10.

Digitized by Google

tas fecit eis vias vitæ, (m) in Eccleſiis benedicent Deo Domino de fontibus Iſrael. (n) Merces tua erit magna nimis: (o) quoniam qui converti fecerit Peccatorem ab errore viæ ſuæ, ſalvavit animam ejus à morte, & operit multitudinem Peccatorum. Vale.

(m) Pſal. 67. 27. (n) Gen. 15. 1. (o) Jac. 5. 20.

Piiſſimis, & Religioſiſſimis

FRATRIBUS

CONGREG. JESU SALVAT. PRESBYT.

PAULUS MEDICI

Ejuſdem Congreg. Sacerdos, S. T. D.
felicitatem, & omne gaudium.

FRatres (a) *mei chariſſimi, & deſideratiſſimi,* (b) *quid retribuam vobis pro omnibus quæ retribuiſtis mihi?* (c) *unde mihi hoc, ut invenirem gratiam ante oculos veſtros, & noſſe me dignaremini peregrinum?* (d) *ab ea enim die* (e) *qua ceciderunt ſquamæ ab oculis meis, &* (f) *gloria Domini ſuper me orta eſt, ac* (g) *renatus ſum ex aqua, & Spiritu Sancto,* (h) *Societatem habuimus ad invicem,* (i) *& ſocietas noſtra fuit cum Patre, & cum Filio ejus JESU,* (k) *connumeratus fui in vobis, & ſortitus ſum ſortem Miniſterii veſtri,* (l) *& notum factum eſt hoc omnibus habitantibus Florentiæ,* (m) *docuiſtis me à juventute mea, quando* (n) *conſide-*

rabam

(a) Philip. 4. 1. (b) Pſal. 115. 12. (c) Ruth 2. 10. (d) Deut. 8. 9. (e) Act. 9. 18. (f) Iſ. 60. 1. (g) Jo. 3. 5. (h) Jo. 1. 7. (i) Ibidem 3. (k) Act. 1. 17. (l) Ibidem 19. (m) Pſal. 70. 17. (n) Pſal. 14. 15.

Digitized by Google

rabam ad dexteram, & videbam, & non erat qui qui cognoſceret me, & dixiſtis, (o) veni fili, audi nos, timorem Domini docebimus te. (p) Eripuiſtis animam meam de morte, oculos meos à lacrymis, pedes meos à lapſu, (q) bonitatem, & diſciplinam, & ſcientiam docuiſtis me, (r) quando eduxit me Dominus de terra Ægypti in manu forti, & brachio extento, (ſ) in terram bonam, & ſpatioſam, in terram, quæ fluit lacte, & melle, (t) & cibaſtis me ex adipe frumenti, & de petra melle ſaturaſtis me. (u) bonum mihi lex oris veſtri ſuper millia auri, & argenti, & (x) uſque in præſentem diem (y) libenter ſuffertis me inſipientem, cum ſitis ipſi ſapientes. Nunc autem (z) experimento didici, quod (a) defectio tenuit vos pro peccatoribus derelinquentibus legem Domini, (b) quam multipliciter pro (c) filiis quos Deus enutrivit, & exaltavit; ipſi autem ſpreverunt eum, gente peccatrice, populo grave iniquitate, ſemine nequam, filiis ſceleratis, qui dereliquerunt Dominum, blaſphemaverunt Sanctum Iſrael, abalienati ſunt retrorſum. (d) Vos igitur genus electum, regale Sacerdotium, gens Sancta, Populus acquiſitionis, (e) qui non ſtatis tota die ocioſi, ſed (f) Pater Familias exiit primo mane conducere vos Operarios in vineam ſuam; (g) vinea autem Domini

(o) Pſal. 33. 12. (p) Pſal. 114. 8. (q) Pſal. 118. 66. (r) Deut. 5. 15. (ſ) Exod. 3. 8. (t) Pſal. 80. 17. (u) Pſal. 118. 72. (x) Joſue 13. 13. (y) 2. Cor. 11. 19. (z) Gen. 30. 27. (a) Pſal. 118. 53. (b) Pſal. 62. 2. (c) Iſ. 1. 2. (d) 1. Petri 2. 9. (e) Matth. 20. 6. (f) Ibidem 1. (g) Iſ. 5. 7.

Digitized by Google

mini exercituum Domus Iſrael eſt, & vir Juda germen ejus delectabile; ſed quia (h) *expectavit ut faceret uvas, & fecit labruſcas, abſtulit ſepem ejus, & fuit in direptionem, diruit maceriam ejus, & fuit in conculcationem; & quia* (k) *non audit Populus meus vocem veſtram, Iſrael non intendit vobis, & dimiſſi ſunt in deſideria cordis eorum, eunt in adinventionibus ſuis;* (l) *annunciatis virtutes Chriſti, iis quos vocavit in admirabile lumen ſuum, qui aliquando erant non populus, nunc autem populus Dei, qui non conſecuti miſericordiam, nunc autem miſericordiam conſecuti. Sicut* (m) *Pater veſter præcepit vobis,* (n) *ipſe eſt Præpoſitus noſter ei ſubjacemus, ipſe enim pervigilat, quaſi rationem pro animabus noſtris redditurus, &* (o) *ſtatuit nobis in præcepto, in teſtamentum æternum. Et vos* (p) *cum gaudio hoc facitis, & non gementes, hoc enim expedit vobis.* (q *Spiritus Domini ſuper vos, propter quod unxit vos, evangelizare pauperibus miſit vos, ſanare contritos corde, prædicare captivis remiſſionem, & cæcis viſum, ut* (r) *vocentur fortes juſtitiæ, plantatio Domini ad glorificandum.* (ſ) *Vos Sacerdotes Domini vocamini, miniſtri Dei noſtri dicitur vobis.* (t) *Ecce quam bonum, & quam jucundum;* (u) *datum eſt vobis fidei donum electum, & ſors in Templo Dei acceptiſſima.* (x) *Gaudete, &*

exul-

(h) Ibidem 2. (k) Pſal. 80. 11. (l) 1. Petri 2. 9. (m) Gen. 50. 16. (n) Hebr. 13. 17. (o) Pſal. 104. 10. (p) Hebr. 13. 17. (q) Iſ. 61. 1. (r) Ibidem 3. (ſ) Ibidem 6. (t) Pſal. 132. 1. (u) Sap. 3. 14. (x) Math. 5. 12.

Digitized by Google

exultate, quoniam merces veſtra copioſa eſt in Cœlis; (y) *qui enim docti ſunt fulgebunt quaſi ſplendor firmamenti, & qui ad juſtitiam erudiunt multos, quaſi Stellæ in perpetuas æternitates.* (z) *Rogo autem vos Fratres,* (a) *legite librum iſtum, quem ego mitto ad vos,* (b) *ſcriptæ ſunt in eo lamentationes, carmen, & væ: ille* (c) *ſuggeret vobis omnia;* (d) *vobis enim datum eſt noſſe myſterium Regni Dei,* (e) *quapropter fratres magis ſatagite, ut per hæc bona opera certam veſtram vocationem, & electionem faciatis: Sic enim abundanter miniſtrabitur vobis introitus in æternum Regni Domini Noſtri, & Salvatoris Jeſu Chriſti. Valete.*

(y) Dan. 12. 3. (z) Rom. 16. 17. (a) Baruch. 1. 14. (b) Ezech. 2. 10. (c) Jo. 14. 26. (d) Math. 13. 11. (e) 2. Petri 1. 10.

Digitized by Google

PROMPTUARIUM BIBLICORUM TEXTUUM

CAP. I.

MESSIAS DEUS.

Pſalm. 109. I.

נְאֻם יְהוָה לַאדֹנִי שֵׁב לִימִינִי

Neùm Adonài ladonì ſceb liminì.

Dixit Dominus Domino meo, ſede à dextris meis.

Iſ cap 7. 14.

לָכֵן יִתֵּן אֲדֹנָי הוּא לָכֶם אוֹת הִנֵּה הָעַלְמָה הָרָה וְיֹלֶדֶת בֵּן וְקָרָאת שְׁמוֹ עִמָּנוּאֵל׃

Lachèn itèn Adonài hu lachèm hot Inè Angalmà harà veiolèdet ben vekaràth ſcemò nghimànuel.

Propter hoc dabit Dominus ipſe vobis ſignum ecce

virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius emanuel. (ideſt nobiſcum Deus)

Iſ. 9.6.

כִּי יֶלֶד יֻלַּד לָנוּ בֵּן נִתַּן לָנוּ וַתְּהִי הַמִּשְׂרָה עַל שִׁכְמוֹ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פֶּלֶא יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר אֲבִיעַד שַׂר שָׁלוֹם׃

Chi jèled jùlad lànu ben nìtan lànu, va:ehì amiſrà ngal ſcichmò veicarè ſcemò pèle jongèz el ghibbòr Abi ngad ſciar ſcialòm.

Parvulus enim natus eſt nobis, filius datus eſt nobis, & factus eſt principatus ſuper humerum ejus, & vocabitur admirabilis, conſiliarius, Deus fortis, pater futuri ſeculi, princes pacis.

Iſ. 25. 9.

וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה קִוִּינוּ לוֹ וְיוֹשִׁיעֵנוּ זֶה יְהוָה קִוִּינוּ לוֹ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ׃

Veamàr baiòm hahù Inè eloènu zè Kivìnu lo veioſcinghènu, zè Adonài Kivìnu lo naghìla veniſmechà biſciungatò.

Et dicet in die illà: ecce Deus noſter iſte expectavimus eum, & ſalvabit nos, iſte Dominus ſuſtinuimus eum, exultabimus, & letabimur in ſalutari ejus.

Iſ. 40. 3.

קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר פַּנּוּ דֶּרֶךְ יְהוָה יַשְּׁרוּ בָּעֲרָבָה מְסִלָּה לֵאלֹהֵינוּ׃

Kol

Kol korè bamidbàr panù dèrech Adonài laſcerù bangarabà meſilà leloènu.

Vox clamantis in deſerto: parate viam Domini, rectas facite in ſolitudine ſemitas Dei noſtri.

Et v. 5.

וְנִגְלָה כְּבוֹד יְהוָה וְרָאוּ כָל בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִּי יְהוָה דִּבֵּר

Veniglà chebòd Adonài veraù còl baſàr jachdàv chi phi Adonài dibbèr.

Et revelabitur gloria Domini, & videbit omnis caro pariter quod os Domini locutum eſt.

Iſ. 45. 15.

אָכֵן אַתָּה אֵל מִסְתַּתֵּר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעַ

Achem atà el miſtatèr elohè Iſraèl moſciàng.

Verè tu es Deus abſconditus, Deus Iſrael Salvator.

Et v. 17.

יִשְׂרָאֵל נוֹשַׁע בַּיהוָה תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים לֹא תֵבֹשׁוּ וְלֹא תִכָּלְמוּ עַד עוֹלְמֵי עַד

Iſraèl noſciàng badonài teſciungàt ngolamìm lo tebòſciu velò ticalemù ngad ngolemè ngad.

Iſrael ſalvatus eſt in Domino ſalute æterna: non confundemini, & non erubeſcetis uſque in ſæculum ſæculi.

Hierem 23. 5. 6.

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם יְהוָה וַהֲקִימוֹתִי לְדָוִד צֶמַח צַדִּיק וּמָלַךְ מֶלֶךְ וְהִשְׂכִּיל וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ

Digitized by Google

בְּיָמָיו תִּוָּשַׁע יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁכֹּן לָבֶטַח וְזֶה שְּׁמוֹ אֲשֶׁר יִקְרְאוֹ יְהוָה צִדְקֵנוּ׃

Inè iamìm baìm neùm Adonài vaakimotì ledavìd zèmach zadìk umàlach mèlech veiſchìl vengasà miſcpàt uzdakà baàrez beiamav tivaſciàng jeudà veiſraèl iſcòn labètach vezè ſcemò aſcèr ikreù Adonài zidkènu.

Ecce dies veniunt dicit Dominus, & ſuſcitabo David germen juſtum, & regnabit Rex, & ſapiens erit. In diebus illis ſalvabitur Juda, & Iſrael habitabit confidenter, & hoc eſt nomen quod vocabunt eum, Dominus juſtus noſter.

Zacharia 2. 10. 11.

רָנִּי וְשִׂמְחִי בַּת צִיּוֹן כִּי הִנְנִי בָא וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכֵךְ נְאֻם יְהוָה׃ וְנִלְווּ גוֹיִם רַבִּים אֶל יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וְהָיוּ לִי לְעָם וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכֵךְ וְיָדַעַתְּ כִּי יְהוָה צְבָאוֹת שְׁלָחַנִי אֵלָיִךְ׃

Ronnì veſimchì bat Ziòn chi inenì ba veſciachantì betochèch neùm Adonà. Venilvù goim rabbim el Adonài baiòm hahù veàiu li lengàm veſciachantì betochèch vejadàngat chi Adonài zebaòt ſcelachàni elàich.

Lauda, & lætare filia Sion, quia ecce ego venio, & habitabo in medio tui ait Dominus. Et applicabuntur gentes multæ ad Dominum in die illa, & erunt mihi in populum, & habitabo in medio tui, & ſcies quia Dominum exercituum miſit me ad te.

Zach.

Digitized by Google

Zach. 12. 10.

וְשָׁפַכְתִּי עַל בֵּית דָּוִיד וְעַל יוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַיִם רוּחַ חֵן
וְתַחֲנוּנִים וְהִבִּיטוּ אֵלַי אֵת אֲשֶׁר דָּקָרוּ׃

Veſciaphachtì ngal bet David vengàl joſceb jeruſcialàim rùgch chen vetaehanunìm vehibitu elài et aſcèr dakàru.

Et effundam ſuper domum David, & ſuper habitatores Jeruſalem ſpiritum gratiæ, & precum, & aſpicient ad me, quem confixerunt.

Malachia 3. 1.

הִנְנִי שֹׁלֵחַ מַלְאָכִי וּפִנָּה דֶרֶךְ לְפָנָי וּפִתְאֹם יָבוֹא
אֶל הֵיכָלוֹ הָאָדוֹן אֲשֶׁר אַתֶּם מְבַקְשִׁים וּמַלְאַךְ
הַבְּרִית אֲשֶׁר אַתֶּם חֲפֵצִים הִנֵּה בָא אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת׃

Inenì ſoleàch malachì upinà dèrech lephanài upitòm jabò el echalò haadòn aſcèr atèm mebacheſcìm umalàch haberìt aſcèr atèm chaphezzìm hinè ba amàr Adonài zebaot:

Ecce ego mitto Angelum meum, & præparabit viam ante faciem meam, & ſtatim veniet ad Templum ſuum Dominator quem vos quæritis, & Angelus teſtamenti quem vos vultis, ecce venit, dicit Dominus exercituum.

Digitized by Google

CAP. II.

MESSIAS VERBUM DEI, FILIUS DEI.

Pſalm. 2. 7.

יְהֹוָה אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ׃

Adonài amàr elai benì àta anì haiòm ielidtìcha.

Dominus dixit ad me filius meus es tu, ego hodie genui te.

Pſal. 89 27 28.

הוּא יִקְרָאֵנִי אָבִי אָתָּה אֵלִי וְצוּר יְשׁוּעָתִי׃

אַף אָנִי בְּכוֹר אֶתְּנֵהוּ עֶלְיוֹן לְמַלְכֵי אָרֶץ׃

Hu ikraèni àbi àta elì vezzùr jeſciungatì. aph anì bechòr etenèhu ngeliòn lemàlche àrez.

Ipſe invocabit me, pater meus es tu, Deus meus, & ſuſceptor ſalutis meæ: & ego primogenitum ponam illum excelſum præ Regibus terræ.

Pſal. 107. 20.

יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיִרְפָּאֵם וִימַלֵּט מִשְּׁחִיתוֹתָם׃

Iſſach debarò veirpaèm vimalèt miſcechitotàm.

Miſit verbum ſuum, & ſanavit eos, & eripuit eos de interitionibus eorum.

Pſal. 44. 7.

כִּסְאֲךָ אֱלֹהִים עוֹלָם וָעֶד שֵׁבֶט מִישֹׁר שֵׁבֶט מַלְכוּתֶךָ

Chi-

Chiſachà heloìm ngolàm vanghèd ſcèbet miſciòr ſcèbet malchutècha.

Sedes tua Deus in ſæculum ſæculi, virga directionis, virga Regni tui.

2. Regum cap. 7. 14.

אֲנִי אֶהְיֶה לּוֹ לְאָב וְהוּא יִהְיֶה לִּי לְבֵן׃

Anì ehiè lò leàb veù ihiè li lebèn.

Ego ero ei in Patrem, & ipſe erit mihi in filium.

Iſ. 35. 4. 5. 6

אִמְרוּ לְנִמְהֲרֵי לֵב חִזְקוּ אַל תִּירָאוּ הִנֵּה אֱלֹהֵיכֶם נָקָם יָבֹא גְּמוּל אֱלֹהִים הוּא יָבֹא וְיֹשַׁעֲכֶם׃

אָז תִּפָּקַחְנָה עֵינֵי עִוְרִים וְאָזְנֵי חֵרְשִׁים תִּפָּתַחְנָה אָז יְדַלֵּג כָּאַיָּל פִּסֵּחַ וְתָרֹן לְשׁוֹן אִלֵּם׃

Imrù lenimharè leb chizkù al tiràu hine elohechèm nakàm iabò ghemùl helòim hu iabò veioſciangachèm: az tipakàchna nghenè nghivrim veoznè chereſcìm tipatachna: az jedalègh caaial piseach vetaròn leſciòn illèm.

Dicite puſillanimis: confortamini, & nolite timere: ecce Deus veſter ultionem adducet retributionis: Deus ipſe veniet & ſalvabit vos: tunc aperientur oculi cæcorum, & aures ſurdorum patebunt, tunc ſaliet ſicut cervus claudus, & aperta erit lingua mutorum.

Digitized by Google

Iſ. 55. 20. 1.

כַּאֲשֶׁר יֵרֵד הַגֶּשֶׁם וְהַשֶּׁלֶג מִן הַשָּׁמַיִם וְשָׁמָּה לֹא
יָשׁוּב כִּי אִם הִרְוָה אֶת הָאָרֶץ וְהוֹלִידָהּ וְהִצְמִיחָהּ
וְנָתַן זֶרַע לַזֹּרֵעַ וְלֶחֶם לָאֹכֵל: כֵּן יִהְיֶה דְבָרִי אֲשֶׁר
יֵצֵא מִפִּי לֹא יָשׁוּב אֵלַי רֵיקָם כִּי אִם עָשָׂה אֶת אֲשֶׁר
חָפַצְתִּי וְהִצְלִיחַ אֶת אֲשֶׁר שְׁלַחְתִּיו:

Caaſcèr jerèd aghèſcem vehaſcèleg min aſciamàim veſciàmma lo jaſciùb chi im hitvàh et aàrez veholidàh veizmichàh venatàn zèrang lazorèang velèchem laochèl: chèn ihiè debarì aſcèr jezzè mippi lo jaſciùb elài rekàm chi im ngaſcià et aſcèr chaphàzti vehizliàch et aſcèr ſcelachtiv.

Quomodo deſcendit imber, & nix de Cœlo, & illuc ultrà non revertitur, ſed inebriat terram, & germinare eam facit & dat ſemen ſerenti, & panem comedenti: ſic erit verbum meum, quod egredietur de ore meo: non revertetur ad me vacuum, ſed faciet quæcumque volui, & proſperabitur in his ad quæ miſi illud.

CAP. III.

MESSIAS DE VIRGINE NASCITURUS.

Iſ. 7. 14.

לָכֵן יִתֵּן אֲדֹנָי לָכֶם אוֹת הִנֵּה הָעַלְמָה הָרָה וְיֹלֶדֶת
בֵּן וְקָרָאת שְׁמוֹ עִמָּנוּאֵל:

La-

Digitized by Google

Lachèn itèm Adonài lachèm ot inè angalmà harà vejolèdet ben vekaràt ſcemò nghimanuèl.

Propter hoc dabit Dominus ipſe vobis ſignum, ecce Virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen ejus Emanuel.

Jeremia 31. 22.

עַד מָתַי תִּתְחַמָּקִין הַבַּת הַשּׁוֹבֵבָה כִּי בָרָא יְהוָה
חֲדָשָׁה בָּאָרֶץ נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר׃

Ngàd mataì titchamakìm habàt aſciobebà chi barà Adonai chadaſcià baàrez nekebà tesòbeb gàber.

Uſquequo delicijs diſſolveris filia vaga? quia creavit Dominus novum ſuper terram, fœmina circumdabit virum.

Ezechiel 44. 2. 3.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי הַשַּׁעַר הַזֶּה סָגוּר יִהְיֶה לֹא יִפָּתֵחַ
וְאִישׁ לֹא יָבֹא בוֹ כִּי יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּאבוֹ
וְהָיָה סָגוּר׃

Vaiòmer Adonài elài aſciàngar azè ſagùr ihiè lo ipàtèach veìſc lo jabò bò chi Adonài eloè Iſraèl ba bò veaià ſagùr.

Et dixit Dominus ad me: porta hæc clauſa erit: non aperietur, & vir non tranſibit per eam: quoniam Dominus Deus Iſrael ingreſſus eſt per eam, eritque clauſa.

Iſ. 11. 1.

וְיָצָא חֹטֶר מִגֵּזַע יִשָׁי וְנֵצֶר מִשָּׁרָשָׁיו יִפְרֶה׃

Veiazzà choter mighezang iſciaì venezzer miſciaraſciau iphre.

Et

Et egredietur virga de radice Jeſſe, & flos de radice ejus aſcendet.

CAP. IV.

MESSIAS MANSUETUS ET PAUPER.

Iſ. 42. 12. 3. 4.

הֵן עַבְדִּי אֶתְמָךְ בּוֹ בְּחִירִי רָצְתָה נַפְשִׁי נָתַתִּי
רוּחִי עָלָיו מִשְׁפָּט לַגּוֹיִם יוֹצִיא׃ לֹא יִצְעַק וְלֹא
יִשָּׂא וְלֹא יַשְׁמִיעַ בַּחוּץ קוֹלוֹ׃ קָנֶה רָצוּץ לֹא
יִשְׁבּוֹר וּפִשְׁתָּה כֵהָה לֹא יְכַבֶּנָּה לֶאֱמֶת יוֹצִיא
מִשְׁפָּט׃ לֹא יִכְהֶה וְלֹא יָרוּץ עַד יָשִׂים בָּאָרֶץ
מִשְׁפָּט וּלְתוֹרָתוֹ אִיִּים יְיַחֵלוּ׃

En ngabdì etmòch bò bechirì razzetà naphſcì natàti ruchì ngalàu miſpàt lagoìm iozzì lo izngàk velò isà velò iaſmìang bachùz kolò: kanè rozzùz lo isbòr upiſtà cheà lò jechabbèna leemèt jozzì miſpàt lo ichèh velò jarùz ngàd jasìm baàrez miſpàt ultoratò iìm jeiachelu.

Ecce servus meus ſuſcipiam eum electus meus, complacuit ſibi illo anima m a, dedi ſpiritum meum ſuper eum judicium gentibus proferet, non clamabit, neque accipiet perſonam, nec audietur vox ejus foris, calamum quaſſatum non conteret, & linum fumigans non extinguet; in veritate educet judicium.

Iſ.

Digitized by Google

Iſ. 50. 55. 6.

אֲדֹנָי יֱהוִה פָּתַח לִי אֹזֶן וְאָנֹכִי לֹא מָרִיתִי אָחוֹר
לֹא נְסוּגוֹתִי׃ גֵּוִי נָתַתִּי לְמַכִּים וּלְחָיַי לְמֹרְטִים
פָּנַי לֹא הִסְתַּרְתִּי מִכְּלִמּוֹת וָרֹק׃

Adonài eloìm patàch li ò̄zen veanochì lo marìti achòr lo neſugòti ghevì natatì lemachìm ulchaiài lemoretìm panài lo hiſtàrti michelimòt varòk.

Dominus Deus aperuit mihi aurem, ego autem non contradico: retrorsù non abii; corpus meum dedi percutientibus, & genas meas vellentibus: faciem meam non averti ab increpantibus, & conſpuentibus in me.

Ier. 11. 9.

וַאֲנִי כְּכֶבֶשׂ אַלּוּף יוּבַל לִטְבוֹחַ וְלֹא יָדַעְתִּי כִּי עָלַי
חָשְׁבוּ מַחֲשָׁבוֹת נַשְׁחִיתָה עֵץ בְּלַחְמוֹ וְנִכְרְתֶנּוּ
מֵאֶרֶץ חַיִּים וּשְׁמוֹ לֹא יִזָּכֵר עוֹד׃

Vaanì chechèbes alùph jubàl litbòach velò jadangtì chi ngalài chaſcebù machaſciabòt naſchìta ngèz belachmò venichretènu meèrez chaim uſmò lò izachèr ngod

Et ego quaſi agnus manſuetus qui portatur ad victimam: & non cognovi quia cogitaverunt ſuper me conſilia dicentes: mittamus lignum in panem ejus, & eradamus eum de terra viventium, & nomen ejus non memoretur amplius.

Jer.

Jer. 14. 8. 9.

מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה לָמָּה תִהְיֶה כְּגֵר בָּאָרֶץ וּכְאֹרֵחַ נָטָה לָלוּן לָמָּה תִהְיֶה כְּאִישׁ נִדְהָם כְּגִבּוֹר לֹא יוּכַל לְהוֹשִׁיעַ׃

Mikuè Iſraèl moſcingò bengèt zarà lámma tihiè cheghèr baàrez uchoreàch natà lalùn lamma tihiè cheìſc nidhàm cheghibbòr lo juchàl lehoſciang.

Expectatio Iſrael Salvator ejus in tempore tribulationis, quare colonus futurus es in terra, & quaſi viator declinans ad manendum? quare futurus es velut vir vagus, & fortis qui non poteſt ſalvare?

Zacharia 9. 9.

גִּילִי מְאֹד בַּת צִיּוֹן הָרִיעִי בַּת יְרוּשָׁלַיִם הִנֵּה מַלְכֵּךְ יָבוֹא לָךְ צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא עָנִי וְרֹכֵב עַל חֲמוֹר וְעַל עַיִר בֶּן אֲתֹנוֹת׃

Ghili meòd bat ziòn harìngi bat Jeruſcialàim inè malchèch jabò iach zadich venoſciàng hu ngàni verochèb ngal chamòr vengàl ngàir ben atonòt.

Exulta ſatis filia Sion, jubila filia Jeruſalem: ecce Rex tuus veniet tibi juſtus, & Salvator, ipſe pauper, & aſcendens ſuper aſinam, & ſuper pullum filium aſinæ.

CAP.

CAP. V.

MESSIAS SALVATOR.

Pſal. 71. 12. 13.

יַצִּיל אֶבְיוֹן מְשַׁוֵּעַ וְעָנִי וְאֵין עֹזֵר לוֹ יָחֹס עַל דַּל
וְאֶבְיוֹן וְנַפְשׁוֹת אֶבְיוֹנִים יוֹשִׁיעַ׃

Jazzìl ebiòn meſciavèang venganì veèn ngozèr lo jachòs ngal dal veebiòn venaphſciòt ebionìm-joſcìang.

Liberabit pauperem à potente, & pauperem cui non erat adjutor, parcet pauperi, & inopi, & animas pauperum ſalvas faciet.

Pſal. 73. 12.

וֵאלֹהִים מַלְכִּי מִקֶּדֶם פֹּעֵל יְשׁוּעוֹת בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃

Velòim malchì mikèdem pongèl jeſciungòt bekèreb aàrez.

Deus autem Rex noſter ante ſæcula operatus eſt ſalutem in medio terræ.

Pſal 97. 1. 2. 3.

שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה הוֹשִׁיעָה
לּוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ׃ הוֹדִיעַ יְהוָה יְשׁוּעָתוֹ לְעֵינֵי
הַגּוֹיִם גִּלָּה צִדְקָתוֹ׃ זָכַר חַסְדּוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לְבֵית
יִשְׂרָאֵל רָאוּ כָל אַפְסֵי אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ׃

Sciru ladonai Scir chadaſc chi nitphlaòt ngaſcià hoſcìnga lo jeminò uzròang kodiciò hodiàng Adonai jeſciungatò lengenè hagoim ghillà zidkatò : za-

chàr

chàr chaſdò veemunatò lebèt Iſraèl raù còl aphſè àrez et jeſciungàt eloènu.

Cantate Domino canticum novum quia mirabilia fecit. Salvavit ſibi dextera ejus, & brachium ſanctum ejus. Notum fecit Dominus ſalutare ſuum: in conſpectu gentium revelavit juſtitiam ſuam. Recordatus eſt miſericordiæ ſuæ, & veritatis ſuæ domui Iſrael, viderunt omnes termini terræ ſalutare Dei noſtri. Pſal. 117. 21.

אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה׃

Odechà chi nganitàni vatheì li liſciungà.

Confitebor tibi quoniam exaudiſti me, & factus es mihi in ſalutem.

Iſaia 12. 2. 3.

הִנֵּה אֵל יְשׁוּעָתִי אֶבְטַח וְלֹא אֶפְחָד כִּי עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ יְהוָה וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה׃ וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה׃

Hinnè el jeſciungatì ebtàch velò ephchàd chi ngozì veſimràt jà Adonài vàihi li liſciungà: uſciabtèm màim beſciaſciòn mimmanghianè hajeſciungà.

Ecce Deus Salvator meus, fiducialiter agam, & non timebo: quia fortitudo mea, & laus mea Dominus, & factus es mihi in ſalutem.

Iſ. 25. 9.

וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה קִוִּינוּ לוֹ וְיוֹשִׁיעֵנוּ זֶה יְהוָה קִוִּינוּ לוֹ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ׃

Vea-

Veamàr baiòm ahù inè elohènu zè kivìno lo vejoſcinghènu ze Adonài kivìnu lo naghilà veniſmechà biſciuugatò.

Et dicet in die illa: ecce Deus noſter iſte, expectavimus eum, & ſalvabit nos: iſte Dominus ſuſtinuimus eum exultabimus, & lætabimur in ſalutari ejus.

Iſ. 33. 22.

כִּי יְהוָה שֹׁפְטֵנוּ יְהוָה מְחֹקְקֵנוּ יְהוָה מַלְכֵּנוּ הוּא יוֹשִׁיעֵנוּ׃

Adonài ſciophetènu Adonài mechòkekènu Adonài malchènu hu joſcinghènu.

Dominus Iudex noſter, Dominus legifer noſter, Dominus Rex noſter ipſe ſalvabit nos.

Iſ. 45. 8.

הַרְעִיפוּ שָׁמַיִם מִמַּעַל וּשְׁחָקִים יִזְּלוּ צֶדֶק תִּפְתַּח אֶרֶץ וְיִפְרוּ יֶשַׁע וּצְדָקָה תַצְמִיחַ יַחַד אֲנִי יְהוָה בְּרָאתִיו׃

Harngìphu ſciamàim mimmàngal uſchakìm ìzzelu zèdek tiphtàch èrez veiphrù jèſciang uzdakà tazmìach jàchad anì Adonài beratìv.

Rorate Cœli deſuper, & nubes pluviam juſtum, aperiatur terra, & germinet Salvatorem, & juſtitia oriatur ſimul: ego Dominus creavi eum.

Iſ. 46. 13.

קֵרַבְתִּי צִדְקָתִי לֹא תִרְחָק וּתְשׁוּעָתִי לֹא תְאַחֵר וְנָתַתִּי בְצִיּוֹן תְּשׁוּעָה לְיִשְׂרָאֵל תִּפְאַרְתִּי׃

Ka-

Karàbti zidkatì lo tirchak utſciungatì lo teachèr venatatì bezisòn telciungà leiſraèl tiphartì.

Propè ſeci juſtitiam meam non elongabitur, & ſalus mea non morabitur: dabo in Sion ſalutem, & in Iſrael gloriam meam.

Iſ. 49. 6.

וַיֹּאמֶר נָקֵל מִהְיוֹתְךָ לִי עֶבֶד לְהָקִים אֶת שִׁבְטֵי
יַעֲקֹב וּנְצוּרֵי יִשְׂרָאֵל לְהָשִׁיב וּנְתַתִּיךָ לְאוֹר גּוֹיִם
לִהְיוֹת יְשׁוּעָתִי עַד קְצֵה הָאָרֶץ׃

Vaiòmer nakàl mihiotechà li nghèbed lehakìm, et ſcibtè jangacòb unzurè Iſraèl lehaſcib untatìcha leòr ghoim lihiòt jeſciungatì ngad kezzè haàrez.

Et dicit: parum eſt ut ſis mihi ſervus ad ſuſcitandas Tribus Jacob, & fæces Iſrael convertendas; & dedi te in lucem gentium, ut ſis ſalus mea uſque ad extremum terræ.

Iſ. 51. 5.

קָרוֹב צִדְקִי יָצָא יִשְׁעִי וּזְרֹעַי עַמִּים יִשְׁפֹּטוּ אֵלַי
אִיִּים יְקַוּוּ וְאֶל זְרֹעִי יְיַחֵלוּן׃

Karòb zidkì jazzà iſcnghi uzronghai ngamìm iſcpòtu elài iim jekavù veèl zeronghi jejachèlun.

Prope eſt juſtus meus, egreſſus eſt Salvator meus, & brachia mea populos judicabunt, me Inſulæ expectabunt, & brachium meum ſuſtinebunt.

Iſ. 52. 10.

חָשַׂף יְהוָה אֶת זְרוֹעַ קָדְשׁוֹ לְעֵינֵי כָּל הַגּוֹיִם וְרָאוּ
כָּל אַפְסֵי אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ׃

Cha-

Digitized by Google

Chasàph Adonài et zeròang kòdſciò lenghenè col agoìm veraù col aphsè àrez et jeſciungàt elohènu

Paravit Dominus brachium ſanctum ſuum in oculis omnium gentium , & videbunt omnes fines terræ ſalutare Dei noſtri .

Iſ. 60. 16.

וְיָנַקְתְּ חֲלֵב גּוֹיִם וְשֹׁד מְלָכִים תִּינָקִי וְיָדַעַתְּ כִּי אֲנִי יְהוָה מוֹשִׁיעֵךְ וְגֹאֲלֵךְ אֲבִיר יַעֲקֹב׃

Vejanàkte chalàb goìm vesòd melahìm tinàki vejadàngat chi ani Adonài moſcinghèch vegoalèch abìr Jangacòb .

Et ſuges lac gentium , & mamilla Regum lactaberis : & ſcies qnia ego Dominus ſalvans te , & Redemptor tuus fortis Jacob .

Iſ. 61. 1.

רוּחַ יְהוָה עָלָי יַעַן מָשַׁח יְהוָה אֹתִי לְבַשֵּׂר עֲנָוִים שְׁלָחַנִי לַחֲבֹשׁ לְנִשְׁבְּרֵי לֵב לִקְרֹא לִשְׁבוּיִם דְּרוֹר וְלַאֲסוּרִים פְּקַח-קוֹחַ׃

Rùach Adonài ngalài jàngan maſciàch Adonài otì lebasèr nganavìm ſcelachàni lachabòſc leniſcberè lèb likrò liſcbuìm deròr velaaſurìm pekàch-kòach .

Spiritus Domini ſuper me : eo quod unxerit Dominus me ad annuntiandum manſuetis miſit me , ut mæderer contritis corde , & prædicarem captivis indulgentiam , & clauſis aperitionem .

CAP. VI.

PAX IN DIEBUS MESSIÆ.

Pſal. 45 9. 10.

לְכוּ חֲזוּ מִפְעֲלוֹת יְהוָה אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ׃
מַשְׁבִּית מִלְחָמוֹת עַד קְצֵה הָאָרֶץ קֶשֶׁת יְשַׁבֵּר
וְקִצֵּץ חֲנִית עֲגָלוֹת יִשְׂרֹף בָּאֵשׁ׃

Lechù chazù miphngalòt Adonài aſcèr ſam ſciamòt baàrez masbìt milchamòt ngàd kezzè haàrez kèſcet jeſciabbèr vəkizzèz chanìt ngagalòt iſròph baèſc .

Venite videte opera Domini quæ poſuit prodigia ſuper terram , auferens bella uſque ad finem terræ , arcum conteret , & confringet arma , & ſcuta comburet igne .

Pſal. 71. 3. 7.

יִשְׂאוּ הָרִים שָׁלוֹם לָעָם וּגְבָעוֹת בִּצְדָקָה׃
יִפְרַח בְּיָמָיו צַדִּיק וְרֹב שָׁלוֹם עַד בְּלִי יָרֵחַ׃

Iſù harìm ſcialòm laugàm ugbangòt bizdakà. Iphràch bejamàv zadìk veròb ſcialòm ngad belì jareàh .

Suſcipient montes pacem populo , & colles juſtitiam. Orietur in diebus ejus juſtitia , & abundantia pacis donec auferatur luna .

Iſ.

Iſ. 2. 4. & Michea. 4. 3.

וְכִתְּתוּ חַרְבוֹתָם לְאִתִּים וַחֲנִיתוֹתֵיהֶם לְמַזְמֵרוֹת
לֹא יִשָּׂא גוֹי אֶל גּוֹי חֶרֶב וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה׃

Vechitetù charbotàm leitìm vachanitotehèm lemazmeròt lo isà goì el goì chèreb velò ilmedù ngod milchamà.

Et conflabunt gladios ſuos in vomeres, & lanceas ſuas in falces: non levabit gens contra gentem gladium, nec exercebuntur ultra ad prælium.

Iſ. 9. 7.

לְמַרְבֵּה הַמִּשְׂרָה וּלְשָׁלוֹם אֵין קֵץ׃

Lemarbè amiſcrà ulſcialòm en kèz.

Multiplicabitur ejus Imperium, & pacis non erit finis.

Iſ. 52. 7.

מַה נָּאווּ עַל הֶהָרִים רַגְלֵי מְבַשֵּׂר מַשְׁמִיעַ שָׁלוֹם
מְבַשֵּׂר טוֹב מַשְׁמִיעַ יְשׁוּעָה אֹמֵר לְצִיּוֹן מָלַךְ
אֱלֹהָיִךְ׃

Ma navù ngal heharìm raglè mebasèr maſcmìang ſcialòm mebasèr tòb meſcmìang jeſciungà omèr leziòn malàch eloàich.

Quam pulchri ſuper montes pedes annunciantis, & prædicantis pacem, annutiantis bonum, prædicantis ſalutem, dicentis Sion: regnabit Deus tuus.

Iſ. 65. 25.

זְאֵב וְטָלֶה יִרְעוּ כְאֶחָד וְאַרְיֵה כַּבָּקָר יֹאכַל תֶּבֶן
וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר
קָדְשִׁי אָמַר יְהוָה׃

Digitized by Google

CAP. VI.

PAX IN DIEBUS MESSIÆ.

Pſal. 45 9. 10.

לְכוּ חֲזוּ מִפְעֲלוֹת יְהוָה אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ׃
מַשְׁבִּית מִלְחָמוֹת עַד קְצֵה הָאָרֶץ קֶשֶׁת יְשַׁבֵּר
וְקִצֵּץ חֲנִית עֲגָלוֹת יִשְׂרֹף בָּאֵשׁ׃

Lechù chazù miphngalòt Adonài aſcèr ſam ſciamòt baàrez masbìt milchamòt ngàd kezzè haàrez kèſcet jeſciabbèr vəkizzèz chanìt ngagalòt iſròph baèſc.

Venite videte opera Domini quæ poſuit prodigia ſuper terram, auferens bella uſque ad finem terræ, arcum conteret, & confringet arma, & ſcuta comburet igne.

Pſal. 71. 3. 7.

יִשְׂאוּ הָרִים שָׁלוֹם לָעָם וּגְבָעוֹת בִּצְדָקָה׃
יִפְרַח בְּיָמָיו צַדִּיק וְרֹב שָׁלוֹם עַד בְּלִי יָרֵחַ׃

Iſù harìm ſcialòm laǹgàm ugbangòt bizdakà. Iphràch bejamàv zadìk veròb ſcialòm ngad belì jareah.

Suſcipient montes pacem populo, & colles juſtitiam. Orietur in diebus ejus juſtitia, & abundantia pacis donec auferatur luna.

Iſ. 2. 4. & Michea 4. 3.

וְכִתְּתוּ חַרְבוֹתָם לְאִתִּים וַחֲנִיתוֹתֵיהֶם לְמַזְמֵרוֹת
לֹא יִשָּׂא גוֹי אֶל גּוֹי חֶרֶב וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה׃

Vechitetù charbotàm leitìm vachanitotehèm lemazmeròt lo isà goì el goì chèreb velò ilmedù ngod milchamà.

Et conflabunt gladios ſuos in vomeres, & lanceas ſuas in falces: non levabit gens contra gentem gladium, nec exercebuntur ultra ad prælium.

Iſ. 9. 7.

לְםַרְבֵּה הַמִּשְׂרָה וּלְשָׁלוֹם אֵין קֵץ׃

Lemarbè amiſcrà ulſcialòm en kèz.

Multiplicabitur ejus Imperium, & pacis non erit finis.

Iſ. 52. 7.

מַה נָּאווּ עַל הֶהָרִים רַגְלֵי מְבַשֵּׂר מַשְׁמִיעַ שָׁלוֹם
מְבַשֵּׂר טוֹב מַשְׁמִיעַ יְשׁוּעָה אֹמֵר לְצִיּוֹן מָלַךְ
אֱלֹהָיִךְ׃

Ma navù ngal heharìm raglè mebasèr maſcmìang ſcialòm mebasèr tòb meſcmìang jeſciungà omèr leziòn malàch eloàich.

Quam pulchri ſuper montes pedes annunciantis, & prædicantis pacem, annutiantis bonum, prædicantis ſalutem, dicentis Sion: regnabit Deus tuus.

Iſ. 65. 25.

זְאֵב וְטָלֶה יִרְעוּ כְאֶחָד וְאַרְיֵה כַּבָּקָר יֹאכַל תֶּבֶן
וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר
קָדְשִׁי אָמַר יְהוָה׃

Digitized by Google

Zeeb vetalè irngù cheechàd veariè ehabbakàr jochàl tèhben venachàſc ngaphàr lachmò lo jarèngu velò jaſchìtu bechòl har kodſcì amàr Adonài.

Lupus, & agnus paſcentur ſimul, & leo, & bos comedent paleas: & serpenti pulvis panis ejus: non nocebunt, neque occident in omni monte ſancto meo, dicit Dominus.

Nahum 1. 45.

הִנֵּה עַל הֶהָרִים רַגְלֵי מְבַשֵּׂר מַשְׁמִיַע שָׁלוֹם׃

Innè ngal heharìm raglè mebasèr maſcmìang ſcialòm.

Ecce ſuper montes pedes evangelizantis, & annunciantis pacem.

Aggeo 2. 10.

גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וּבַמָּקוֹם הַזֶּה אֶתֵּן שָׁלוֹם
נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃

Gadòl ihièh chèbod abbàit azè haacharòn minariſciòn amàr Adonài zebaòt ubamakòm azè etèn ſcialòm neùm Adonài zebaòt.

Magna erit gloria domus iſtius noviſſimæ quam primæ dicit Dominus exercituum: & in loco iſto dabo pacem, dicit Dominus exercituum.

Zacharia 3. 10.

בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת תִּקְרְאוּ אִישׁ אֶל
רֵעֵהוּ אֶל תַּחַת גֶּפֶן וְאֶל תַּחַת תְּאֵנָה׃

Baiòm hahù neùm Adonài zebaòt tikreù iſc el renghèu el tachat ghèphen veel tàchat teenà.

In die illa, dicit Dominus exercituum vocabit vir amicum ſuum ſubter vitem, & ſubter ficum.

Zach. 9. 10.

וְהִכְרַתִּי רֶכֶב מֵאֶפְרַיִם וְסוּס מִירוּשָׁלַיִם וְנִכְרְתָה קֶשֶׁת מִלְחָמָה וְדִבֶּר שָׁלוֹם לַגּוֹיִם וּמָשְׁלוֹ מִיָּם עַד יָם וּמִנָּהָר עַד אַפְסֵי אָרֶץ׃

Veichratì rechèb meephràim vesùs miruſcialàim venichretà keſcet milchamà vedibbèr ſcialòm laggoìm umoſclò miiàm ngad jam uminnahar ngad àphſe àrez.

Et diſperdam quadrigam ex ephraim, & equum de Jeruſalem, & diſſipabitur arcus belli: & loquetur pacem gentibus, & poteſtas ejus à mare uſque ad mare, & à fluminibus uſque ad fines terræ.

CAP. VII.

MESSIAS DOMINUS, ET REX ÆTERNUS.

Gen. 49. 10.

לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה וּמְחֹקֵק מִבֵּין רַגְלָיו עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה וְלוֹ יִקְּהַת עַמִּים׃

Lo jasùr ſcebèt miudà umchokèk mibbèn raglàu ngadchì jabò ſcilò velò ikehat ngamìm.

Non auferetur Sceptrum de Juda, & dux de femore ejus, donec veniat qui mittendus eſt; & ipſe erit expectatio gentium. Hæbr. *Et ipſi congregatio populorum.* 2. *Reg* 7. 12. 13. 15.

כִּי יִמְלְאוּ יָמֶיךָ וְשָׁכַבְתָּ אֶת אֲבוֹתֶיךָ וַהֲקִימוֹתִי
אֶת זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֵּעֶיךָ וַהֲכִינוֹתִי אֶת
מַמְלַכְתּוֹ׃ הוּא יִבְנֶה בַּיִת לִשְׁמִי וְכֹנַנְתִּי אֶת כִּסֵּא
מַמְלַכְתּוֹ עַד עוֹלָם ... וְנֶאְמַן בֵּיתְךָ וּמַמְלַכְתְּךָ
עַד עוֹלָם לְפָנֶיךָ כִּסְאֲךָ יִהְיֶה נָכוֹן עַד עוֹלָם׃

Chi imleù jamècha veſciachabtà et abocècha vahakimotì et zàrngachà acharècha aſcèr jezzè mimmenghècha vahachinotì et mamlachtò. hu ibnè bait liſcemì vechonantì et chiſsè mamlachtò ngad ngolàm . . . . . venceman betechà umamlachtecha ngad ngolàm lephanecha chiſacha ihiè nachòn ngad ngolàm.

Cum completi fuerint dies tui, & dormieris cum patribus tuis, ſuſcitabo ſemen tuum poſt te, quod egredietur de utero tuo, & firmabo Regnum ejus: ipſe ædificabit domum nomini meo, & ſtabiliam thronum Regni ejus uſque in ſempiternum. & fidelis domus tua, & regnum tuum uſque in æternum ante faciem tuam, & thronus tuus erit firmus jugiter.

Pſ. 2. 6.

וַאֲנִי נָסַכְתִּי מַלְכִּי עַל צִיּוֹן הַר קָדְשִׁי׃

Vaanì nasachtì malchì ngal zijon har kodſci.

Ego autem conſtitutus ſum Rex ab eo, ſuper Sion montem sanctum ejus. Et

שְׁאַל מִמֶּנִּי וְאֶתְּנָה גוֹיִם נַחֲלָתֶךָ וַאֲחֻזָּתְךָ
אַפְסֵי אָרֶץ׃

Seàl mimmenì veetenàh goìm nachalatechà va-achuzatechà àphſe àrez.

Poſtula à me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam, & poſſeſſionem tuam terminos terræ.

Pſal. 23. 7. *& ſeq.*

שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם
וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃ מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה
עִזּוּז וְגִבּוֹר יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה׃

Seù ſcengarìm raſcechèm vehinaſceù pirchè ngolàm vejabò mèlech achabòd, mi-ze mèlech achabòd Adonài nghizùz veghibbòr Adonài ghibbòr milchamà.

Attollite porsas Principes veſtras, & elevamini portæ æternales, & introibit Rex gloriæ: quis eſt iſte Rex gloriæ? Dominus fortis, & potens, Dominus potens in prælio.

Pſal. 44. 7.

כִּסְאֲךָ אֱלֹהִים עוֹלָם וָעֶד שֵׁבֶט מִישׁוֹר שֵׁבֶט
מַלְכוּתֶיךָ׃

Chiſachà elohìm ngolàm vaghèd ſcèbet miſciòr ſcèbet malchutècha.

Sedes tua Deus in ſæculum ſæculi, virga directionis, virga Regni tui.

Pſal. יך. 1.

אֱלֹהִים מִשְׁפָּטֶיךָ לְמֶלֶךְ תֵּן וְצִדְקָתְךָ לְבֶן מֶלֶךְ׃

Eloìm miſcpatècha lemèlech ten vezzidcatechà lebèn mèlech.

Deus judicium tuum Regi da, & juſtitiam tuam filio Regis.

Pſal. גד. 12.

וֵאלֹהִים מַלְכִּי מִקֶּדֶם פֹּעֵל יְשׁוּעוֹת בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃

Veloìm malchì mikèdem ponghèl jeſciungòt bekèreb haàrez.

Deus autem Rex noſter ante ſæcula operatus eſt ſalutem in medio terræ.

Pſal. 88. 28.

אַף אֲנִי בְּכוֹר אֶתְּנֵהוּ עֶלְיוֹן לְמַלְכֵי אָרֶץ׃

Aph anì bechòr etenèu ngheliòn lemalchèàrez.

Etiam ego Primogenitum ponam illum, excelſum præ Regibus terræ.

Pſal. 109. 2.

מַטֵּה עֻזְּךָ יִשְׁלַח יְהוָה מִצִּיּוֹן רְדֵה בְּקֶרֶב אֹיְבֶיךָ׃

Matè nguzechà iſclàch Adonài mizziòn redè bekèreb ojebècha.

Virgam virtutis tuæ emittet Dominus ex Sion, dominare in medio inimicorum tuorum.

Iſaia 9. 7.

לְםַרְבֵּה הַמִּשְׂרָה וּלְשָׁלוֹם אֵין קֵץ עַל כִּסֵּא דָוִד וְעַל
מַמְלַכְתּוֹ לְהָכִין אוֹתָהּ וּלְסַעֲדָהּ בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה
מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם קִנְאַת יְהוָה צְבָאוֹת תַּעֲשֶׂה זֹּאת

Digitized by Google

Lemarbè hamiſcrà ulſcialòm en kez ngal chiſsè David vengàl mamlachtò lehachìn otàh ulſangadah bemiſdpàt ubizdahah mengatah vengàd ngolàm kinàt Adonài zabaòt tangaſcè zot.

Multiplicabitur ejus Imperium, & pacis non eris finis: ſuper ſolium David, & ſuper Regnum ejus ſedebit: ut confirmet illud, & corroboret in judicio, & juſtitia, amodo. & uſque in ſempiternum: zelus Domini exercituum faciet hoc.

Iſ. 40. 10.

הִנֵּה אֲדֹנָי יֱהוִה בְּחָזָק יָבוֹא וּזְרֹעוֹ מֹשְׁלָה לוֹ׃

Inè Adonài eloìm bechazàk jabò uzrongò moſcelà lo.

Ecce Dominus Deus in fortitudine veniet, & brachium ejus dominabitur.

Jer. 23. 5.

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם יְהוָה וַהֲקִמֹתִי לְדָוִד צֶמַח צַדִּיק וּמָלַךְ מֶלֶךְ וְהִשְׂכִּיל וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ׃

Inè jamìm baìm neùm Adonài valakimotì ledavid zèmach zadik umàlach mèlech vehiſchil vengaſcià miſcpat uzdaka baarèz.

Ecce dies veniunt dicit Dominus, & ſuſcitabo David germen juſtum, & regnabit Rex, & ſapiens erit, & faciet judicium, & juſtitiam in terra.

Jer. 30. 9.

וְעָבְדוּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְאֵת דָּוִד מַלְכָּם אֲשֶׁר אָקִים לָהֶם׃

Digitized by Google

Vengabedù et Adonài elohehèm veet David malchàm aſcèr akìm lahèm.

Et ſervient Domino Deo ſuo, & David Regi ſuo, quem ſuſcitabo eis.

Jerem. 33. 17.

כֹּה אָמַר יְהוָה לֹא יִכָּרֵת לְדָוִד אִישׁ יֹשֵׁב עַל כִּסֵּא
בֵּית יִשְׂרָאֵל׃

Chò amàr Adonài lo icarèt le David iſc joſcèb ngal chiſsè bet Iſraèl.

Hæc dicit Dominus: non interibit de Domo David vir, qui ſedeat ſuper thronum domus Iſrael.

Daniel. cap. 2. 44.

וּבְיוֹמֵיהוֹן דִּי מַלְכַיָּא אִנּוּן יְקִים אֱלָהּ שְׁמַיָּה מַלְכוּ
דִּי לְעָלְמִין לָא תִתְחַבַּל וּמַלְכוּתָה לְעַם אָחֳרָן לָא
תִשְׁתְּבִק תַּדִּק וְתָסֵף כָּל אִלֵּין מַלְכְוָתָא וְהִיא
תְּקוּם לְעָלְמַיָּא׃

Ubiomehòn di Malchaià inùn jekìm elàh ſcemajà malchù di lengalmìn la titchabàl umalchutàh lengàm achoràn la tiſtebìk taddìk vetaſàph còl ilèn malchevatà vehì tekùm lengalmajà.

In diebus autem Regnorum illorum ſuſcitabit Deus cœli Regnum quod in æternum non diſſipabitur, & Regnum ejus alteri populo non tradetur; comminuet autem, & conſumet univerſa Regna hæc: & ipſum ſtabit in æternum.

Oſea

Oſea 3. 5.

אַחַר יָשֻׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבִקְשׁוּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְאֵת דָּוִיד מַלְכָּם׃

Achàr jaſciùbu benè Iſraèl ubikeſciù et Adonài elohehèm veet David malchàm.

Et poſt hæc revertentur filii Iſrael, & quærent Dominum Deum ſuum, & David Regem ſuum.

Zacharia 9. 9.

גִּילִי מְאֹד בַּת צִיּוֹן הָרִיעִי בַּת יְרוּשָׁלִַם הִנֵּה מַלְכֵּךְ יָבוֹא לָךְ צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא עָנִי וְרֹכֵב עַל חֲמוֹר וְעַל עַיִר בֶּן אֲתֹנוֹת׃

Ghilì meòd bat zijon harìnghi bat Jeruſcialàim hinnè malchèch jabò làch zadìk venoſciàng hu ngani verochèb ngàl chamòr vengàl ngai ben atonòt.

Exulta ſatis filia Sion, jubila filia Jeruſalem: ecce Rex tuus veniet tibi Juſtus, & Salvator: ipſe pauper, & aſcendens ſuper Aſinam, & ſuper pullum filium Aſinæ.

Malachia 3. 1.

הִנְנִי שֹׁלֵחַ מַלְאָכִי וּפִנָּה דֶרֶךְ לְפָנָי וּפִתְאֹם יָבוֹא אֶל הֵיכָלוֹ הָאָדוֹן אֲשֶׁר אַתֶּם מְבַקְשִׁים וּמַלְאַךְ הַבְּרִית אֲשֶׁר אַתֶּם חֲפֵצִים הִנֵּה בָא אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃

Ineni ſcioleach malachi upinà derech lephnnai

upi-

upitòm jabò el hechalò haadòn aſcèr attem mebakkeſcim umalàch haberìt aſcèr atēm chaphezzìm innè ba amar Adonài zebaòt.

Ecce ego mitto Angelum meum, & præparabit viam ante faciem meam, & ſtatim veniet ad Templum ſuum dominator quem vos quæritis, & Angelus Teſtamenti quem vos vultis; ecce venit dicit Dominus exercituum.

CAP. VIII.

REGNUM MESSIÆ SPIRITUALE, ET ÆTERNUM.

Probant iidem textus ut ſupra, adde.

Dan. 7, 14.

חָזֵה הֲוֵית בְּחֶזְוֵי לֵילְיָא וַאֲרוּ עִם עֲנָנֵי שְׁמַיָּא
כְּבַר אֱנָשׁ אָתֵה הֲוָה וְעַד עַתִּיק יוֹמַיָּא מְטָא
וּקְדָמוֹהִי הַקְרְבוּהִי׃ וְלֵהּ יְהִב שָׁלְטָן וִיקָר וּמַלְכוּ
וְכֹל עַמְמַיָּא אֻמַיָּא וְלִשָּׁנַיָּא לֵהּ יִפְלְחוּן שָׁלְטָנֵהּ
שָׁלְטָן עָלַם דִּי לָא יֶעְדֵּה וּמַלְכוּתֵהּ דִּי לָא תִתְחַבַּל

Chazè havèt bechezuè lèlia vaarù nghìm ngananè ſcemajà chebàr enàſc atè havàh vengàd ngatìk jomajà metà ukdamòhi hakrebùhi velèh jehib ſcioltàn vikar umalchù vechòl ngammemajà umajà veliſcianaià leh iphlechùn ſcioltanè ſcioltàn ngalàm di la jengdè umalchutà di la titchabbàl.

Aſpi-

Aſpiciebam ergo in viſione noctis, & ecce cum nubibus cœli quaſi filius hominis veniebat, & uſque ad antiquum dierum pervenit: & in conſpectu ejus obtulerunt eum, & dedit ei poteſtatem, & honorem, & Regnum: & omnes populi; Tribus, & linguæ ipſi ſervient: poteſtas ejus poteſtas æterna quæ non auferetur, & Regnum ejus quod non corrumpetur.

Oſea 1. 7.

וְאֶת בֵּית יְהוּדָה אֲרַחֵם וְהוֹשַׁעְתִּים בַּיהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְלֹא אוֹשִׁיעֵם בְּקֶשֶׁת וּבְחֶרֶב וּבְמִלְחָמָה בְּסוּסִים וּבְפָרָשִׁים׃

Veèt bet jeudàh arachèm vehoſciangtìm badonài elohehèm velò oſcinghèm bekèſcet ubchèreb ubmilchamà beſusìm ubparaſcìm.

Et domui Juda miſerebor, & ſalvabo eos in Domino Deo ſuo: & non ſalvabo eos in arcu, & gladio, & in bello, & in equis, & in equitibus.

CAP. IX.

MESSIÆ PASSIO.

Vide Caput IV.

Innumeræ auctoritates de hoc inveniuntur in Pſalterio: præcipuè toto Pſalmo 21.

Pſal 2. 2.

יִתְיַצְּבוּ מַלְכֵי אֶרֶץ וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ יָחַד עַל יְהוָה וְעַל מְשִׁיחוֹ׃

Itiao-

Itiazzebù malchè èrez verozenìm noſedù jàchad ngal Adonài vengàl meſcichò.

Aſtiterunt Reges terræ, & Principes convenerunt in unum adverſus Dominum, & adverſus Chriſtum ejus.

Iſ. 9. 6.

כי ילד ילד לנו בן נתן לנו ותהי המשרה
על שכמו׃

Chi jèled jùlad lànu ben nìttan lànu vatchì amiſrà ngal ſcichmò.

Parvulus natus eſt nobis, filius datus eſt nobis, & factus eſt principatus ſuper humerum ejus.

Iſ. 53. per totum.

En verba Pnſſionem Chriſti potius demonſtrantia quam indicantia, incipiendum eſt potius à Cap. 52. 13. & dninceps totum Cap. 53. tranſcribendum.

הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד׃ כאשר
שממו עליך רבים כן משחת מאיש מראהו
ותארו מבני אדם׃ כן יזה גוים רבים עליו יקפצו
מלכים פיהם כי אשר לא ספר להם ראו ואשר
לא שמעו התבוננו׃ מי האמין לשמעתנו וזרוע
יהוה על מי נגלתה׃ ויעל כיונק לפניו וכשרש
מארץ ציה לא תאר לו ולא הדר ונראהו ולא
מראה ונחמדהו׃ נבזה וחדל אישים איש
מכאבות וידוע חלי וכמסתר פנים ממנו נבזה

ולא חשבנהו: אכן חלינו הוא נשא ומכאבינו
סבלם ואנחנו חשבנהו נגוע מכה אלהים ומענה:
והוא מחולל מפשענו מדכא מעונותינו מוסר
שלומינו עליו ובחברתו נרפא לנו: כלנו כצאן
תעינו איש לדרכו פנינו ויהוה הפגיע בו את עון
כלנו: נגש והוא נענה ולא יפתח פיו כשה לטבח
יובל וכרחל לפני גוזיה נאלמה ולא יפתח פיו:
מעצר וממשפט לקח ואת דורו מי ישוחח כי
נגזר מארץ חיים מפשע עמי נגע למו: ויתן את
רשעים קברו ואת עשיר במתיו על לא חמס
עשה ולא מרמה בפיו: ויהוה חפץ דכאו החלי
אם תשים אשם נפשו יראה זרע יאריך ימים
וחפץ יהוה בידו יצלח: מעמל נפשו יראה ישבע
בדעתו יצדיק צדיק עבדי לרבים ועונותם הוא
יסבול: לכן אחלק לו ברבים ואת עצומים יחלק
שלל תחת אשר הערה למות נפשו ואת פשעי
נמנה והוא חטא רבים נשא ולפשעים יפגיע

è jaſchìl ngabdì jarùm veniſà vegabah meòd.
C. è, ſciamemù ngalècha rabbìm chèn miſchàt
me marchu vetoarò mi bbenè adàm. Chèn jazè
goi rabbìm ngalàu ikphezzù melachìm phièm-

chi

chi aſcèr lo ſuppàr lahèm raù vaaſcèr lo ſciamengù hitbonànu. Mi heemìn limungatènu uzròang Adonài ngal mi niglàta. Vajàngal cajonèk lephanàu vechasòreſc meèrez zijà lo tòar lo velò hadàr venirèhu velò marèh venechmedèu. Nibzè vachadàl iſcìm iſç machobòt vidùang chòli uchmaſtèr panìm mimmènu nibzè velò chaſciabnùhu. Achèn cholajènu hu nasà umachobènu huſebalàm. vaanàchnu chaſciabnùhu nagùang muchè elohìm umngunè. Vehù mecholàl mippeſciangènu meducà mengavonotènu musàr ſcelomènu ngalàu ubachaburatò nirpà lànu culànu cozzòn tanghìnu iſc ledarcò panìnu uAdonài hiph ghiàng bò et ngavòn culànu. Nigàſc vehù nanganè velò iphtàch pìv casè lattèbach jubàl uchrachèl liphuè gozezeà neelàma velò iptàch pìv. Mengòzzer umimmiſcpat Iukach veèt dorò mi jeſochèach chi nigzàr meèrez chaìm mipèſciang ngamì nègang làmo. Vaitèn et reſcianghim kibrò veet ngaſcìr bemotàu ngal lo chamàs ngaſcià velò mirmà bephìu vAdonài chaphèz dachèò echèli im tasìm aſciàm naphſciò irèh zèrang jaarìch jamìm vechèphez Adonài bejadò izlàch. Mengamàl naphſciò irèh isbàng bedangt jazdik zaddìk ngabdì larabbìm veet ngazzurr jechalèk ſcialàl tàchat aſcer hengherà lam naphſciò veèt poſcenghìm nimnà vehù chèt ra nasà velapoſcenghìm japhgiang.

Ecce intelliget ſervus meus, exaltabitur, & ... vabitur, & ſublimis erit valdè. Sicut obſtupu... ſuper te multi, ſic inglorius erit inter viros aſp... ej...

ejus, & forma ejus inter filios hominum. Iſte aſperget gentes multas, ſuper ipſum continebunt Reges os ſuum: quia quibus non eſt narratum de eo viderunt: & qui non audierunt contemplati ſunt.

Quis credidit auditui noſtro, & brachium Domini cui revelatum eſt? & aſcendit ſicut virgultum coram eo, & ſicut radix de terra ſitienti: non eſt ſpecies ei, neque decor, & vidimus eum, & non erat aſpectus, & deſideravimus eum: deſpectum, & noviſſimum virorum, virum dolorum, & ſcientem infirmitatem: & quaſi abſconditus vultus ejus, & deſpectus, unde nec reputavimus eum. Vere languores noſtros ipſe tulit, & dolores noſtros ipſe portavit: & nos putavimus eum quaſi leproſum, & percuſſum à Deo, & humiliatum. Ipſe autem vulneratus eſt propter iniquitates noſtras, attritus eſt propter ſcelera noſtra: diſciplina pacis noſtræ ſuper eum, & livore ejus ſanati ſumus. Omnes nos quaſi oves erravimus, unuſquiſque in viam ſuam declinavit: & poſuit Dominus in eo iniquitatem omnium noſtrum. Oblatus eſt quia ipſe voluit, & non aperuit os ſuum. Sicut ovis ad occiſionem ducetur, & quaſi agnus coram tondente ſe obmuteſcet, & non aperiet os ſuum. De anguſtia, & de judicio ſublatus eſt, generationem ejus quis enarrabit? quia abſciſſus eſt de terra viventium: propter ſcelus populi mei percuſſi eum. Et dabit impios pro ſepultura, & divitem pro morte ſua: eo quod iniquitatem non fecerit, neque dolus fuerit in ore ejus. Et Dominus voluit conterere eum in infirmitate, ſi poſuerit pro peccato animam

Digitized by Google

ſuam, videbit ſemen longævum, & voluntas Domini in manu ejus dirigetur. Pro eo quod laboravit anima ejus, videbit, & ſaturabitur: in ſcientia ſua juſtificabit ipſe juſtus ſervus meus multos, & iniquitates eorum ipſe portabit. Ideo diſpertiam ei plurimos, & fortium dividet ſpolia, pro eo quod tradidit in mortem animam ſuam, & cum ſceleratis reputatus eſt: & ipſe peccata multorum tulit, & pro tranſgreſſoribus rogavit.

Daniel. 9. 6.

וְאַחֲרֵי הַשָּׁבוּעִים שִׁשִּׁים וּשְׁנַיִם יִכָּרֵת מָשִׁיחַ ׃

Vacharè aſciabunghìm ſciſcìm uſcnkim icarèt maſcìach.

Et poſt bedomadas ſexaginta duas occidetur Chriſtus.

Zacharia 12. 10.

וְשָׁפַכְתִּי עַל בֵּית דָּוִד וְעַל יֹשֵׁב יְרוּשָׁלַיִם רוּחַ חֵן וְתַחֲנוּנִים וְהִבִּיטוּ אֵלַי אֵת אֲשֶׁר דָּקָרוּ ׃

Veſciaphachtì ngal bèt Davìd vengàl joſcèb jeruſaialàim rùahc chen vetachanunìm vehibìtu elài et aſcèr dakàru.

Et effundam ſuper domum David, & ſuper habitatores Jeruſalem ſpiritum gratiæ, & præcum, & aſpicient ad me quem confixerunt.

Zacharia 13. 6.

וְאָמַר אֵלָיו מָה הַמַּכּוֹת הָאֵלֶּה בֵּין יָדֶיךָ וְאָמַר אֲשֶׁר הֻכֵּתִי בֵּית מְאַהֲבָי ׃

Veamàr elàu mah hamacòt haèlle ben jadècha, veamàr aſcèr huchetì bet meahabài.

Et

Et dicetur ei, quid ſunt plagæ iſtæ in medio manuum tuarum? & dicet: his plagatus ſum in domo eorum, qui diligebant me.

CAP. X.

MESSIAS DESCENDIT AD INFEROS ET EDUCIT PATRIARCHAS.

Iſaia 42. 6. 7.

אֲנִי יְהוָה קְרָאתִיךָ בְצֶדֶק וְאַחְזֵק בְּיָדֶךָ וְאֶצָּרְךָ
וְאֶתֶּנְךָ לִבְרִית עָם לְאוֹר גּוֹיִם׃ לִפְקֹחַ עֵינַיִם
עִוְרוֹת לְהוֹצִיא מִמַּסְגֵּר אַסִּיר מִבֵּית כֶּלֶא יֹשְׁבֵי
חֹשֶׁךְ׃

Anì Adonâi keratìcha bezzêdek veachzêk bejadèchà veezzorchà veetenchà librìt ngam leôr goiìm liphkôach nghenàim nghivrôt lehozzi mimmaſghèr aſsìr mibbêt chèle joſcebè chôſcech.

Ego Dominus vocavi te in juſtitia, & apprehendi manum tuam, & ſervavi te, & dedi te in fædus populi, in lucem gentium: ut aperires oculos cæcorum, & educeres de concluſione vinctum, de domo carceris ſedentem in tenebris.

Iſaia 49 8. 9.

כֹּה אָמַר יְהוָה בְּעֵת רָצוֹן עֲנִיתִיךָ וּבְיוֹם יְשׁוּעָה
עֲזַרְתִּיךָ וְאֶצָּרְךָ וְאֶתֶּנְךָ לִבְרִית עָם לְהָקִים אֶרֶץ
לְהַנְחִיל נְחָלוֹת שֹׁמֵמוֹת׃ לֵאמֹר לַאֲסוּרִים צֵאוּ

לַאֲשֶׁר בַּחֹשֶׁךְ הִגָּלוּ עַל דְּרָכִים יִרְעוּ וּבְכָל שְׁפָיִים מַרְעִיתָם׃

Cò amàr Adonài benghèt razzòn nganitìcha ubiòm jeſciungàh ngazartìcha veezorchà veetenchà librìt ngam lehakìm èrez leanchìl nechalòt ſciomemòt. Lemòr laaſurìm zèu laaſcèr bachòſcech higàlu ngal derachìm irngù ubchòl ſcephaiim marnghitàm.

Hæc dicit Dominus: in tempore placito exaudivi te, & dedi te in fædus populi, ut ſuſcitares terram, & poſſideres hæreditates diſſipatas: ut diceres his, qui vincti ſunt, exite, & his qui in tenebris revelamini, ſuper vias paſcentur, & in omnibus planis paſcua eorum.

Zacharia 9. 11. 12.

גַּם אַתְּ בְּדַם בְּרִיתֵךְ שִׁלַּחְתִּי אֲסִירַיִךְ מִבּוֹר אֵין מַיִם בּוֹ׃ שׁוּבוּ לְבִצָּרוֹן אֲסִירֵי הַתִּקְוָה׃

Gam at bedàm beritèch ſcilàchti aſiràich mibbòr en màim bo. Sciùbu lebizzaròn aſirè hatikvà.

Tu quoque in ſanguine teſtamenti tui, emiſiſti vinctos tuos de lacu, in quo non eſt aqua. Convertimini ad munitionem vincti ſpei.

Digitized by Google

C A P. XI.

MESSIAS A MORTUIS RESURGIT.

Pſal. 15. 10.

כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל לֹא תִתֵּן חֲסִידְךָ
לִרְאוֹת שָׁחַת׃

Chi lo tangazòb naphſcì liſcòl lo titèn chaſidchà liròt ſciàchat.

Quoniam non derelinques animam meam in Inferno, nec dabis ſanctum tuum videre corruptionem.

Oſea 13. 14.

מִיַּד שְׁאוֹל אֶפְדֵּם מִמָּוֶת אֶגְאָלֵם אֱהִי דְבָרֶיךָ
מָוֶת אֱהִי קָטָבְךָ שְׁאוֹל נֹחַם יִסָּתֵר מֵעֵינָי׃

Miiàd ſceòl ephdèm mimmàvet egalèm ehì debarècha màvet ehi katobchà ſceòl nòcham iſatèr menghenài.

De manu mortis liberabo eos, de morte redimam eos; ero mors tua o mors, morſus tuus ero Inferne conſolatio abſcondita eſt ab oculis meis.

C A P. XII.

MESSIAS BATTISMUM INSTITUIT.

Iſaia 12. 3.

וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה׃

Digitized by Google

Uſcabtèm màim beſciaſciòn mimmanghainè aiſciungà.

Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris.

Iſaia 52. 15.

יַזֶּה גּוֹיִם רַבִּים׃

Jazè goìm rabbìm.

Aſperget gentes multas.

Iſaia 55. 1.

הוֹי כָּל צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם׃

Hoi col zamè lechù lammàim.

Omnes ſitientes venite ad aquas.

Ezechiel. 36. 25.

וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל
טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם׃

Vezaraktì ngalechèm màim tehorìm uthartèm micòl tumotechèm umicòl ghilullechèm atahèr etchèm.

Et effundam ſuper vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis veſtris, & ab univerſis Idòlis veſtris mundabo vos.

Ezech. 47. 8. 9.

הַמַּיִם הָאֵלֶּה יֹצְאִים אֶל הַגְּלִילָה הַקַּדְמוֹנָה וְיָרְדוּ
עַל הָעֲרָבָה וּבָאוּ הַיָּמָּה אֶל הַיָּמָּה הַמּוּצָאִים
וְנִרְפְּאוּ הַמָּיִם׃ וְהָיָה כָל נֶפֶשׁ חַיָּה אֲשֶׁר יִשְׁרֹץ
אֶל כָּל אֲשֶׁר־יָבוֹא שָׁם נַחֲלַיִם יִחְיֶה וְהָיָה הַדָּגָה רַבָּה
מְאֹד כִּי בָאוּ שָׁמָּה הַמַּיִם הָאֵלֶּה וְיֵרָפְאוּ וָחָי

כָּל אֲשֶׁר יָבוֹא שָׁמָּה הַנָּחַל ׃

Amàim haèlle jozzeìm el aghelilà hakadmonàh vejeredù ngal angarabà ubàu ajàmma el ajàmma amuzzaìm venirpheù amàim. Vehajà col nèpheſc chajà aſcèr iſcròz el col aſcèr jabò ſciàm nachalàim ich eh vehajah hadagàh rabàh meòd chi bàu ſciàmma ammàim haèle vejerapheù vachài col aſcèr jabò ſciàmma anàchal.

Et ait ad me : aquæ iſtæ quæ egrediuntur ad tumulos ſobuli orientalis, & deſcendunt ad plana deſerti, intrabunt mare, & exibunt, & ſanabuntur aquæ, & omnis anima vivens, quæ ſerpit quocumque venerit torrens vivet, & erunt piſces multi ſatis poſtquam venerint illuc aquæ iſtæ, & ſanabuntur, & vivent omnia, ad quæ venerit torrens.

Zacharia 13. 1.

בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה מָקוֹר נִפְתָּח לְבֵית דָּוִיד וּלְיֹשְׁבֵי
יְרוּשָׁלַיִם לְחַטָּאת וּלְנִדָּה ׃

Bajòm hahù ihiè makòr niptàch lebèt David uliòſcebè Jeruſcialàim lechatàt ulnidàh.

In die illa erit fons patens domui David, & habitatoribus Jeruſalem in ablutionem peccatoris, & menſtruatæ.

Zacharia 14. 8.

וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ מַיִם חַיִּים מִירוּשָׁלַיִם
חֶצְיָם אֶל הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי וְחֶצְיָם אֶל הַיָּם הָאַחֲרוֹן
בַּקַּיִץ וּבָחֹרֶף יִהְיֶה ׃

Digitized by Google

Vehajà bajòm hahù jezzehù màim chaiìm mi-ruſcialàim cheziàm el ajàm hakadmonì vecheziàm el ajàm haacharòn bakàiz ubachòreph ihièh.

Et erit in die illa: exibunt aquæ vivæ de Jeru-ſalem: medium earum ad mare orientale, & medium earum ad mare noviſſimum, in æſtate, & in hyeme erunt.

C A P. XIII.

MESSIAS ASCENDIT IN CÆLUM.

Pſal. 23. 7. 8.

שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם
וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃ מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה
עִזּוּז וְגִבּוֹר יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה׃

Seù ſcengarìm raſcechèm vehinnaſceù pitchè ngo-làm vejabò mèlech acabòd. Mi ze mèlech haca-bòd Adonài nghizùz veghibbòr Adonài gbibbòr milchamà.

Attollite portas principes veſtras, & elevamini portæ æternales, & introibit Rex gloriæ. Quis eſt iſte Rex gloriæ? Dominus fortis, & potens, Dominus potens in prælio.

Pſal. 46. 6.

עָלָה אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה יְהוָה בְּקוֹל שׁוֹפָר׃

Ngalà elohìm bitrungà Adonài bekòl ſciophàr.

Aſcendit Deus in jubilatione, & Dominus in voce tubæ.

Pſal.

Digitized by Google

Pſal. 67. 5.

שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרֹכֵב בַּעֲרָבוֹת
בְּיָהּ שְׁמוֹ :

Scìrù lelohìm zammerù ſcemò sòlù larochèb bangarabòt bejàh ſçemò.

Cantate Deo, pſalmum dicite nomini ejus, iter facite ei qui aſcendit ſuper occaſum Dominus nomen illi.

Prov. 30. 4.

מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרַד מִי אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו מִי
צָרַר מַיִם בַּשִּׂמְלָה מִי הֵקִים כָּל אַפְסֵי אָרֶץ מַה
שְּׁמוֹ וּמַה שֶּׁם בְּנוֹ כִּי תֵדָע :

Mi ngalà ſciamàim vajeràd mi àſaph rùach bechophnàu mi zàrar maìm baſcimlà mi hekìm col àphſe àrez mah ſcemò umà ſcem benò chi tedàng.

Quis aſcendit in Cœlum atque deſcendit? quis continuit Spititum in manibus ſuis? quis colligavit aquas quaſi in veſtimentito? quis ſuſcitavis omnes terminos terræ? quod nomen eſt ejus, & quod nomen filii ejus, ſi noſti?

Daniel. 7. 13.

חָזֵה הֲוֵית בְּחֶזְוֵי לֵילְיָא וַאֲרוּ עִם עֲנָנֵי שְׁמַיָּא
כְּבַר אֱנָשׁ אָתֵה הֲוָה וְעַד עַתִּיק יוֹמַיָּא מְטָא
וּקְדָמוֹהִי הַקְרְבוּהִי : וְלֵהּ יְהִב שָׁלְטָן וִיקָר וּמַלְכוּ
וְכֹל עַמְמַיָּא אֻמַיָּא וְלִשָּׁנַיָּא לֵהּ יִפְלְחוּן שָׁלְטָנֵהּ
שָׁלְטָן עָלַם דִּי לָא יֶעְדֵּה וּמַלְכוּתֵהּ דִּי לָא תִתְחַבַּל

Chazē havèt bechezuè lelià vaarù nghìm ngananè ſcemajà chebàr enaſc atèh havàh vengàd ngatìk jomajà metà ukdamòhi hakrebùhi velèh jehìb ſcioltan vikar umalchù vechòl ngammemajà umajà veliſcianajà le iphlechùn ſcioltanè ſcioltàn ngalàm di la jengdè umalchutè di la titchabbàl.

Aſpiciebam ergo in viſione noctis, & ecce cum nubibus cœli quaſi filius hominis veniebat, & uſque ad antiquum dierum pervenit, & in conſpectu ejus obtulerunt eum, & dedit ei poteſtatem, & honorem, & Regnum, & omnes populi, tribus, & linguæ ipſi ſervient, poteſtas ejus, poteſtas æterna quæ non auſeretur, & Regnum ejus quod non corrumpetur.

CAP. XIV.

MESSIAS MITTET SPIRITUM SANCTUM.

Iſaia 22 15.

עַד יֵעָרֶה עָלֵינוּ רוּחַ מִמָּרוֹם וְהָיָה מִדְבָּר לַכַּרְמֶל וְהַכַּרְמֶל לַיַּעַר יֵחָשֵׁב׃

Ngad jengarèh ngalènu rùach mimmaròm vehajà midbàr lacarmèl vehàcarmèl laiàngar jechaſcèb.

Donec effundatur ſuper nos ſpiritus de excelſo; & erit deſertum in Carmèl, & Carmèl in ſaltum reputabitur.

Iſaia

Iſaia 44. 3.

כִּי אֶצָּק מַיִם עַל צָמֵא וְנוֹזְלִים עַל יַבָּשָׁה אֶצֹּק
רוּחִי עַל זַרְעֶךָ וּבִרְכָתִי עַל צֶאֱצָאֶיךָ׃

Chi ezzòk màim ugal zamè venozelìm ngal jabaſciàh ezzòk ruchì ngal zarnghècha ubirchatì ngal zeezzaècha.

Effundam aquas ſuper ſitientes, & fluenta ſuper aridam: effundam Spiritum meum ſuper ſemen tuum, & benedictionem meam ſuper ſtirpem tuam.

Ezechiel. 11. 19.

וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב אֶחָד וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם
וַהֲסִירֹתִי לֵב הָאֶבֶן מִבְּשָׂרָם וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב בָּשָׂר׃

Venatatì lahèm leb echàd verùach chadaſciàh etèn bekirbechèm vahaſirotì leb haèben mibbeſciaràm venatatì lahèm leb baſciàr.

Et dabo eis cor unum, & Spiritum novum tribuam in viſceribus eorum, & auferam cor lapideum de carne eorum, & dabo eis cor carneum.

Ezechiel. 36. 27.

וְאֶת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר בְּחֻקַּי
תֵּלֵכוּ וּמִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם׃

Veèt ruchì etèn bekirbechèm vengaſcìti et aſcèr bechukài telèchu umiſcpatài tiſcmerù vangaſcitèm.

Et Spiritum meum ponam in medio veſtri: & faciam ut in præceptis meis ambuletis, & judicia mea cuſtodiatis, & operemini.

Joel.

Digitized by Google

Joel. 2. 28.

וְהָיָה אַחֲרֵי כֵן אֶשְׁפּוֹךְ אֶת רוּחִי עַל כָּל בָּשָׂר
וְנִבְּאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם זִקְנֵיכֶם חֲלֹמוֹת יַחֲלֹמוּן
בַּחוּרֵיכֶם חֶזְיֹנוֹת יִרְאוּ׃

Vehajà acharè chèn eſepŏch et ruchì ngal col baſciàr venibbeù benechèm ubnotechèm ziknechèm chalomòt jachalomùn bachurechèm chezionòt irù.

Et erit poſt hæc: effundam Spiritum meum ſuper omnem carnem: & prophetabunt filii veſtri, & filiæ veſtræ: ſenes veſtri, ſomnia ſomniabunt, & juvenes veſtri viſiones videbunt.

C A P. XV.

MESSIAS LEGEM NOVAM DATURUS MUNDO.

Iſaia 2. 3.

וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לְכוּ וְנַעֲלֶה אֶל הַר
יְהוָה אֶל בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וְיוֹרֵנוּ מִדְּרָכָיו וְנֵלְכָה
בְּאֹרְחֹתָיו כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְהוָה
מִירוּשָׁלָיִם׃

Vehalechù ngamìm rabìm veamerù lechù venangalè el har Adonai el bet elohè jangakòb vejoèrnu miderachàu venelechà beochotàu chi mizzicòn tezzè torab udbàr Adonài miruſcialàim.

Et ibunt populi multi, & dicent venite, & aſcendamus

damus ad montem Domini, & ad domum Dei Jacob, & docebit nos vias ſuas, & ambulabimus in ſemitis ejus: quia de Sion exibit lex, & verbum Domini de Jeruſalem.

Iſaia 42. 4.

לֹא יִכְהֶה וְלֹא יָרוּץ עַד יָשִׂים בָּאָרֶץ מִשְׁפָּט וּלְתוֹרָתוֹ אִיִּים יְיַחֵלוּ׃

Lo ichhèh velò jarùz ngad jaſcim baàrez miſcpàt ultoratò iìm jejachèlu.

Non erit triſtis, neque turbulentus (ideſt Meſſias) donec ponat in terra judicium: & legem ejus inſulæ expectabunt.

Iſaia 42. 9.

הָרִאשֹׁנוֹת הִנֵּה בָאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד בְּטֶרֶם תִּצְמַחְנָה אַשְׁמִיעַ אֶתְכֶם׃

Hariſcionòt hinè bàu vachadaſciòt anì maghid betèrem tizmàchna aſcmìang etchèm.

Quæ prima fuerunt ecce venerunt: nova quoque ego annuntio: antequam oriantur audita vobis faciam.

Iſaia 51. 4.

הַקְשִׁיבוּ אֵלַי עַמִּי וּלְאוּמִּי אֵלַי הַאֲזִינוּ כִּי תוֹרָה מֵאִתִּי תֵצֵא וּמִשְׁפָּטִי לְאוֹר עַמִּים אַרְגִּיעַ׃

Hakſcìbu elài ngamì ulumì elài haazìnu chi torah meitì tezzè umiſcpatì leòr ngamìm arghìang.

Attendite ad me popule meus, & tribus mea ad me audite: quia lex a me exiet, & judicium meum in lucem populorum requieſcet.

Iſaia

Digitized by Google

Iſaia 56. 6. 7.

וּבְנֵי הַנֵּכָר הַנִּלְוִים עַל יְהוָה לְשָׁרְתוֹ וּלְאַהֲבָה
אֶת שֵׁם יְהוָה לִהְיוֹת לוֹ לַעֲבָדִים כָּל שֹׁמֵר שַׁבָּת
מֵחַלְּלוֹ וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי׃ וַהֲבִיאוֹתִים אֶל הַר
קָדְשִׁי וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלוֹתֵיהֶם
וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה
יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים׃

Ubnè hanechàr hanilvìm ngal Adonài leſaretò ulàhabà et ſcem Adonài lihiòt lo langabadìm col ſciomèr ſciabbàt mechallelò umachazikìm bibritì. Vahabiotìm el har kodſcì veſçimachtìm bebèt tephilati ngolotehèm vezibchehèm lerazzòn ngal mizbechì chi betì bet tephilà ikarè lechòl angamìm.

Et filios advenæ qui adhærent Domino, ut colant eum, & diligant nomen ejus, ut ſint ei in ſervos: omnem cuſtodientem Sabbatum ne polluat illud, & tenentem fœdus meum: adducam eos in montem ſanctum meum, & lætificabo eos in domo orationis meæ: holocauſta eorum, & victimæ eorum placebunt mihi ſuper altare meo: quia domus mea domus orationis vocabitur cunctis populis.

Iſaia 19. 20.

אַל תִּזְכְּרוּ רִאשֹׁנוֹת וְקַדְמֹנִיּוֹת אַל תִּתְבֹּנָנוּ׃
הִנְנִי עֹשֶׂה חֲדָשָׁה עַתָּה תִצְמָח הֲלֹא תֵדָעוּהָ
אַף אָשִׂים בַּמִּדְבָּר דֶּרֶךְ בִּישִׁימוֹן נְהָרוֹת׃

Digitized by Google

תְּכַבְּדֵנִי חַיַּת הַשָּׂדֶה תַּנִּים וּבְנוֹת יַעֲנָה כִּי
נָתַתִּי בַמִּדְבָּר מַיִם נְהָרוֹת בִּישִׁימֹן לְהַשְׁקוֹת
עַמִּי בְחִירִי׃

Al tizcherù riſcionòt vekadmoniiòt al titbonànu inenì ngoſcè chadaſciàh ngatà tizmàch halò tedangùa aph aſcìm bamidbàr dèrech biſcimòn neharòt techabbedenì chajàt aſciadè tanìm ubnòt jangana chi natàti bamidbàr màim neharòt biſcimòn lehaſckòt ngamì bichirì.

Ne memineris priorum, & antiqua ne intaeamini, ecce ego facio nova, & nunc orientur, utiqae cognoſcetis ea: ponam in deſerto viam, & in invio flumina; glorificabit me beſtia agri, dracones, & ſtruthiones: quia dedi in deſerto aquas flumina in invio, ut darem potum populo meo, electo meo.

Jeremia 3. 16.

וְהָיָה כִּי תִרְבּוּ וּפְרִיתֶם בָּאָרֶץ בַּיָּמִים הָהֵמָּה
נְאֻם יְהוָה לֹא יֹאמְרוּ עוֹד אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה וְלֹא
יַעֲלֶה עַל לֵב וְלֹא יִזְכְּרוּ בוֹ וְלֹא יִפְקֹדוּ וְלֹא
יֵעָשֶׂה עוֹד׃

Vehajàh chi tirbù uphritèm baàrez bajamìm hahèma neum Adonài lo jomerù ngod aròn berìt Adonài velò jangalè ngal leb velò izcherù bò velò iphkòdu velò jengaſeè ngod.

Cumque multiplicati fueritis, & creveritis in terra in diebus illis ait Dominus: non dicent ultra:

Arca

Arca Teſtamenti Domini: neque aſcendet ſuper cor, neque recordabuntur illius, nec viſitabitur, nec fiet ultra.

Jerem. 31. 32.

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם יְהוָה וְכָרַתִּי אֶת בֵּית
יִשְׂרָאֵל וְאֶת בֵּית יְהוּדָה בְּרִית חֲדָשָׁה ׃ לֹא
כַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַתִּי אֶת אֲבוֹתָם בְּיוֹם הֶחֱזִיקִי
בְיָדָם לְהוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אֲשֶׁר הֵמָּה הֵפֵרוּ
אֶת בְּרִיתִי וְאָנֹכִי בָּעַלְתִּי בָם נְאֻם יְהוָה ׃

Innè jamìm baìm neùm Adonài vecharatì et bet Iſraèl veet bet jeudà berìt chadaſciàh. Lo cabberìt aſcèr caràti et abotàm bejòm heechezikì bejadàm Iehozziàm meèrez mizràim aſcèr hèma hephèru et berità veanochì bangàlai bam neùm Adonài.

Ecce dies venient dicit Dominus: & feriam domui Iſrael, & domui Juda fœdus novum. Non ſecundum pactum quod pepigi cum patribus eorum in die qua apprehendi manum eorum, ut educerem eos de terra Ægypti: pactum quod irritum fecerunt, & ego dominatus ſum eorum, dicit Dominus.

Jerem. 31. 33.

כִּי זֹאת הַבְּרִית אֲשֶׁר אֶכְרֹת אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל
אַחֲרֵי הַיָּמִים הָהֵם נְאֻם יְהוָה נָתַתִּי אֶת תּוֹרָתִי
בְּקִרְבָּם וְעַל לִבָּם אֶכְתֲּבֶנָּה וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים
וְהֵמָּה יִהְיוּ לִי לְעָם ׃

Chi

Chi zot haberit aſcèr echròt et ber Iſraèl achare hajamim hahèm neùm Adonài natàti et toratì bekirbàm vengàl libbàm echtobèna vehahitì lahèm lelohìm vehema ihiù li lengàm.

Sed hoc erit pactum quod feriam cum domo Iſrael poſt dies illos dicit Dominus: dabo legem meam in viſceribus eorum, & in corde eorum ſcribam eam; & ero eis in Deum, & ipſi erunt mihi in populum.

Malachia I. 10. 11.

אֵין לִי חֵפֶץ בָּכֶם אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וּמִנְחָה
לֹא אֶרְצֶה מִיֶּדְכֶם׃ כִּי מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ וְעַד מְבוֹאוֹ
גָּדוֹל שְׁמִי בַּגּוֹיִם וּבְכָל מָקוֹם מֻקְטָר מֻגָּשׁ לִשְׁמִי
וּמִנְחָה טְהוֹרָה כִּי גָדוֹל שְׁמִי בַּגּוֹיִם אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת׃

En li chèphez bachèm amàr Adonài zebaòt umincha lo erzèh miiedchèm. Chi mimmizràch ſcèmeſc vengàd meboò gadòl ſcemì bagoìm ubchòl makòm muktàr mugàſc liſcmi uminchà tehorà chi gadòl ſcemì bagoim amàr Adonài zebaòt.

Non eſt mihi voluntas in vobis dicit Dominus exercituum: & munus non ſuſcipiam de manu veſtra. Ab ortu enim Solis uſque ad occaſum magnum eſt nomen meum in gentibus: & in omni loco ſacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda, quia magnum eſt nomen meum in gentibus, dicit Dominus exercituum.

Daniel. 9. 24.

שָׁבֻעִים שִׁבְעִים נֶחְתַּךְ עַל עַמְּךָ וְעַל עִיר קָדְשֶׁךָ
לְכַלֵּא הַפֶּשַׁע וּלְהָתֵם חַטָּאוֹת וּלְכַפֵּר עָוֹן
וּלְהָבִיא צֶדֶק עוֹלָמִים וְלַחְתּוֹם חָזוֹן וְנָבִיא
וְלִמְשֹׁחַ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים׃

Sciabunghìm ſcibnghìm nechtàch ngàl ngamechà vengàl nghir kodſcècha lechalè apèſciang ulhatèm chataòt ulchapèr ngavòn ulhabì zèdek ngolamìm velachtòm chazòm venabì velimsòach kòdeſc kodaſcìm.

Septuaginta hebdomades abbreviatæ ſunt ſuper populum tuum, & ſuper Urbem ſanctam tuam, ut conſumetur prævaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur juſtitia ſempiterna, Et impleatur viſio, & prophetia, & ungatur ſanctus ſanctorum.

Daniel. 12. 11.

וּמֵעֵת הוּסַר הַתָּמִיד וְלָתֵת שִׁקּוּץ שֹׁמֵם יָמִים
אֶלֶף מָאתַיִם וְתִשְׁעִים׃

Umengèt husàr batamìd velatèt ſcikùz ſomèm èleph matàim vetiſnghìm.

Et à tempore cum ablatum fuerit juge ſacrificium, & poſita fuerit abominatio in deſolationem dies mille ducenti nonaginta.

CAP.

C A P. XVI.

LEX MESSIÆ SPIRITUALIS, ET ÆTERNA.

Iſ. 4. 3. *ut ſupra Cap. XIV.*

Iſaia 61. 1.

רוּחַ אֲדֹנָי יֱהוִה עָלָי יַעַן מָשַׁח יְהוָה אֹתִי לְבַשֵּׂר
עֲנָוִים שְׁלָחַנִי לַחֲבוּשׁ לְנִשְׁבְּרֵי לֵב לִקְרֹא לִשְׁבוּיִם
דְּרוֹר וְלַאֲסוּרִים פְּקַח קוֹחַ׃

Rùach Adonài eloim ngalài jàngan maſciàch Adonài otì lebasêr nganavìm ſcelachàni lachabòſc lenìſcbere leb likrò liſcbuìm deròr velaaſurìm pèkach kòach.

Spiritus Domini ſuper me, eo quod unxerit Dominus me: ad annunciandum manſuetis miſit me, ut mederer contritis corde, & prædicarem captivis Indulgentiam, & clauſis apertionem.

Jer. 31. 31. *ut ſupra Cap. XV.*

Ezechiel. 11. 19.

וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב אֶחָד וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן
בְּקִרְבְּכֶם וַהֲסִירֹתִי לֵב הָאֶבֶן מִבְּשָׂרָם וְנָתַתִּי
לָהֶם לֵב בָּשָׂר׃

Venatatì lahèm leb echàd verùach chadaſcià etèn bekirbechèm vahaſirotì leb haèben mibbeſciaràm venatatì lahèm leb baſciàr.

Et dabo eis cor unum , & Spiritum novum tribuam in viſceribus eorum : & auferam cor lapideum de carne eorum , & dabo eis cor carneum .

Ezechiel 39. 29.

וְלֹא אַסְתִּיר עוֹד פָּנַי מֵהֶם אֲשֶׁר שָׁפַכְתִּי אֶת
רוּחִי עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי יֱהוִה׃

Velò aſtìr ngod panài mehèm aſcèr ſciaphàchti et ruchì ngal bet Iſraèl neàm Adonài elohìm .

Et non abſcondam ultra faciem meam ab eis , eo quod effuderim Spiritum meum ſuper omnem domum Iſrael , ait Dominus Deus .

Zacharia 12. 10.

וְשָׁפַכְתִּי עַל בֵּית דָּוִיד וְעַל יוֹשֵׁב יְרוּשָׁלִַם רוּחַ
חֵן וְתַחֲנוּנִים׃

Veſciaphachtì ngal bet David vengàl joſceb Jeruſcialaìm rùach chen vetachanunìm .

Et effundam ſuper domum David , & ſuper habitatores Jeruſalem Spiritum gratiæ , & præcum .

Malachia 1. 10. *ut ſupra Cap. XV.*

CAP. XVII.

EVANGELII PROMULGATIO .

Pſal. 17. 45.

עַם לֹא יָדַעְתִּי יַעַבְדוּנִי׃ לְשֵׁמַע אֹזֶן יִשָּׁמְעוּ לִי׃

Ngam lo jadangti jangabdunì leſcèmang òzen iſciamengù li .

Popu-

Populus quem non cognovi ſervivit mihi, in auditu auris obedivit mihi.

Iſ. 2. 2. ut ſupra Cap. XV.

Iſ. 40. 9. 10. 11.

עַל הַר גָּבוֹהַ עֲלִי לָךְ מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן הָרִימִי בַכֹּחַ
קוֹלֵךְ מְבַשֶּׂרֶת יְרוּשָׁלַיִם הָרִימִי אַל תִּירָאִי אִמְרִי
לְעָרֵי יְהוּדָה הִנֵּה אֱלֹהֵיכֶם׃ הִנֵּה אֲדֹנָי יֱהוִה
בְּחָזָק יָבוֹא וּזְרֹעוֹ מֹשְׁלָה לוֹ הִנֵּה שְׂכָרוֹ אִתּוֹ
וּפְעוּלָּתוֹ לְפָנָיו׃ כְּרֹעֶה עֶדְרוֹ יִרְעֶה בִּזְרֹעוֹ
יְקַבֵּץ טְלָאִים וּבְחֵיקוֹ יִשָּׂא עָלוֹת יְנַהֵל׃

Ngal har gabòha ngalì lach mebasèret Ziiòn harìmi bacòach kolèch mebasèret Jeruſcialàim harìmi al tiràì imrì lengarè jeudàh innè elohechèm. Innè Adonàì elohìm bechazàk jabò uzrongò moſcelà lo innè ſecharò itò uphngulatò lephanàu cheronghè nghedrò irnghè bizrongò jekabbèz telaìm ubchekò isà ngalòt jenahèl.

Super montem excelſum aſcende tu qui evangelizas Sion: exalta in fortitudine vocem tuam, qui evangelizas Jeruſalem: exalta noli timere, dic Civitatibus Juda: ecce Deus veſter, ecce Dominus Deus in fortitudine veniet, & brachium ejus dominabitur: ecce merces ejus cum eo; & opus illius coram illo. Sicut Paſtor gregem ſuum paſcet: in brachio ſuo congregabit agnos; & in ſinu ſuo levabit, fœtas ipſe portabit.

Iſ. 41. 27.

רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הִנָּם וְלִירוּשָׁלַיִם מְבַשֵּׂר אֶתֵּן׃

Riſciòn leziiòn innè hinnàm veliruſcialàim mebasèr eèn.

Primus ad Sion dicet : & Jeruſalem evangeliſtam dabo.

Iſ. 52. 7.

מַה נָּאווּ עַל הֶהָרִים רַגְלֵי מְבַשֵּׂר מַשְׁמִיעַ שָׁלוֹם
מְבַשֵּׂר טוֹב מַשְׁמִיעַ יְשׁוּעָה אֹמֵר לְצִיּוֹן מָלַךְ
אֱלֹהָיִךְ׃

Mah navù ngal heharìm raglè mebasèr maſcmìang ſcialòm mebasèr tòb maſcmìang jeſciungàh omèr leziiòn malàch elohàich.

Quam pulchri ſuper montes pedes annunciantis, & prædicantis pacem ; annuntiantis bonum, prædicantis ſalutem, dicentis Sion regnabit Deus tuus.

Iſ. 66. 19. 20

וְשַׂמְתִּי בָהֶם אוֹת וְשִׁלַּחְתִּי מֵהֶם פְּלֵיטִים אֶל
הַגּוֹיִם תַּרְשִׁישׁ פּוּל וְלוּד מֹשְׁכֵי קֶשֶׁת תֻּבַל וְיָוָן
הָאִיִּים הָרְחֹקִים אֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ אֶת שִׁמְעִי וְלֹא
רָאוּ אֶת כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ אֶת כְּבוֹדִי בַּגּוֹיִם׃ וְהֵבִיאוּ
אֶת כָּל אֲחֵיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לַיהוָה בַּסּוּסִים
וּבָרֶכֶב וּבַצַּבִּים וּבַפְּרָדִים וּבַכִּרְכָּרוֹת עַל הַר
קָדְשִׁי יְרוּשָׁלָיִם אָמַר יְהוָה כַּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת הַמִּנְחָה בִּכְלִי טָהוֹר בֵּית יְהוָה׃

Digitized by Google

Veſamtì bahèm ot veſcilachti mehèm peletìm el hagoìm tarſciſc pul velùd moſcechè kèſcet. Tubal vejavàn haiìm arechokìm aſcèr lo ſciamengù et ſcimnghi velò raù et chebodì vehighìdu et chebodì baghoìm vehebìu et col achechèm micòl agoìm minchà lAdonài baſſuſim ubarècheb ubazzabìm ubaperadim ubachircaròt ngal har kodſcì jeruſcialàim amàr Adonài caaſcèr jabìu benè Iſraèl et hamincha bichlì taòr bet Adonài.

Et ponam in eis ſignum, & mittam ex eis qui ſalvati fuerint ad gentes in mare, in Affricam, & Lydiam tendentes ſagittam: in Italiam, & Græciam, ad Inſulas longè, ad eos qui non audierunt de me, & non viderunt gloriam meam, & annuntiabunt gloriam meam gentibus. Et adducent omnes fratres veſtros de cunctis gentibus donum Domino, in æquis, & in quadrigis, & in lecticis, & in mulis, & in carruccis ad montem ſanctum meum Jeruſalem, dicit Dominus; quomodo ſi inferant filii Iſrael munus in vaſe mundo, in domum Domini.

CAP. XVIII.

ECCLESIA MESSIÆ.

Pſal. 2. 6.

וַאֲנִי נָסַכְתִּי מַלְכִּי עַל צִיּוֹן הַר קָדְשִׁי׃

Vaanì nasàchti malchì ngal ziiòn har kodſcì.

Ego autem conſtitus ſum Rex ab eo ſuper Sion montem ſanctum ejus.

Digitized by Google

Pſal. 47. 1.

גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר קָדְשׁוֹ:

Gadòl Adonài umhulàl meòd benghir elohènu har kodſciò.

Magnus Dominus, & laudabilis nimis, in Civitate Dei noſtri, in monte ſancto ejus.

Pſal. 68. 36. 37.

כִּי אֱלֹהִים יוֹשִׁיעַ צִיּוֹן וְיִבְנֶה עָרֵי יְהוּדָה וְיָשְׁבוּ שָׁם וִירֵשׁוּהָ: וְזֶרַע עֲבָדָיו יִנְחָלוּהָ וְאֹהֲבֵי שְׁמוֹ יִשְׁכְּנוּ בָהּ:

Chi elohìm joſciàng ziiòn veibnè ngarè jehudà vejeſcebù ſciàm vireſciùa. Vezèrang ngabadàu inchalùa veohabè ſcemò iſchenù bàh.

Quoniam Deus ſalvam faciet Sion, & ædificabuntur Civitates Juda: & inhabitabunt ibi, & hæreditate acquirent eam, & ſemen ſervorum ejus poſſidebit eam, & qui diligunt nomen ejus habitabunt in ea.

Pſal. 86. 1. 2.

יְסוּדָתוֹ בְּהַרְרֵי קֹדֶשׁ: אֹהֵב יְהוָה שַׁעֲרֵי צִיּוֹן מִכֹּל מִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב:

Jeſudatò beharerè kòdeſc ohèb Adonài ſciangarè ziiòn micòl miſchenòt jangakòb.

Fundamenta ejus in montibus ſanctis; diligit Dominus portas Sion ſuper omnia Tabernacula Jacob.

Iſ. 2. 3. ut ſupra Cap. XV.

Iſ. 28. 16. 17. 18.

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יֱהוִה הִנְנִי יִסַּד בְּצִיּוֹן אָבֶן אֶבֶן
בֹּחַן פִּנַּת יִקְרַת מוּסָד מוּסָּד הַמַּאֲמִין לֹא יָחִישׁ׃
וְשַׂמְתִּי מִשְׁפָּט לְקָו וּצְדָקָה לְמִשְׁקָלֶת וְיָעָה בָרָד
מַחְסֵה כָזָב וְסֵתֶר מַיִם יִשְׁטֹפוּ׃ וְכֻפַּר בְּרִיתְכֶם
אֶת מָוֶת וְחָזוּתְכֶם אֶת שְׁאוֹל לֹא תָקוּם שׁוֹט
שׁוֹטֵף כִּי יַעֲבֹר וִהְיִיתֶם לוֹ לְמִרְמָס׃

Cò amàr Adonài elohim innenì iſsàd bezziiòn àben èben bòchan pinnàt ikràt mùsàd muſsàd amaamìn lo jachìſc. Veſciamtì miſcpàt lekàu uzdakàh lemiſckàlet vejangàh baràd machsè chazàb vesèter màim iſtòphu. Vechupàr beritechèm et màvet vechazutechèm et ſceòl lo takùm ſciòt ſciotèph chi jangabòr vihiitèm lo lemirmàs.

Hæc dicit Dominus Deus: ecce ego mittam in fundamentis Sion lapidem, lapidem probatum: angularem prætioſum, in fundamento fundatum, qui crediderit non feſtinet & ponam in pondere judicium, & juſtitiam in menſura: & ſubvertet grando ſpem mendacii: & protectionem aquæ inundabunt. Et delebitur fædus veſtrum cum morte, & pactum veſtrum cum Inferno non ſtabit: flagellum inundans cum tranſierit eritis ei in conculcationem.

Digitized by Google

Iſ. 33. 20. 21. 22.

חֲזֵה צִיּוֹן קִרְיַת מוֹעֲדֵנוּ עֵינֶיךָ תִרְאֶינָה יְרוּשָׁלַיִם נָוֶה שַׁאֲנָן אֹהֶל בַּל יִצְעָן יִסַּע יְתֵדֹתָיו לָנֶצַח וְכָל חֲבָלָיו בַּל יִנָּתֵקוּ׃ כִּי אִם שָׁם אַדִּיר יְהוָה לָנוּ מְקוֹם נְהָרִים יְאֹרִים רַחֲבֵי יָדָיִם בַּל תֵּלֶךְ בּוֹ אֳנִי-שַׁיִט וְצִי אַדִּיר לֹא יַעַבְרֶנּוּ׃ כִּי יְהוָה שֹׁפְטֵנוּ יְהוָה מְחֹקְקֵנוּ יְהוָה מַלְכֵּנוּ הוּא יוֹשִׁיעֵנוּ׃

Chazè ziiòn kirìat mongadènu nghenècha tirènah jeruſcialàim navè ſciaanàn òhel bal izngàn iſsàng jetedotàv lanèzzach vechòl chabalàu bal inatèku chi im ſciam addìr Adonài lànu mekòm neharìm jeorìm rachabè jadàim bal telèch bo òni ſciàit vezzì addìr lo jangabrènu. Chi Adonài ſciophetènu Adonài mechokekènu Adonài malchènu hu joſcinghènu.

Reſpice Sion Civitatem ſolemnitatis noſtræ: oculi tui videbunt Jeruſalem, habitationem opulentam, tabernaculum quod nequaquam transferri poterit: nec auferentur clavi ejus in ſempiternum, & omnes funiculi ejus non rumpentur. Quia ſolummodo ibi magnificus eſt Dominus noſter; locus fluviorum rivi latiſſimi, & potentes: non tranſibit per eum navis remigum, neque trieris magna tranſgredietur eum: Dominus enim judex noſter, Dominus legifer noſter, Dominus Rex noſter, ipſe ſalvabit nos.

Digitized by Google

Iſ. 43. 19. 20. ut ſupra Cap. XV.

Iſ. 54. 1. 2. 3. 4.

רָנִּי עֲקָרָה לֹא יָלָדָה פִּצְחִי רִנָּה וְצַהֲלִי לֹא חָלָה
כִּי רַבִּים בְּנֵי שׁוֹמֵמָה מִבְּנֵי בְעוּלָה אָמַר יְהוָה׃
הַרְחִיבִי מְקוֹם אָהֳלֵךְ וִירִיעוֹת מִשְׁכְּנוֹתַיִךְ יַטּוּ
אַל תַּחְשֹׂכִי הַאֲרִיכִי מֵיתָרַיִךְ וִיתֵדֹתַיִךְ חַזֵּקִי׃
כִּי יָמִין וּשְׂמֹאול תִּפְרֹצִי וְזַרְעֵךְ גּוֹיִם יִירָשׁ וְעָרִים
נְשַׁמּוֹת יוֹשִׁיבוּ׃ אַל תִּירְאִי כִּי לֹא תֵבוֹשִׁי וְאַל
תִּכָּלְמִי כִּי לֹא תַחְפִּירִי כִּי בֹשֶׁת עֲלוּמַיִךְ תִּשְׁכָּחִי
וְחֶרְפַּת אַלְמְנוּתַיִךְ לֹא תִזְכְּרִי עוֹד׃

Ronni ngakarà lo jalàda pizchi rinnà vezzahali lo chàla chi rabim benè ſciomemàh mibbenè bengulah amàr Adonài. Harchìbi mekòm aholèch viringòt miſchenotàich jatù al tachſciòchi aharìchi metaràich vitedotàich chazèki. Chi jamin uſcmòl tiphrozzi vezarnghèch goìm iràſc vengarim meſammòt joſcìbu. Al tirei chi lo tebòſci veàl ticalemi chi lo tachpiri chi bòſcet ngalumàich tiſcàchi vecherpàt almenutàich lo tìzcheri ngod.

Lauda ſterilis quæ uon paris: decanta laudem, & binni quæ non pariebas: quoniam multi filii deſertæ magis quam ejus quæ habet virum dicit Dominus; dilata locum tentorii tui, & pelles tabernaculorum tuorum extende, ne parcas: longos fac funiculus tuos, & clavos tuos conſolida. Ad dexteram enim, & ad lævam penetrabis, & ſemen tuum gentes hereditabit

& Ci-

Digitized by Google

& Civitates deſertas inhabitabit. Noli timere quia non confunderis, neque erubeſces: non enim te pudebit, quia confuſionis adoleſcentiæ tuæ obliviſceris, & opprobrii viduitatis tuæ non recordaberis amplius.

Iſ. 60. 1. 2. 3.

קוּמִי אוֹרִי כִּי בָא אוֹרֵךְ וּכְבוֹד יְהוָה עָלַיִךְ זָרָח׃
כִּי הִנֵּה הַחֹשֶׁךְ יְכַסֶּה אֶרֶץ וַעֲרָפֶל לְאֻמִּים וְעָלַיִךְ
יִזְרַח יְהוָה וּכְבוֹדוֹ עָלַיִךְ יֵרָאֶה׃ וְהָלְכוּ גוֹיִם
לְאוֹרֵךְ וּמְלָכִים לְנֹגַהּ זַרְחֵךְ׃

Kùmi òri chi ba orèch uchbòd Adonài ngalàich zaràch. Chi innè hachòſcech jechasè èrez vangaraphèl leumìm vengalàich izràch Adonài uchbodò ngalàich jeraèh vehalechù goìm leorèch umlachìm lenògahh zarchèch.

Surge illuminare quia venit lumen tuum, & gloria Domini ſuper te orta eſt quia ecce tenebræ operient terram, & caligo populos, ſuper te autem orietur Dominus, & gloria ejus in te videbitur. Et ambulabunt gentes in lumine tuo, & Reges in ſplendore ortus tui.

CAP.

Digitized by Google

CAP. XIX.

JUDÆORUM CÆCITAS, ET PERTINACIA.

Pſal. 69. 24. 25.

תֶּחְשַׁכְנָה עֵינֵיהֶם מֵרְאוֹת וּמָתְנֵיהֶם תָּמִיד
הַמְעַד׃ שְׁפָךְ עֲלֵיהֶם זַעְמֶךָ וַחֲרוֹן אַפְּךָ יַשִּׂיגֵם׃

Techſciàchna nghenehèm mereòt umotnehèm tamìd hamngàd. Scephòch ngalehèm zamnghècha vacharòn appechà jaſcighèm.

Obſcurentur oculi eorum ne videant, & dorſum eorum ſemper incurva. Effunde ſuper eos iram tuam, & furor iræ tuæ comprehendat eos.

Iſ. 6. 8. 9. 10.

וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל אֲדֹנָי אֹמֵר אֶת מִי אֶשְׁלַח וּמִי
יֵלֶךְ לָנוּ וָאֹמַר הִנְנִי שְׁלָחֵנִי׃ וַיֹּאמֶר לֵךְ וְאָמַרְתָּ
לָעָם הַזֶּה שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ וְאַל תָּבִינוּ וּרְאוּ רָאוֹ
וְאַל תֵּדָעוּ׃ הַשְׁמֵן לֵב הָעָם הַזֶּה וְאָזְנָיו הַכְבֵּד
וְעֵינָיו הָשַׁע פֶּן יִרְאֶה בְעֵינָיו וּבְאָזְנָיו יִשְׁמָע
וּלְבָבוֹ יָבִין וָשָׁב וְרָפָא לוֹ׃ וָאֹמַר עַד מָתַי אֲדֹנָי
וַיֹּאמֶר עַד אֲשֶׁר אִם שָׁאוּ עָרִים מֵאֵין יוֹשֵׁב וּבָתִּים
מֵאֵין אָדָם וְהָאֲדָמָה תִּשָּׁאֶה שְׁמָמָה׃

Vae-

Vaeſcmàng et kol Adonài omèr et mi eſclàch umi jelèch lànu vaomàr innenì ſcelachèni. Vajòmer lech veamartà langàm hazè ſcimngù ſciamòang veàl tabìnu urù raò veàl tedàngu. Haſcmèn leb hangàm hazè veoznàu hachbèd venghenàu haſciàng pen irèh benghenàu uboznàv iſcmàng ulbabò jabin vaſciàb veràpha lo. Vaomàr ngad natài vajòmer ngad im ſciaù ngarìm meèn joſcèb ubatim meèn adàm vehaadamà tiſciaèh ſcemamà.

Et audivi vocem Domini dicentis: quem mittam? & quis ibit nobis? & dixi: ecce ego mitte me, & dixit, vade, & dic populo huic: audite audientes, & nolite intelligere, & videte viſionem, & nolite cognoſcere. Excæca cor populi hujus, & aures ejus aggrava, & oculos ejus claude: ne fortè videat oculis ſuis, & auribus ſuis audiat, & corde ſuo intelligat, & convertatur, & ſanem eum. Et dixi: uſquequo Domine? & dixit, donec deſolentur Civitates abſque habitatore, & domus ſine homine: & terra relinquetur deſerta.

Iſ. 65. 2.

פֵּרַשְׂתִּי יָדַי כָּל הַיּוֹם אֶל עַם סוֹרֵר הַהוֹלְכִים הַדֶּרֶךְ לֹא טוֹב אַחַר מַחְשְׁבוֹתֵיהֶם׃

Peràſcti jadài col hajòm el ngam ſorèr haholechìm hadèrech lo tob achàr machſcebotehem.

Expandi manus meas tota die ad populum incredulum, qui graditur in via non bona poſt cogitationes ſuas.

Jer.

Digitized by Google

Jer. 5. 22.

שִׁמְעוּ נָא זֹאת עַם סָכָל וְאֵין לֵב עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ׃

Scimngù na zot ngam ſachal veèn leb nghenàim lahèm velò irù oznàim lahèm velò iſcmàngu.

Audi popule ſaulte, qui non habes cor; qui habentes oculos non videtis: & aures, & non auditis.

Ezech. 12. 1. 2.

וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ בֶּן אָדָם בְּתוֹךְ הַמֶּרִי אַתָּה יֹשֵׁב אֲשֶׁר עֵינַיִם לָהֶם לִרְאוֹת וְלֹא רָאוּ אָזְנַיִם לָהֶם לִשְׁמֹעַ וְלֹא שָׁמֵעוּ כִּי בֵּית מְרִי הֵם׃

Vaihì debar Adonài elài lemòr. Ben adàm betòch amèri atàh joſcèb aſcèr nghenàim lahèm liròt velò raù oznàim lahèm liſcmòang velò ſciamengù chi bet mèri hèm.

Et factus eſt ſermo Domini ad me dicens: fili hominis in medio domus exaſperantis tu habitas; qui oculos habent ad videndum, & non vident, & aures ad audiendum, & non audiunt, quia domus exaſperans eſt.

CAP.

Digitized by Google

CAP. XX.

JUDÆORUM REJECTIO, ET DISPERSIO.

Deut. 28. 28. 29.

יַכְּכָה יְהוָה בְּשִׁגָּעוֹן וּבְעִוָּרוֹן וּבְתִמְהוֹן לֵבָב׃
וְהָיִיתָ מְמַשֵּׁשׁ בַּצָּהֳרַיִם כַּאֲשֶׁר יְמַשֵּׁשׁ הָעִוֵּר
בָּאֲפֵלָה וְלֹא תַצְלִיחַ אֶת דְּרָכֶיךָ וְהָיִיתָ אַךְ
עָשׁוּק וְגָזוּל כָּל הַיָּמִים וְאֵין מוֹשִׁיעַ׃

Jachechà Adonài beſcigangòn ubnghivaròn ubtimhòn lebab. Veaìta memaſcèſc bazzahoràim caaſcèr jemaſcèſc anghivèr baaphelàh velò tazlìach et derachècha vehaìta ach ngaſciùk vegazùl col ajamìm veèn moſciang.

Percutiat te Dominus amentia, & cæcitate, ac furore mentis. Et palpes in meridie, ſicut palpare ſolet cæcus in tenebris, & uon dirigas vias tuas. Omnique tempore calumniam ſuſtineas, & opprimaris violentia nec habeas qui liberet te.

Pſal. 59. 12. 13. 14.

אַל תַּהַרְגֵם פֶּן יִשְׁכְּחוּ עַמִּי הֲנִיעֵמוֹ בְחֵילְךָ
וְהוֹרִידֵמוֹ מָגִנֵּנוּ אֲדֹנָי׃ חַטַּאת פִּימוֹ דְּבַר
שְׂפָתֵימוֹ וְיִלָּכְדוּ בִגְאוֹנָם וּמֵאָלָה וּמִכַּחַשׁ יְסַפֵּרוּ׃
כַּלֵּה בְחֵמָה כַּלֵּה וְאֵינֵמוֹ׃

Digitized by Google

Al taharghèm pen iſchechù ngamì haninghèmo bechelèchà vehor dèmo maghinènu Adonài. Chatàt phìmo debàr ſcephatèmo veilachedù bigonàm umealàh umichàchaſc jeſapèru. Calèh bechemàh calèh veenèmo.

Ne occidas eos, ne quando obliviſcantur populi mei. Diſperge illos in virtute tua: & depone eos protector meus Domine. Delictum oris eorum ſermonem labiorum ipſorum, & comprehendantur in ſuperbia ſua. Et de execratione, & mendacio annuntiabuntur: in conſumatione, in ira conſumationis, & non erunt.

Iſ. 1. 13.

וּבְפָרִשְׂכֶם כַּפֵּיכֶם אַעְלִים עֵינַי מִכֶּם גַּם כִּי תַרְבּוּ תְפִלָּה אֵינֶנִּי שֹׁמֵעַ יְדֵיכֶם דָּמִים מָלֵאוּ׃

Ubphariſchèm capechèm ànghlìm nghenài michèm gam chi tarbù tephilà enèni ſciomèang jedechèm damìm mallèu.

Et cum extenderitis manus veſtras, avertam oculos meos à vobis: & cum multiplicaveritis orationem non exaudiam. Manus enim veſtræ ſanguine plenæ ſunt.

Iſ. 5. 5. 6.

וְעַתָּה אוֹדִיעָה נָּא אֶתְכֶם אֵת אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה לְכַרְמִי הָסֵר מְשׂוּכָּתוֹ וְהָיָה לְבָעֵר פָּרֹץ גְּדֵרוֹ וְהָיָה לְמִרְמָס׃ וַאֲשִׁיתֵהוּ בָתָה לֹא יִזָּמֵר וְלֹא יֵעָדֵר וְעָלָה שָׁמִיר וָשָׁיִת וְעַל הֶעָבִים אֲצַוֶּה מֵהַמְטִיר עָלָיו מָטָר׃

Digitized by Google

Vengatà odìnga na etchèm et aſcèr anì ngoſcè lecharmì hasèr meſucatò vehajàh lebanghèr paròz ghederò vchajàh lemirmàs. Vaaſcitèu batàh lo izamèr velò jengadèr vengalàh ſçiamìr vaſcjàit vengàl hengarìm azzavèh mehamtìr ngalàu matàr.

Et nunc oſtendam vobis quid ego faciam vineæ meæ: Auferam ſepem ejus, & erit in direptionem, diruam maceriam ejus, & erit in conculcationem. Et ponam eam deſertam, non putabitur, & non fodietur: & aſcendent vepres, & ſpinæ: & nubibus mandabo ne pluant ſuper eam imbrem.

Iſ. 8. 13. 14. 15. 16. 17.

אֶת יְהוָה צְבָאוֹת תַּקְדִּישׁוּ וְהוּא מוֹרַאֲכֶם וְהוּא מַעֲרִיצְכֶם׃ וְהָיָה לְמִקְדָּשׁ וּלְאֶבֶן נֶגֶף וּלְצוּר מִכְשׁוֹל לִשְׁנֵי בָתֵּי יִשְׂרָאֵל לְפַח וּלְמוֹקֵשׁ לְיוֹשֵׁב יְרוּשָׁלִָם׃ וְכָשְׁלוּ בָם רַבִּים וְנָפְלוּ וְנִשְׁבָּרוּ וְנוֹקְשׁוּ וְנִלְכָּדוּ׃ צוֹר תְּעוּדָה חֲתוֹם תּוֹרָה בְּלִמֻּדָי׃ וְחִכִּיתִי לַיהוָה הַמַּסְתִּיר פָּנָיו מִבֵּית יַעֲקֹב וְקִוֵּיתִי לוֹ׃

Et Adonài zebaòt takdiſciu vehù moraachèm vehù mangarizzechèm. Vehajà lemikdàſc ulèben nègheph ulzùr michſciòl liſcnè batè Iſraèl lepàch ulmokèſc lejoſcèb Jeruſcialaìm vechaſcelù bam rabìm venapielù veniſcbàru venokeſciù venilcàdu. Zòr tengudàn chatòm toràh belimmudài. Vechichìti lAdonài hamaſtìr panàu mibbèt jangacòb vekivèti lo.

Do-

Dominum exercituum ipſum ſanctificate : ipſe pavor veſter , & ipſe terror veſter . Et erit vobis in ſanctificationem ; in lapidem autem offenſionis , & in petram ſcandali : duobus domibus Iſrael , in laqueum , & in ruinam , habitantibus Jeruſalem . Et offendent ex eis plurimi , & cadent , & conterentur , & irretientur , & capientur . Liga teſtimonium , ſigna legem in diſcipulis meis . Et expectabo Dominum , qui abſcondit faciem ſuam à domo Jacob , & præſtolabor eum .

Jer. 5. 3. 4. 5.

יְהוָה עֵינֶיךָ הֲלוֹא לֶאֱמוּנָה הִכִּיתָה אֹתָם וְלֹא
חָלוּ כִּלִּיתָם מֵאֲנוּ קַחַת מוּסָר חִזְּקוּ פְנֵיהֶם
מִסֶּלַע מֵאֲנוּ לָשׁוּב׃ וַאֲנִי אָמַרְתִּי אַךְ דַּלִּים הֵם
נוֹאֲלוּ כִּי לֹא יָדְעוּ דֶּרֶךְ יְהוָה מִשְׁפַּט אֱלֹהֵיהֶם׃
אֵלְכָה לִּי אֶל הַגְּדוֹלִים וַאֲדַבְּרָה אוֹתָם כִּי הֵמָּה
יָדְעוּ דֶּרֶךְ יְהוָה מִשְׁפַּט אֱלֹהֵיהֶם׃ אַךְ הֵמָּה
יַחְדָּו שָׁבְרוּ עֹל נִתְּקוּ מוֹסֵרוֹת׃

Adonài nghenècha halò le emunàh hichìta otàm yelò chàlu chilitàm meanù kàchat musàr chizekù penhèm miſsèlang meanù laſciùb , Vaani amàrti ach dalìm hem noalù chi lo jadengù dèrech Adonài miſcpàt elohehèm . Elechàh lı el haghedolìm vaadadabberàh otàm chi hèmma jadengù dèrech Adonài miſcpàt elohehèm . Ach hèmma jachdàu ſciabberù ngòl nitekù moſeròt .

Domine oculi tui reſpiciunt fidem : percuſſiſti eos , & non doluerunt , attriviſti eos , & renuerunt accipere diſciplinam. Induraverunt facies ſuas ſupra petram ; & noluerunt reverti. Ego autem dixi forſitan pauperes ſunt , & ſtulti , ignorantes viam Domini , judicium Dei ſui . Ibo igitur ad optimates , & loquar eis : ipſi enim cognoverunt viam Domini , judicium Dei ſui. Et ecce magis hi ſimul confregerunt jugum , ruperunt vincula .

Jer. 12. 7 8.

עָזַבְתִּי אֶת בֵּיתִי נָטַשְׁתִּי אֶת נַחֲלָתִי נָתַתִּי אֶת
יְדִידוּת נַפְשִׁי בְּכַף אֹיְבֶיהָ ׃ הָיְתָה לִּי נַחֲלָתִי
כְּאַרְיֵה בַיַּעַר נָתְנָה עָלַי בְּקוֹלָהּ עַל כֵּן שְׂנֵאתִיהָ׃

Ngazàbti et betì natàſti et nachalatì natàti et jedidùt naphſcì becaph ojebèa hajetàh li nachalatà chearièh bajàngar natenàh ngalài bekolàh ngal chen ſceneſiha .

Reliqui domum meam : dimiſi hæreditatem meam : dedi dilectam animam meam in manum inimicorum ejus, facta eſt mihi hæreditas mea , quaſi Leo in ſylva : dedit contra me vocem , ideo odivi eam .

Jer. 19. 10. 11.

וְשָׁבַרְתָּ הַבַּקְבֻּק לְעֵינֵי הָאֲנָשִׁים הַהֹלְכִים אוֹתָךְ׃
וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת כָּכָה
אֶשְׁבֹּר אֶת הָעָם הַזֶּה וְאֶת הָעִיר הַזֹּאת כַּאֲשֶׁר
יִשְׁבֹּר אֶת כְּלִי הַיּוֹצֵר אֲשֶׁר לֹא יוּכַל לְהֵרָפֵה עוֹד׃

Ve-

Veſciabartà abakbùk lenghenè haanaſcìm haho-lechìm otàch . Veamartà alehèm coh amar Ado-nài zebaòt càcha eſcbòr et hangàm hazèh veèt hanghìr hazòt caaſcèr iſcbòr et chelì hajozzèr aſ-cèr lo juchàl leheraphè ngod .

Et conteres laguncula in oculis virorum qui ibunt tecum . Et dices ad eos , hæc dicit Dominus exercituum ſic conteram populnm iſtum , & Civitatem iſtam , ſicut conteritur vas figuli quod non poteſt ultra inſtaurari .

Dan. 9. v. ultim.

וְהִגְבִּיר בְּרִית לָרַבִּים שָׁבוּעַ אֶחָד וַחֲצִי הַשָּׁבוּעַ
יַשְׁבִּית זֶבַח וּמִנְחָה וְעַל כְּנַף שִׁקּוּצִים מְשׁוֹמֵם
וְעַד כָּלָה וְנֶחֱרָצָה תִּתַּךְ עַל שׁוֹמֵם׃

Vehigbìr berìt larabìm ſciabùang echàd vachazzi haſciabùang jaſcbìt zèbach uminchah vengàl che-nàph ſcikuzzìm meſciomèm vengàd calàh vene-cherazzàh titàch ngal ſciomèm .

Confirmabit autem pactum multis hebdomada una, & in dimidio hebdomadis deſiciet hoſtia , & Sacri-ſicium , & erit in Templo abominatio deſolationis: & uſque ad conſumationem , & ſinem , perſeverabit deſolatio .

Oſea 4. 7. 8.

וַתִּשְׁכַּח תּוֹרַת אֱלֹהֶיךָ אֶשְׁכַּח בָּנֶיךָ גַּם אָנִי׃
בְּרֻבָּם כֵּן חָטְאוּ לִי כְּבוֹדָם בְּקָלוֹן אָמִיר׃

Vatiſcàch toràt elohècha eſcàch benècha gam ànì . Berubbàm chèn chateìr li chebodàm bekalòn amìr .

Digitized by Google

Oblita es legis Dei tui, obliviſcar filiorum tuorum, & ego. Secundum multitudinem eorum ſic peccaverunt mihi: gloriam eorum in ignominiam commutabo. *Amos* 5. 1. 2.

שִׁמְעוּ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹשֵׂא עֲלֵיכֶם קִינָה בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ נָפְלָה וְלֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל נִטְּשָׁה עַל אַדְמָתָהּ אֵין מְקִימָהּ׃

Scimngù et hadabàr hazèh aſcèr anochì noſcè ngalechèm kinàh bet Iſraèl. Naphelàh velò tosìph kum betulàt Iſraèl nateſciàh ngàl admatàh en mekimàh.

Audite verbum iſtud quod ego levo ſuper vos planctum. Domus Iſrael cecidit, & non adiiciet ut reſurgat. Virgo Iſrael projecta eſt in terram ſuam, non eſt qui ſuſcitet eam.

CAP. XXI.

VOCATIO GENTIUM.

Pſal. 2. 8.

שְׁאַל מִמֶּנִּי וְאֶתְּנָה גוֹיִם נַחֲלָתֶךָ׃

Sceàl mimmenì veetenà goìm nachalatècha.

Poſtula à me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam.

Pſal. 21. 28. 29.

יִזְכְּרוּ וְיָשֻׁבוּ אֶל יְהוָה כָּל אַפְסֵי אָרֶץ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל מִשְׁפְּחוֹת גּוֹיִם׃ כִּי לַיהוָה הַמְּלוּכָה וּמֹשֵׁל בַּגּוֹיִם׃

Digitized by Google

Izcherù vejaſciùbu el Adonài col àphſe àrez veiſctachauù lephanècha col miſcpechòt goìm. Chi l'Adonài hammeluchà umoſcèl bagoìm.

Reminiſcentur, & convertentur ad Dominum univerſi fines terræ, & adorabunt in conſpectu ejus univerſæ filiæ gentium. Quoniam Domini eſt Regnum, & ipſe dominabitur gentium.

Pſal. 66. 4. 5. 6.

יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם׃ יִשְׂמְחוּ
וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישֹׁר וּלְאֻמִּים
בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה׃ יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ
עַמִּים כֻּלָּם׃

Jodùcha ngamìm elohìm jodùcha ngamim culàm. Iſcmechù viranenù leumìm chi tiſcpòt ngamim miſciòr ulumìm baàrez tanchèm sèla. Jodùcha ngamìm elohìm jodùcha ngamim culàm.

Confiteantur tibi populi Deus, confiteantur tibi populi omnes. Lætentur & exultent gentes, quoniam judicas populos in æquitate, & gentes in terra dirigis. Confiteantur tibi populi Deus, confiteantur tibi populi omnes.

Pſ. 67. 32. 33.

יֶאֱתָיוּ חַשְׁמַנִּים מִנִּי מִצְרָיִם כּוּשׁ תָּרִיץ יָדָיו
לֵאלֹהִים׃ מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ שִׁירוּ לֵאלֹהִים
זַמְּרוּ אֲדֹנָי סֶלָה׃

Jeetàiu chaſcmanìm minnì mizzràim cuſc ta-

rìz jadàu lelohìm mamlechòt haàrez ſciru lelohìm zammerù Adonài sèla.

Venient legati ex Ægypto, thopia præveniet manus ejus Deo. Regna terræ cantate Deo, pſallite Domino.

Pſal. 11. 9. 10.

מַלְכֵי תַרְשִׁישׁ וְאִיִּים מִנְחָה יָשִׁיבוּ מַלְכֵי שְׁבָא וּסְבָא אֶשְׁכָּר יַקְרִיבוּ׃ וְיִשְׁתַּחֲווּ לוֹ כָל מְלָכִים כָּל גּוֹיִם יַעַבְדוּהוּ׃

Malchè tarſcìſc veiìm minchà jaſcìbu malchè ſcebà usbà eſcàr jakrìbu. Veiſctachavù lo col melachìm col goiìm jangàbdùu.

Reges Tarſis, & Inſulæ munera offerent; Reges Arabum, & Saba dona adducent. Et adorabunt eum omnes Reges terræ, omnes gentes ſervient ei.

Pſal. 85 9.

כָּל גּוֹיִם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ יָבוֹאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ אֲדֹנָי וִיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ׃

Col goìm aſcèr ngaſcìta jabòu veiſctachavù lephanècha Adonài vichabedù liſcmècha.

Omnes gentes quaſcumque feciſti, venient, & adorabunt coram te Domine, & glorificabunt nomen tuum.

Pſal. 116. 1.

הַלְלוּ אֶת יְהוָה כָּל גּוֹיִם שַׁבְּחוּהוּ כָּל הָאֻמִּים׃

Halalù et Adonài col goìm ſciabbechùu col haumìm.

Laudate Dominum omnes gentes laudate eum omnes populi.

Digitized by Google

Iſ. 2. 2. 3.

וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית יְהוָה בְּרֹאשׁ הֶהָרִים וְנִשָּׂא מִגְּבָעוֹת וְנָהֲרוּ אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם׃ וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לְכוּ וְנַעֲלֶה אֶל הַר יְהוָה אֶל בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וְיֹרֵנוּ מִדְּרָכָיו וְנֵלְכָה בְּאֹרְחֹתָיו כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְהוָה מִירוּשָׁלִָם׃

Vehajàh betcharìt hajamìm nachòn ihièh har bet Adonài beròſc heharìm veniſciàh mighebangòt venaharù elàu col hagoiìm. Vehalechù ngamìm rabìm veamerù lechù venangalè el har Adonài el bet elohè jangakòb vejorènu midderachàu venelcchà beorchotàu chi mizziòn tezzè toràh udbar Adonài miruſcialàim.

Et erit in noviſſimis diebus præparatus mons domus Domini in vertice montium, & elevabitur ſuper colles, & fluent ad eum omnes gentes. Et ibunt populi multi, & dicent, venite, & aſcendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Iacob, & docebit nos vias ſuas, & ambulabimus in ſemitis ejus: quia de Sion exibit lex, & verbum Domini de Jeruſalem.

Iſ. 19. 19. 20. 21.

בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה מִזְבֵּחַ לַיהוָה בְּתוֹךְ אֶרֶץ מִצְרָיִם וּמַצֵּבָה אֵצֶל גְּבוּלָהּ לַיהוָה׃ וְהָיָה לְאוֹת וּלְעֵד לַיהוָה צְבָאוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם כִּי יִצְעֲקוּ אֶל יְהוָה מִפְּנֵי לֹחֲצִים וְיִשְׁלַח לָהֶם מוֹשִׁיעַ

וָרָב וְהִצִּילָם ׃ וְנוֹדַע יְהוָה לְמִצְרַיִם וְיָדְעוּ
מִצְרַיִם אֶת יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וְעָבְדוּ זֶבַח
וּמִנְחָה וְנָדְרוּ נֵדֶר לַיהוָה וְשִׁלֵּמוּ ׃

Bajòm hahù ihièh mizbèach lAdonài betòch èrez mizràim umazzebà èzzel ghebulàh lAdonài. Vehajàh leòt ulnghèd lAdonài zebaòt beèrez mizràim chi izngakù el Adonài mippenè lochazzìm, vaiſclàch lahèm moſciang varab veizzilàm. Venodàng Adonài lemizràim vejadengù mizràim et Adonài bajòm hahù vengabedù zèbach uminchàh venaderù nèder lAdonài veſcillèmu.

In die illa erit Altare Domini in medio terræ Ægypti, & titulus Domini juxta terminum ejus. Et erit in ſignum, & in teſtimonium Domino exercituum in terra Ægypti. Glamabit enim ad Dominum à facie tribulantis. Et mittet eis Salvatorem, & propugnatorem, qui liberet eos. Et cognoſcetur Dominus ab Ægypto, & cognoſcent Ægyptii Dominum in die illa, & colent eum in hoſtiis, & in muneribus: & vota vovebunt Domino, & ſolvent.

Iſ. 43. 18. 19. 20. *vide ſupra Cap. XV.*

Iſ. 51. 5.

קָרוֹב צִדְקִי יָצָא יִשְׁעִי וּזְרֹעַי עַמִּים יִשְׁפֹּטוּ אֵלַי
אִיִּים יְקַוּוּ וְאֶת זְרֹעִי יְיַחֵלוּן ׃

Karòb zidkì jazzà iſcnghì uzronghi nghamìm iſcpòtu elài iìm jekavù veel zeronghì jejachèlun.

Prope eſt juſtus meus, egreſſus eſt Salvator meus,

& bra-

& brachia mea populos judicabunt : me Inſulæ expectabunt, & brachium meum ſuſtinebunt.

Iſ. 54. 1. 2. 3. 4. vide ſupra Cap. XVIII.

Iſ. 60. 3.

וְהָלְכוּ גוֹיִם לְאוֹרֵךְ וּמְלָכִים לְנֹגַהּ זַרְחֵךְ׃

Vehalechù goìm leorèch umlachìm lenògah zarchèch.

Et ambulabunt gentes in lumine tuo, & Reges in ſplendore ortus tui.

Iſ. 65. 1.

נִדְרַשְׁתִּי לְלוֹא שָׁאָלוּ נִמְצֵאתִי לְלֹא בִקְשֻׁנִי
אָמַרְתִּי הִנֵּנִי הִנֵּנִי אֶל גּוֹי לֹא קֹרָא בִשְׁמִי׃

Nidràſcti lelò ſciaàlù nimzèti lelò bikeſciùni amàrti hinèni hinèni el goi lo korè biſcmi.

Quæſierunt me, qui ante non interrogabant, invenerunt qui non quæſierunt me; dixi ecce ego, ecce ego, ad gentem, quæ non invocabat nomen meum.

Iſ. 66. 19. vide ſupra Cap. XVII.

Jer. 16. 19. 20. 21.

יְהוָה עֻזִּי וּמָעֻזִּי וּמְנוּסִי בְּיוֹם צָרָה אֵלֶיךָ גּוֹיִם
יָבֹאוּ מֵאַפְסֵי אָרֶץ וְיֹאמְרוּ אַךְ שֶׁקֶר נָחֲלוּ
אֲבוֹתֵינוּ הֶבֶל וְאֵין בָּם מוֹעִיל׃ הֲיַעֲשֶׂה לּוֹ אָדָם
אֱלֹהִים וְהֵמָּה לֹא אֱלֹהִים׃ לָכֵן הִנְנִי מוֹדִיעָם
בַּפַּעַם הַזֹּאת אוֹדִיעֵם אֶת יָדִי וְאֶת גְּבוּרָתִי
וְיָדְעוּ כִּי שְׁמִי יְהוָה׃

Digitized by Google

Adonài nguzi umanguzì umnusì bejòm zaràh elècha goìm jabòu meàpſe àrez vejomerù ach ſcèker nachalù abotènu hèbel veèn bam monghìl. Hajangasè lo Adàm elohìm vehèma lo elohìm lachèn hinenì modingàm bapàngam azòt odinghèm et jadi veèt gheburati vejadengù chi ſcemi Adonài.

Domine fortitudo mea, & robur meum, & refugium meum in die tribulationis: ad te gentes venient ab extremis terræ, & dicent. Verè mendacium poſſederunt Patres noſtri vanitatem, quæ eis non profuit: numquid faciet ſibi homo Deos, & ipſi non ſunt Dii? idcirco ecce ego oſtendam eis per vicem hanc, oſtendam eis manum meam, & virtutem meam, & ſcient quia nomen mihi Dominus.

Jer. 31. 34.

וְלֹא יְלַמְּדוּ עוֹד אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת אָחִיו
לֵאמֹר דְּעוּ אֶת יְהוָה כִּי כוּלָּם יֵדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטַנָּם
וְעַד גְּדוֹלָם נְאֻם יְהוָה כִּי אֶסְלַח לַעֲוֺנָם
וּלְחַטָּאתָם לֹא אֶזְכָּר־עוֹד׃

Velò jelammedù ngod iſc et renghèu veiſc et achìu lemòr dengù otì lemiketanàm vengad ghedolàm neùm Adonài chi eslàch langavonàm ulchatatàm lo ezcòr ngod.

Et non docebit ultra vir proximum ſuum, & vir fratrem ſuum dicens: cognoſce Dominum, omnes enim cognoſcent me, à minimo eorum uſque ad maximum ait Dominus, quia propitiabor iniquitati eorum, & peccati eorum non memorabor amplius.

Oſea 2. 23.

וְרִחַמְתִּי אֶת לֹא רֻחָמָה וְאָמַרְתִּי לְלֹא עַמִּי עַמִּי
אַתָּה וְהוּא יֹאמַר אֱלֹהָי׃

Verichamtì et lo ruchàma yeamartì lelò ngamì ngamì àta vehù jomàr elohài.

Miſerebor ejus quæ fuit abſque miſericordia, & dicam non populo meo, populus meus es tu: & ipſe dicet Deus meus es tu.

Mich. 4. 1. *ut ex Iſ.* 2. 3. *ſupra Cap.* XV.

Sophonia 3. 9. 10.

כִּי אָז אֶהְפּוֹךְ אֶל כָּל הָעַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא
כֻלָּם בְּשֵׁם יְהוָה לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד׃

Chi az ehephòch el col hangamìm ſciaphà berurà likrò culàm beſcèm Adonài lengobdò ſcechèm echàd.

Quia tunc reddam populis labium electum, ut invocent omnes in nomine Domini, & ſerviant ei humero uno.

Zacharia 2. 11. *vide ſupra Cap.* I.

Zacharia 8. 22.

וּבָאוּ עַמִּים רַבִּים וְגוֹיִם עֲצוּמִים לְבַקֵּשׁ אֶת יְהוָה
צְבָאוֹת בִּירוּשָׁלָיִם וּלְחַלּוֹת אֶת פְּנֵי יְהוָה׃

Ubàu ngamìm rabim vegoìm ngazzumim lebakèſc et Adonài zebaòt biruſcialàim ulchalòt et penè Adonài.

Et venient populi multi, & gentes robuſtæ ad quæren-

rendum Dominum exercituum in Jeruſalem, & deprecandam faciem Domini.

Zacharia 9. 10.

וְהִכְרַתִּי רֶכֶב מֵאֶפְרַיִם וְסוּס מִירוּשָׁלִַם וְנִכְרְתָה
קֶשֶׁת מִלְחָמָה וְדִבֶּר שָׁלוֹם לַגּוֹיִם וּמָשְׁלוֹ מִיָּם
עַד־יָם וּמִנָּהָר עַד אַפְסֵי אָרֶץ׃

Veichrati rècheb meephràim vesùs miruſcialàim venichretàh kèſcet milchamàh vedibbèr ſcialòm la goìm umoſclò miiàm ngadam uninnahàr ngad àpſe àrez.

Et diſperdam quadrigam ex ephraim, & equum de Jeruſalem, & diſſipabitur arcus belli; & loquetur pacem gentibus, & poteſtas ejus à mari uſque ad mare, & à flumine uſque ad fines terræ.

Malachia 1. 10. 11. *vide ſupra Cap.* XV.

CAP. XXII.

IDOLORUM EVERSIO.

Iſ. 2. 20.

בַּיּוֹם הַהוּא יַשְׁלִיךְ הָאָדָם אֵת אֱלִילֵי כַסְפּוֹ וְאֵת
אֱלִילֵי זְהָבוֹ אֲשֶׁר עָשׂוּ לוֹ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לַחְפּוֹר
פֵּרוֹת וְלָעֲטַלֵּפִים׃

Bajòm hahù jaſclich haadàm et elilè caſpò veèt elilè zehabò aſcèr ngaſciù lo lehiſctachavòt lachpòr paròt velangatalephìm.

Is

Digitized by Google

In die illa proiiciet homo Idola argenti ſui, & ſimulachra auri ſui, quæ fecerat ſibi ut adoraret talpas, & veſpertiliones.

Iſ. 17. 7. 8.

בַּיּוֹם הַהוּא יִשְׁעֶה הָאָדָם עַל עֹשֵׂהוּ וְעֵינָיו אֶל
קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל תִּרְאֶינָה׃ וְלֹא יִשְׁעֶה אֶל הַמִּזְבְּחוֹת
מַעֲשֵׂה יָדָיו וַאֲשֶׁר עָשׂוּ אֶצְבְּעֹתָיו לֹא יִרְאֶה
וְהָאֲשֵׁרִים וְהַחַמָּנִים׃

Baiòm hahù iſcnghè haadàm ngàl ngoſcèu venghenàu el kedòſc Iſrael tirèna velò iſcnghè el hamizbechòt mangaſcè jadàu vaaſcèr ngaſciù ezbengotàu lo irèh vehaaſcerìm vehachamanìm.

In die illa inclinabitur homo ad factorem ſuum, & oculi ejus ad ſanctum Iſrael reſpicient: & non inclinabitur ad Altaria, quæ fecerunt manus ejus: & quæ operati ſunt digiti ejus non reſpiciet lucus, & delubra.

Iſ. 30. 7.

בַּיּוֹם הַהוּא יִמְאָסוּן אִישׁ אֱלִילֵי כַסְפּוֹ וֶאֱלִילֵי
זְהָבוֹ אֲשֶׁר עָשׂוּ לָכֶם יְדֵיכֶם חֵטְא׃

Bajòm hahù imasùn iſc elilè caſpò veelilè zehabò aſcèr ngaſciù lachèm jedechèm chet.

In die illa abiiciet vir Idola argenti ſui, & Idola auri ſui quæ fuerunt vobis manus veſtræ in peccatum.

Oſea

Digitized by Google

Oſea 2. 16. 17.

וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה תִּקְרְאִי אִישִׁי וְלֹא
תִקְרְאִי לִי עוֹד בַּעְלִי׃ וַהֲסִירוֹתִי אֶת שְׁמוֹת
הַבְּעָלִים מִפִּיהָ וְלֹא יִזָּכְרוּ עוֹד בִּשְׁמָם׃

Vehajàh baiòm hahù neùm Adonài tikreì iſcì velò tikrei li ngòd bangali. Vahaſirotì et ſcemòt habbengalìm miphìah velò izacherù ngod biſcmàm.

Et erit in die illa ait Dominus vocabis me vir meus, & non vocabis me ultra Baalim. Et auferam nomina Baalim de ore ejus, & non recordabitur ultra nominis eorum.

Michea 5. 12.

וְהִכְרַתִּי פְסִילֶיךָ וּמַצְּבוֹתֶיךָ מִקִּרְבֶּךָ וְלֹא
תִשְׁתַּחֲוֶה עוֹד לְמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ׃

Vehichratì peſilècha umazzebotècha mikirbècha velò tiſctachavèh ngod lemangasè jadècha.

Et perire faciam ſculptilia tua, & ſtatuas tuas de medio tui: & non adorabis ultra opera manuum tuarum.

Sophonia 2. 11.

נוֹרָא יְהוָה עֲלֵיהֶם כִּי רָזָה אֵת כָּל אֱלֹהֵי הָאָרֶץ
וְיִשְׁתַּחֲווּ לוֹ אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ כֹּל אִיֵּי הַגּוֹיִם׃

Norà Adonài ngalehèm chi razàh et col elohè haàrez veiſctachavù lo iſc mimmekomò col iiè hagsìm.

Horribilis Dominus ſuper eos, & attenuabit omnes Deos terræ, & adorabunt eum viri de loco ſuo, omnes Inſulæ gentium.

Zn-

Zacharia 13. 2.

וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָֹה צְבָאוֹת אַכְרִית אֶת שְׁמוֹת הָעֲצַבִּים מִן הָאָרֶץ וְלֹא יִזָּכְרוּ עוֹד וְגַם אֶת הַנְּבִיאִים וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ׃

Vehajà bajòm hahù neùm Adonài zebaòt achrìt et ſcemòt hangazzabim min haàrez velò izacherù ngod vegàm èt hannebiim veèt ruàch hatumàh angabìr min haàrez.

Et erit in die illa dicit Dominus exercituum, diſperdam nomina Idolorum de terra, & non memorabuntur ultra: & pſeudo Prophetas, & ſpiritum immundum auferam de terra.

CAP. XXIII.

MUTATIO MORUM PER DOCTRINAM MESSIÆ.

Iſ. 11. 6. 7. 8. 9.

וְגָר זְאֵב עִם כֶּבֶשׂ וְנָמֵר עִם גְּדִי יִרְבָּץ וְעֵגֶל וּכְפִיר וּמְרִיא יַחְדָּו וְנַעַר קָטֹן נֹהֵג בָּם׃ וּפָרָה וָדֹב תִּרְעֶינָה יַחְדָּו יִרְבְּצוּ יַלְדֵיהֶן וְאַרְיֵה כַּבָּקָר יֹאכַל תֶּבֶן׃ וְשִׁעֲשַׁע יוֹנֵק עַל חֻר פָּתֶן וְעַל מְאוּרַת צִפְעוֹנִי גָּמוּל יָדוֹ הָדָה׃ לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ

בְּכָל הַר קָדְשִׁי כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת יְהוָה כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים׃

Vegàr zeèb nghim chèbeſc venamèr nghim ghedì irbàz venghèghel uchphìr umrì jachdàu venànghar katòn nohèg bam. Upharàh vadòb tirnghèna jachdàu irbezzù jaldehèn vearièh cabbakàr jochal tèhen. Veſcingaſciàng jonèk ngal chur Phàten vengal meuràt ziphngoni gamùl jadò hadàh. Lo jarèngu velò jaſchìtu bechòl har kodſcì chi malehà ha.irez dengàh et Adonài cammaìm lajàm mechasìm.

Habitabit Lupus cum Agno, & Pardus cum Agno accubabit: Vitulus, & Leo, & ovis ſimul morabuntur, & Puer parvulus minabit eos. Vitulus, & Urſus paſcentur: ſimul requieſcent catuli eorum, & Leo quaſi bos comedet paleas. Et delectabitur Infans ab ubere ſuper foramine aſpidis: & in caverna Reguli qui ablactatus fuerit manum ſuam mittit. Non nocebunt, & non occident, in univerſo monte Sancto meo, quia repleta eſt terra ſcientia Domini, ſicut aquæ maris operientes.

Iſ. 35. 4. 5. 6. vide ſupra Cop. II.

Iſ. 40. 4.

כָּל גֶּיא יִנָּשֵׂא וְכָל הַר וְגִבְעָה יִשְׁפָּלוּ וְהָיָה הֶעָקֹב לְמִישׁוֹר וְהָרְכָסִים לְבִקְעָה׃

Col geh imaſèh vechòl har veghibngàh iſcpàlu vehajàh hengakòb lemiſciòr veharechasìm lebikngàh

Omnis vallis exaltabitur, & omnis mons, & collis humiliabitur, & erunt prava in directa, & aſpear in vias planas. *Iſ.*

Iſ. 65. 25.

זְאֵב וְטָלֶה יִרְעוּ כְאֶחָד וְאַרְיֵה כַּבָּקָר יֹאכַל תֶּבֶן
וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל
הַר קָדְשִׁי אָמַר יְהוָה׃

Zeèb vetalē irngù cheechàd vearjèh cabbakàr jochàl tèben venachàſc ngaphàr lachmò lo jarèngu yelò jaicchìtu bechòl har kodſcì amàr Adonài.

Lupus, & Agnus paſcentur ſimul, & Leo ut bos comedet paleas, & Serpenti pulvis panis ejus, non nocebunt neque occident in omni monte Sancto meo, dicit Dominus.

C A P. XXIV.

SIGNA TEMPORIS ADVENTUS MESSIÆ. ERGO JAM VENIT.

Gen. 49. 10. *vide ſupra Cap. VII.*
Iſ. 2. 3. 4. 3. *vide ſupra Cap. XV.* 4. *Cap. VI.*
Iſ. 40. 4. *vide ſupra Cap. XXIII.*

Aggeo 2. 7. 8. 9.

כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עוֹד אַחַת מְעַט הִיא וַאֲנִי
מַרְעִישׁ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הַיָּם וְאֶת הֶחָרָבָה׃
וְהִרְעַשְׁתִּי אֶת כָּל הַגּוֹיִם וּבָאוּ חֶמְדַּת כָּל הַגּוֹיִם
וּמִלֵּאתִי אֶת הַבַּיִת הַזֶּה כָּבוֹד אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת

Digitized by Google

לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃ גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וּבַמָּקוֹם הַזֶּה אֶתֵּן שָׁלוֹם נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃

Chò amàr Adonài zebaòt ngod achàt mengàt hi vaanì marnghìſc et haſciamàim veèt haàrez veèt hajàm veèt hecharabà. Vehirngaſcti et col hagoìm ubàu chemdàt col hagoìm umillèti et habàit hazèh cabòd amàr Adonài zebaòt. Li hachèſeph velì hazahàb neùm Adonài zebaòt gadòl ihièh chebòd habàit hazèh haacharòn min hariſciòn amàr Adonài zebaòt ubammakòm hazèh etèn ſcialòm neum Adonài zebaòt.

Hæc dicit Dominus exercituum, adhuc unum modicum eſt; & ego commovebo Cælum, & terram, & mare, & aridam. Et movebo omnes gentes, & veniet deſideratus cunctis gentibus, & implebo domum iſtam gloria, dicit Dominus exercituum. Meum eſt argentum, meum eſt aurum dicit Dominus exercituum. Magna erit gloria domus iſtius noviſſimæ quam primæ, dicit Dominus exercituum: & in loco iſto dabo pacem, dicit Dominus exercituum.

Malachia 3. *vide ſupra Cap.* I.

Iſ. 8. 13. 14. 15. *vide ſupra Cap.* XX.

Iſ. 26. 4. 5. 6.

בִּטְחוּ בַיהוָה עֲדֵי עַד כִּי בְּיָהּ יְהוָה צוּר עוֹלָמִים׃ כִּי הֵשַׁח יֹשְׁבֵי מָרוֹם קִרְיָה נִשְׂגָּבָה יַשְׁפִּילֶנָּה

Digitized by Google

יַשְׁפִּילָהּ עַד אֶרֶץ יַגִּיעֶנָּה עַד עָפָר ׃ תִּרְמְסֶנָּה
רָגֶל רַגְלֵי עָנִי פַּעֲמֵי דַלִּים ׃

Bitchù bAdonài ngadè ngad chi bejàh Adonài zùr ngolamìm. Chi heſciàch joſcebè maròm kiriàh niſgabàha jaſcpilèna jaſcpilàh ngad èrez jaghinghènah ngad ngaphàr. Tirmesènah ràghel raglè nganì pangamè dalìm.

Speraſtis in Domino, in ſæculis æternis, in Domino Deo forti in perpetuum. Quia incurvabit habitantes in excelſo, Civitatem ſublimem humiliabit: humiliabit eam uſque ad terram, detrahet eam uſque ad pulverem. Conculcabit eam pes, pedes pauperis, greſſus egenorum. Advertendum eſt quod Rabbi Salomon per Civitatem ſublimem, Romam intelligit, & per pedes pauperis, pedes Meſſiæ.

Iſ. 65. 1. vide ſupra Cap. XXI.

Iſ. 66. 19. 20. vide ſupra Cap. XVII.

Dan. 2. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44.

אַנְתְּה מַלְכָּא חָזֵה הֲוַיְתָ וַאֲלוּ צְלֵם חַד שַׂגִּיא
דִּכֵּן רַב וְזִיוֵהּ יַתִּיר קָאֵם לְקָבְלָךְ וְרֵוֵהּ דְּחִיל ׃
הוּא צַלְמָא רֵאשֵׁהּ דִּי דְהַב טָב חֲדוֹהִי וּדְרָעוֹהִי
דִּי כְסַף מְעוֹהִי וְיַרְכָתֵהּ דִּי נְחָשׁ ׃ שָׁקוֹהִי דִּי
פַרְזֶל רַגְלוֹהִי מִנְּהֵין דִּי פַרְזֶל וּמִנְּהֵין דִּי חֲסַף ׃
חָזֵה הֲוַיְתָ עַד דִּי הִתְגְּזֶרֶת אֶבֶן דִּי לָא בִידַיִן

Digitized by Google

ומחת לצלמא על רגלוהי די פרזלא וחספא
והדקת המון : באדין דקו כחדה פרזלא חספא
נחשא כספא ודהבא והוו כעור מן אדרי קיט
ונשא המון רוחא וכל אתר לא השתכח להון
ואבנא די מחת לצלמא הות לטור רב ומלאת
כל ארעא : דנה חלמא ופשרה נאמר קדם
מלכא : אנתה מלכא מלך מלכיא די אלה
שמיא מלכותא חסנא ותקפא ויקרא יהב לך :
ובכל די דארין בני אנשא חיות ברא ועוף
שמיא יהב בידך והשלטך בכלהון אנתה הוא
ראשה די דהבה : ובתרך תקום מלכו אחרי
ארע מנך ומלכו תליתאה אחרי די נחשא די
תשלט בכל ארעא : ומלכו רביעאה תהוה
תקיפה כפרזלא כל קבל די פרזלא מהדק וחשל
כלא וכפרזלא די מרעע כל אלין תדק ותרע
ודי חזיתה רגליא ואצבעתה מנהין חסף די פחר
ומנהין פרזל מלכו פליגה תהוה ומן נצבתא
די פרזלא להוא בה כל קבל די חזיתה פרזלא
מערב בחסף טינא : ואצבעת רגליא מנהין פרזל
ומנהין חסף מן קצת מלכותא תהוה תקיפא

Digitized by Google

ומנה תבירה: ודי חזית פרזלא מערב בחסף
טינא מתערבין להון בזרע אנשא ולא להון
דבקין דנה עם דנה הא כדי פרזלא לא מתערב
עם חספא: וביומיהון די מלכיא אנון יקים
אלה שמיא מלכו די לעלמין לא תתחבל
ומלכותה לעם אחרן לא תשתבק תדק ותסף
כל אלין מלכותא והיא תקום לעלמיא:

Antè malcà chazè havàita vaalù zelèm chad ſaghi dichèn rab vezivè jatìr kaèm lekoblàch verevèh dechìl. Hu zalmàh reſcè di dehàb tab chadòhi udrāgòhi di chesaph mengèhi vejarchatèh di nechaſc ſciakòhi di parzèl raglòhi minchèn di parzèl uminnehèn di chasàph. Chazèh havàita ngad di hitghezèret èben di la bidàin umchàt lezzalmà ngal raglòhi di parzelà vechaſpha vehadèket himòn. Bedàin dakù cachadàh parzelà chaſphà nechaſciàh caſpà vedahabàh vahavò chégùr min idere kàit unsà himòn ruchà vechòl atàr lo hiſtechàch lehòn, veabnà di mechàt lelzalmà havàt letùr rab umlèt col arngàh denàh chelmàh, upiſrèh nèmar kodàm malcà. Ante malcà mèlech malchajàh di elah ſcemajàh malchutà chiſnà vetokphà vikarà jehàb lach. Ubchòl di dàrìn henè anaſcià chevàt barà venghòph ſcemajà jehàb bidàch vehaſcletàch bechollchòn ante hu reſciah di dahabàh ubatràch tekùm malchù achorì arang minnàch umalchù telitaà achori di nechaſcià di tiſlàt bechòl aingà. Umal-

chù rebinghahà tehevè takiphà cheparzelàh còl kebèl di parzelah mehaddèk vechaſcèl còla uchparzelàh di merangàng col ilèn taddik veteròang. Vedi chazàita raglaià veezbengatà minnehèn chasàph di pechàr uminnehèn parzèl malchù peligàh tehevèh umìn nizbetà di parzelà lehevèh bah col kebèl di chazàita parzelà mengaràb bachasàph tinà. Veezbengàt raglajà minehèn chasàph minkezzat malchutàh tehevèh takiphà uminnàh tehevèh tebiràh. 'Vedi chaziàta parzelà mengaràb bachasàph tinà mitngarebìn lehevòn bizrang anaſcià velò lehevòn dabbekìm denàh nghin denàh he chedè parzelà la mitngarèb nghin chaſpà. Ubjomehòn di malchajàh innùn jekìm elàh ſcemajàh malchù di lengalmìn la titchabàl umalchutà lengàm achoràn la tiſcteb k taddik vetasèph col illèn malcbevatà vehi tekùm lengalmajà.

Tu Rex videbas, & ecce quaſi ſtatua una grandis, ſtatua illa magna, & ſtatura ſublimis ſtabat coram te Et intuitus ejus erat terribilis. Hujus ſtatuæ caput ex auro optimo erat, pectus autem, & brachia de argento, porrò venter, & fæmora ex ære: tibiæ autem ferreæ pedum quædam pars erat ferrea, quædam autem fictilis. Videbas ita donec abſciſſus eſt lapis de monte ſine manibus: & percuſſit ſtatuam in pedibus ejus ferreis, & fictilibus, & comminuit eos. Tunc contrita ſunt pariter ferrum, teſta, æs argentum, & aurum, & redacta quaſi in favillam æſtivæ areæ quæ rapta ſunt vento: nulluſque locus inventus eſt eis: lapis autem qui percuſſerat ſtatuam, factus eſt mons magnus, &

im-

Digitized by Google

implevit univerſam terram : hoc eſt ſomnium. Interpretationem quoque ejus dicam coram te Rex. Tu Rex Regum es, & Deus cœli, Regnum, & fortitudinem, & imperium, & gloriam dedit tibi: & omnia in quibus habitant filii hominum, & beſtiæ agri, volucres quoque Cœli dedit in manu tua, & ſub ditione tua univerſa conſtituit; tu es ergo caput aureum. Et poſt te conſurget Regnum aliud minus te: & Regnum tertium aliud æreum quod imperabit univerſæ terræ, Et Regnum quartum erit velut ferrum, quomodo ferrum comminuit, & domat omnia: ſic comminuet, & conteret omnia hæc. Porro quia vidiſti pedum, & digitorum partem teſteam figuli, & partem ferream, Regnum diviſum erit, quod tamen de plantario ferri orietur, ſecundum quod vidiſti ferram miſtum teſtæ ex luto. Et digitos pedum, ex parte ferreos, & ex parte fictiles: ex parte Regnum erit ſolidum, & ex parte contritum. Quod autem vidiſti ferrum miſtum teſtæ ex luto, commiſcebuntur quidem humano ſemine, ſed non adhærebunt ſibi ſicut ferrum miſceri non poteſt teſtæ. In diebus autem Regnorum illorum ſuſcitabit Deus Cœli Regnum quod in æternum non diſſipabitur, & Regnum ejus alteri populo non tradetur: comminuet autem, & conſumet univerſa Regna hæc: & ipſum ſtabit in æternum.

Dan. 9. 24. 25. 26. 27.

שָׁבֻעִים שִׁבְעִים נֶחְתַּךְ עַל עַמְּךָ וְעַל עִיר קָדְשֶׁךָ
לְכַלֵּא הַפֶּשַׁע וּלְהָתֵם חַטָּאוֹת וּלְכַפֵּר עָוֺן וּלְהָבִיא
צֶדֶק עֹלָמִים וְלַחְתֹּם חָזוֹן וְנָבִיא וְלִמְשֹׁחַ קֹדֶשׁ
קָדָשִׁים׃

קָדָשִׁים׃ וְתֵדַע וְתַשְׂכֵּל מִן מֹצָא דָבָר לְהָשִׁיב
וְלִבְנוֹת יְרוּשָׁלַיִם עַד מָשִׁיחַ נָגִיד שָׁבֻעִים שִׁבְעָה
וְשָׁבֻעִים שִׁשִּׁים וּשְׁנַיִם תָּשׁוּב וְנִבְנְתָה רְחוֹב
וְחָרוּץ וּבְצוֹק הָעִתִּים׃ וְאַחֲרֵי הַשָּׁבֻעִים שִׁשִּׁים
וּשְׁנַיִם יִכָּרֵת מָשִׁיחַ וְאֵין לוֹ וְהָעִיר וְהַקֹּדֶשׁ יַשְׁחִית
עַם נָגִיד הַבָּא וְקִצּוֹ בַשֶּׁטֶף וְעַד קֵץ מִלְחָמָה
נֶחֱרֶצֶת שֹׁמֵמוֹת׃ וְהִגְבִּיר בְּרִית לָרַבִּים שָׁבוּעַ
אֶחָד וַחֲצִי הַשָּׁבוּעַ יַשְׁבִּית זֶבַח וּמִנְחָה וְעַל כְּנַף
שִׁקּוּצִים מְשֹׁמֵם וְעַד כָּלָה וְנֶחֱרָצָה תִּתַּךְ עַל
שׁוֹמֵם׃

Sciabunghìm ſcibnghim nechtàch ngal ngamechà vengàl nghir kodſcècha lechalè hapêſciang ulhatèm chataòt ulchapèr ngavō ulhabì zèdek ngolamim velachtòn cbazòn venabìvelimſciòach kodeſckadaſcim Vetedàng vetaſchèl min mozzà dabār leaſcib velibnòt Jeruſcialàim ngad maſciach naghīd ſciabunghìm ſubngàh vaſciabunghìm ſciſcim uſcnàim taſciùb venibnetàh rechòb vecharūz ubzòk hanghitìm veacharè haſciabunghìm ſciſcim uſcnaim icarèt maſcĭach veèn lo vehanghir vehakòdeſc jaſcchit ngam naghid habà vekizzò baſcèteph vengad kez milchamàh necherèzzet ſciomemòt. Vehigbir berìt laràbim ſciabùang echàd vachazzi haſciabùang jaſcbit zèbach uminchàh vengàd chenàph ſcikuzzim meſciomèm vengad calàh venecherazzàh titàch ngal ſciomèm.

Se-

Septuaginta hebdomades abbreviatæ ſunt ſuper populum tuum, & ſuper Urbem ſanctam tuam, ut conſummetur prævaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur juſtitia ſempiterna, & impleatur viſio, & Prophetia, & ungatur Sanctus Sanctorum. Scito ergo, & animadverte, ab exitu ſermonis, ut iterum ædificetur Jeruſalem, uſque ad Chriſtum ducem, hebdomades ſeptem, & hebdomades ſexaginta duæ erunt: & rurſum ædificabitur platea, & muri in anguſtia temporum. Et poſt hebdomades ſexaginta duas occidetur Chriſtus, & non erit ejus populus qui eum negaturus eſt, & Civitatem, & Sanctuarium diſſipabit populus cum duce venturo, & finis ejus vaſtitas, & poſt finem belli ſtatuta deſolatio. Confirmabit autem pactum multis hebdomada una, & in dimidio hebdomadis, deficiet hoſtia, & Sacrificium, & erit in Templo abominatio deſolationis, & uſque ad conſumationem, & finem, perſeverabit deſolatio.

Iſ. 56. 1.

כֹּה אָמַר יְהוָה שִׁמְרוּ מִשְׁפָּט וַעֲשׂוּ צְדָקָה כִּי
קְרוֹבָה יְשׁוּעָתִי לָבוֹא וְצִדְקָתִי לְהִגָּלוֹת׃

Coh amàr Adonài ſcimrù miſcpàt vangaſciù zedakah chì keròaà jeſciungati labò vezzidkati lehigalòt.

Hæc dicit Dominus: cuſtodite juditium, & facite juſtitiam, quia juxta eſt ſalus mea ut veniat, & juſtitia mea ut reveletur.

Ag-

Aggeo 2. 7. 8.

כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עוֹד אַחַת מְעַט הִיא וַאֲנִי מַרְעִישׁ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וְאֶת הַיָּם וְאֶת הֶחָרָבָה׃ וְהִרְעַשְׁתִּי אֶת כָּל הַגּוֹיִם וּבָאוּ חֶמְדַּת כָּל הַגּוֹיִם וּמִלֵּאתִי אֶת הַבַּיִת הַזֶּה כָּבוֹד אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃

Coh amàr Adonài zebaòt ngod achàt mengàt hi vaanì marnghiſc et haſciamàim veèt haàrez veèt jam veèt hecharabàh. Vehìrngaſctì et col hagoìm ubàu chemdàt col hagoìm umilletì et habàit hazèh cabòd amàr Adonài zebaòt.

Hæc dicit Dominus exercituum, adhuc unum modicum eſt, & ego commovebo Cœlum, & terram, & mare, & aridam, & commovebo omnes gentes, & veniet deſideratus cunctis gentibus; & implebo domum iſtam gloria, dicit Dominus exercituum.

Malachia 3. 1.

הִנְנִי שֹׁלֵחַ מַלְאָכִי וּפִנָּה דֶרֶךְ לְפָנָי וּפִתְאֹם יָבוֹא אֶל־הֵיכָלוֹ הָאָדוֹן אֲשֶׁר אַתֶּם מְבַקְשִׁים וּמַלְאַךְ הַבְּרִית אֲשֶׁר אַתֶּם חֲפֵצִים הִנֵּה בָא אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃

Hinenì ſciolèach malachi upinàh dèrech lephanài upitòm jabò el hecalò kaadòn aſcèr atèm mebakeſcìm umalàch habberit aſcèr atèm chaphezzim hinnè bà amàr Adonài zebaòt.

Ecce

Ecce ego mitto Angelum meum, & præparabit viam ante faciem meam. Et ſtatim veniet ad Templum ſuum Dominator quæ vos quæritis, & Angelus Teſtamenti qaem vos vultis: ecce venit dicit Dominus exercituum.

C A P. XXV.

EXCIDIUM HIEROSOLIMITANUM.

Deuteronomio 28. 48.

וְעָבַדְתָּ אֶת אֹיְבֶיךָ אֲשֶׁר יְשַׁלְּחֶנּוּ יְהוָה בָּךְ
בְּרָעָב וּבְצָמָא וּבְעֵירֹם וּבְחֹסֶר כֹּל וְנָתַן עֹל
בַּרְזֶל עַל צַוָּארֶךָ עַד הִשְׁמִידוֹ אֹתָךְ׃ יִשָּׂא יְהוָה
עָלֶיךָ גּוֹי מֵרָחֹק מִקְצֵה הָאָרֶץ כַּאֲשֶׁר יִדְאֶה
הַנָּשֶׁר גּוֹי אֲשֶׁר לֹא תִשְׁמַע לְשֹׁנוֹ׃ גּוֹי עַז פָּנִים
אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָנִים לְזָקֵן וְנַעַר לֹא יָחֹן׃

Vangabadtà et ojebècha aſcèr jeſcialechènu Adonài bach barangàb uazamà ubngheròm ubchòſer col venatàn ngol barzèl ngal zavarècha ngad huſcmidò otàch Isà Adonàij ngalècha goì merachòk mikezzèh àarez caaſcèr idèh hanàſcer goì aſcèr lo tiſcmàng leſcionò. Goi ngaz panìm aſcèr lo isà panìm lazakèn venàngar lo jachòn.

Servies inimico tuo, quem immittet tibi Dominus in fame & ſiti, & nuditate, & omni penuria, & ponet jugum ferreum ſuper cervicem tuam donec

Digitized by Google

te conterat. Adducet Dominus ſuper te gentem de longinquo, & de extremis terræ finibus in ſimilitudinem Aquilæ volantis cum impetu; cujus linguam intelligere non poſſis; gentem procaciſſimam, quæ non deferat ſeni, nec miſereatur parvuli.

Deuter. 32. 25. 26.

מִחוּץ תְּשַׁכֶּל חֶרֶב וּמֵחֲדָרִים אֵימָה גַּם בָּחוּר גַּם בְּתוּלָה יוֹנֵק עִם אִישׁ שֵׂיבָה׃ אָמַרְתִּי אַפְאֵיהֶם אַשְׁבִּיתָה מֵאֱנוֹשׁ זִכְרָם׃

Michùz teſciachèl chèreb umechadarìm emàh gam bachùr gam betulàh jonèk nghim iſc ſebàh, Amàrti apheèm aſcbìta meenòſc zichràm.

Foris vaſtabit eos gladius, & intus pavor, juvenem ſimul ac virginem, lactentem cum ubere ſene. Et dixi, ubinam ſunt? ceſſare faciam ex hominibus memoriam eorum.

Pſal. 68 25. 26.

שְׁפָךְ עֲלֵיהֶם זַעְמֶךָ וַחֲרוֹן אַפְּךָ יַשִּׂיגֵם׃ תְּהִי טִירָתָם נְשַׁמָּה בְּאָהֳלֵיהֶם אַל יְהִי יֹשֵׁב׃

Scephòch ngaleèm zanghècha vacharòn apechà jaſighèm tehì tiratàm neſciamàh beaoleèm al jeì joſceb.

Effunde ſuper eos iram tuam, & furor iræ tuæ comprehendat eos. Fiat habitatio eorum deſerta, & in Tabernaculis eorum non ſit qui inhabitet.

Jer. 19. 10. 11. vide ſupra Cap. XX.

Dan. 9. 26. vide ſupra Cap. XXIV.

Oſea

Digitized by Google

Oſea 2. 4.

וְאֶת בָּנֶיהָ לֹא אֲרַחֵם כִּי בְּנֵי זְנוּנִים הֵמָּה׃

Veèt banèha lo arachèm chi benè zenunìm hèmma.

Et filiorum illius non miſerebor, quia filii fornicationum ſunt.

Oſea 2. 4.

יָמִים רַבִּים יֵשְׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵין מֶלֶךְ וְאֵין שָׂר
וְאֵין זֶבַח וְאֵין מַצֵּבָה וְאֵין אֵפוֹד וּתְרָפִים׃

Jàmìm rabìm jeſcebù benè Iſraèl en mèlech veèn ſar veèn zèbach veèn mazzebàh veèn ephòd utraphìm.

Dies multi ſedebunt filii Iſrael ſine Rege, & ſine Principe, & ſine Sacrificio, & ſine Altari, & ſine Ephod, & ſine Teraphim.

CAP. XXVI.

TEMPLUM, ET URBS NON AMPLIUS ÆDIFICANDA.

Iſ. 5. 25.

עַל כֵּן חָרָה אַף יְהוָה בְּעַמּוֹ וַיֵּט יָדוֹ עָלָיו וַיַּכֵּהוּ
וַיִּרְגְּזוּ הֶהָרִים וַתְּהִי נִבְלָתָם כַּסּוּחָה בְּקֶרֶב חוּצוֹת
בְּכָל זֹאת לֹא שָׁב אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה׃

Ngal chen charàh aph Adonài bengamò vajèt jadò ngalàu vajachèu vairghezù heharìm vatchi

niblatàm caſuchà bekèrcb chuzzòt bechòl zòt lo ſciab apò vengòd jadò netujàh .

Ideo iratus eſt furor Domini in populum ſuum , & extendit manum ſuam ſuper eum Et percuſſit eum: & conturbati ſunt montes , & facta ſunt morticina eorum quaſi ſtercus in medio platearum . In his omnibus non eſt avverſus furor ejus , ſed adbuc manus ejus extenta .

Jer. 19. 11. *vide ſupra* Cap. XX.
Dan. 9. 26. 27. *vide ſupra* Cap. XXIV.
Amos 5. 2. *vide ſupra* Cap. XX.

CAP. XXVII.

MESSIAS JUDEX.

Pſal. 44. 7. *vide ſupra* Cap. II.
Pſal. 72. 1. *vide ſupra* Cap. VII.

Pſal. 97. 8. 9.

נְהָרוֹת יִמְחֲאוּ כָף יַחַד הָרִים יְרַנֵּנוּ לִפְנֵי יְהוָה
כִּי בָא לִשְׁפּוֹט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים
בְּמֵישָׁרִים׃

Neharòt ìmchau caph jàchad harim jeranènu . Liphnè Adonài chi bà liſcpòt haàrez iſcpòt tebèl bezzèdek vengamìm bemeſciatìm .

Flumina plaudent manu ſimul montes exultabunt à conſpectu Domini quoniam venit judicare terram, judicabit orbem terrarum in juſtitia, & populos in æquitate .

If.

Iſ. 2. 3.

וְשָׁפַט בֵּין הַגּוֹיִם וְהוֹכִיחַ לְעַמִּים רַבִּים ׃

Veſciaphàt ben bagoìm vehochìach lengamìm rabìm.

Judicabit inter gentes, & arguet populos multos. Cætera hujus textùs vide ſupra Cap. VI.

Iſ. 11. 4. 5.

וְשָׁפַט בְּצֶדֶק דַּלִּים וְהוֹכִיחַ בְּמִשׁוֹר לְעַנְוֵי אָרֶץ
וְהִכָּה אֶרֶץ בְּשֵׁבֶט פִּיו וּבְרוּחַ שְׂפָתָיו יָמִית רָשָׁע׃

Veſciaphàt bezzèdek dalìm vehochìach bemiſciòr lengànue àrez vehicàh èrez beſcèbet piu ubruach ſcephatàu jamit raſciàng.

Judicabit in juſtitia pauperes, & arguet in æquitate pro manſuetis terræ: & Spiritu labiorum ſuorum interficiet impium.

Iſ. 33. 22. vide ſupra Cap. V.

Iſ. 42. 1. vide ſupra Cap. IV.

Iſ. 51. 5. vide ſupra Cap. XXI.

Iſ. 66. 15. 16.

כִּי הִנֵּה יְהוָֹה בָּאֵשׁ יָבֹא וְכַסּוּפָה מַרְכְּבֹתָיו
לְהָשִׁיב בְּחֵמָה אַפּוֹ וְגַעֲרָתוֹ בְּלַהֲבֵי אֵשׁ ׃ כִּי
בָאֵשׁ יְהוָֹה נִשְׁפָּט וּבְחַרְבּוֹ אֶת כָּל בָּשָׂר וְרַבּוּ
חַלְלֵי יְהוָֹה ׃

Chi innè Adonài baèſc jabò vechaſuphàh marchebotàu lehaſcìb bechemàh apò vegangaratò chelèhabe eſc. Chi baèſc Adonài niſcpàt ubcharbò et col baſciàr verabù chalelè Adonài. G *Quia*

Quia ecce Dominus in igne veniet, & quaſi turbo quadrigæ ejus: reddere in indignatione furorem ſuum, & increpationem ſuam in flamma ignis. Quia in igne Dominus dijudicabit, & in gladio ſuo ad omnem carnem, & multiplicabuntur interfecti à Domino.

Jer. 23. 5. 6. vide ſupra Cap. I.

Ezechiel. 34. 17.

וְאַתֵּנָה צֹאנִי כֹּה אָמַר יְהוָה יֱהוִה הִנְנִי שֹׁפֵט
בֵּן שֶׂה לָשֶׂה לָאֵלִים וְלָעַתּוּדִים׃

Veatèna zonì co amàr Adonài elohìm innenì ſciophèt ben ſe laſè laelìm velangatudìm.

Vos autem greges mei, hæc dicit Dominus Deus, ecce ego judico inter pecus, & pecus, arietum, & hircorum.

Dan. 7. 9. 10.

חָזֵה הֲוֵית עַד דִּי כָרְסָוָן רְמִיו וְעַתִּיק יוֹמִין
יְתִיב לְבוּשֵׁהּ כִּתְלַג חִוָּר וּשְׂעַר רֵאשֵׁהּ כַּעֲמַר
נְקֵא כָּרְסְיֵהּ שְׁבִבִין דִּי נוּר גַּלְגִּלּוֹהִי נוּר דָּלִק׃
נְהַר דִּי נוּר נָגֵד וְנָפֵק מִן קֳדָמוֹהִי אֶלֶף אַלְפִים
יְשַׁמְּשׁוּנֵּהּ וְרִבּוֹ רִבְבָן קָדָמוֹהִי יְקוּמוּן דִּינָא
יְתִב וְסִפְרִין פְּתִיחוּ׃

Chazèh havèt ngad di corſajàn remiù vengatìk jomìn jetìb lebuſcèh chitlàg chivàr uſcngàr reſcèh cangamàr nekè corſejèh ſcebibìm di nur galghilò-

hi nur

hi nur dalèk nehàr di nur naghed venaphèk min kodamòhi èleph alphìm jeſciameſciunèh veribbò ribevàn kedamòhi jekumùn dinàh jetib veſiphrin petìchu.

Aſpiciebam donec Throni poſiti ſunt, & antiquus dierum ſedit: veſtimentum ejus candidum quaſi nix, & capillum capitis ejus quaſi lana munda: thronus ejus flammæ ignis: rotæ ejus ignis accenſus. Fluvius igneus rapiduſque egrediebatur à facie ejus: millia millium miniſtrabant ei, & decies millies centena millia aſſiſtebant ei; judicium ſedit, & libri aperti ſunt.

CAP. XXVIII.

MYSTERIUM SS. TRINITATIS.

Gen. 18. 1. 2. 3.

וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח
הָאֹהֶל כְּחֹם הַיּוֹם׃ וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה
שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצָּבִים עָלָיו וַיַּרְא וַיָּרָץ לִקְרָאתָם
מִפֶּתַח הָאֹהֶל וַיִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה׃ וַיֹּאמַר אֲדֹנָי
אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אַל נָא תַעֲבֹר
מֵעַל עַבְדֶּךָ׃

Vajerà elau Adonài beelonè mamrè vehù joſcèb pètach hadel chechòm hajòm. Vajsà nghenàu vajàr veinèh ſceloſciàh anaſcìm nizzabìm ngalàu va-

jàr vajàroz likratàm mippètach badel vaiſctàchu àrzah. Vajomàr Adonài im nà mazzatì chen benghenècha al na tangabòr mengàl ngabdècha.

Apparuit autem ei Dominus in convalle Mambrè ſedenti in oſtio tabernaculi ſui in ipſo fervore diei. Cumque elevaſſet oculos, apparuerunt ei tres viri ſtantes propè eum: quos cum vidiſſet, cucurrit in occurſum eorum de oſtio tabernaculi ſui, & adoravit in terram. Et dixit: Domine ſi inveni gratiam in oculis tuis ne tranſeas ſervum tuum.

Exodo 3. 14.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה וַיֹּאמֶר כֹּה תֹאמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְיֶה שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם׃

Vajòmer elohìm el moſcèh ehièh aſcèr ehièh vajòmer còh tomàr libnè Iſraèl ehièh ſcelachàni alechèm.

Dixit Dominus ad Moyſen, ego ſum qui ſum; ait: ſic dices filiis Iſrael qui eſt miſit me ad vos.

Exod. 34. 6.

וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא יְהוָה יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן׃

Vajangabòr Adonài ngal panàu vaikrà Adonài Adonài el rachùm vachanùm.

Tranſeunte Domino coram eo ait: Dominator, Domine, Deus, miſericors, & clemens.

Exod.

Exod. 20. 5.

אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא׃

Anochì Adonài elohèchak el kanah .

Ego ſum Dominus Deus tuus , fortis Zelotes &c.

Joſuè 22. 22.

אֵל אֱלֹהִים יְהוָה אֵל אֱלֹהִים יְהוָה הוּא יֹדֵעַ׃

El elohìm Adonài el elohìm Adonài hu jodèang.

Fortiſſimus Deus Dominus , fortiſſimus Deus Dominus ipſe novit &c.

Deut. 6. 4.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵנוּ יְהוָה אֶחָד׃

Sçemàng Iſraèl Adonài elohènu Adonài echàd.

Audi Iſrael Dominus , Deus noſter , Deus unus eſt.

Iſ. 6. 3.

קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת מְלֹא כָל
הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׃

Kadòſc Kadòſc Kadòſc Adonài zebaòt melò col haàrez chebodò.

Sanctus , Sanctus , Sanctus , Dominus Deus exercituum , plena eſt omnis terra gloria ejus .

Iſ. 48. 16.

קִרְבוּ אֵלַי שִׁמְעוּ זֹאת לֹא מֵרֹאשׁ בַּסֵּתֶר
דִּבַּרְתִּי מֵעֵת הֱיוֹתָהּ שָׁם אָנִי וְעַתָּה אֲדֹנָי
יֱהוִה שְׁלָחַנִי וְרוּחוֹ׃

Kirbù elài ſcimngù zòt lo meròſc basèter dibbàrti menghèt hejotàh ſciam àni vengatàh Adonài elohìm ſcelachanì veruchò.

Accedite ad me, & audite hoc: non à principio in abſcondito locutus ſum: ex tempore antequam fieret ibi eram, & nunc Dominus Deus miſit me, & Spiritus ejus.

Pſal. 30. 1. 2.

הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֵלִים הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעוֹז׃
הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ׃

Habù lAdonài benè elìm habù lAdonài cabòd vangòz. Habù lAdonài chebòd ſcemò.

Afferte Domino filii Dei, afferte Domino filios arietum gloriam, & honorem, afferte Domino gloriam nomini ejus. *Pſal.* 51 1.

אֵל אֱלֹהִים יְהוָה דִּבֵּר׃

El elohìm Adonài dibbèr.

Deus Deorum Dominus locutus eſt. Adverte quod hæbraicè habetur, *Deus, Deus, Deus, locutus eſt.*

Pſal. 68. 7. 8.

יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים׃

Jebarechènu elohìm elohènu jebarechènu elohìm.

Benedicat nos Deus, Deus noſter benedicat nos Deus &c.

Pſal. 97. 1. 2.

שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ שִׁירוּ לַיהוָה כָּל הָאָרֶץ׃
שִׁירוּ לַיהוָה בָּרְכוּ שְׁמוֹ׃

Scìru lAdonài ſcir chadàſc ſcìru lAdonài col haàrez. Scìru lAdonài barechù ſcemò.

Cantate Domino canticum novum, cantate Domino

Digitized by Google

mino omnis terra; cantate Domino, & benedicite nomini ejus &c.

Pſal. 149. 2.

יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו׃

Iſemàch Iſraèl bangoſciàu.

Letetur Iſrael in eo qui fecit eum. Hæbraicè, in factoribus ſuis.

Eccleſiaſtes 12. 1.

וּזְכֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ בִּימֵי בְּחוּרֹתֶיךָ׃

Uzchòr et borehècha bimè bechurotècha.

Memento creatoris tui (hæbraicè creatorum tuorum) *in die juventutis tuæ.*

CAP. XXIX.

DE NOMINIBUS DIVINARUM PERSONARUM, PATER, FILIUS, ET SPIRITUS SANCTUS.

P A T E R.

Iſ. 64. 8.

וְעַתָּה יְהוָה אָבִינוּ אָתָּה אֲנַחְנוּ הַחֹמֶר וְאַתָּה יֹצְרֵנוּ וּמַעֲשֵׂה יָדְךָ כֻּלָּנוּ׃

Vengatà Adonài abìnu àta anàchnu hachòmer veatàh jozzerènu umangaſcèh jadechà culànu.

Et nunc Domine; Pater noſter es tu, nos vero lutum: & fictor noſter tu, & opera manuum tuarum omnes nos.

Jer. 3. 19.

וְאָנֹכִי אָמַרְתִּי אֵיךְ אֲשִׁיתֵךְ בַּבָּנִים וְאֶתֶּן לָךְ אֶרֶץ חֶמְדָּה נַחֲלַת צְבִי צִבְאוֹת גּוֹיִם וָאֹמַר אָבִי תִּקְרְאִי לִי וּמֵאַחֲרַי לֹא תָשׁוּבִי׃

Veanochì amàrti ech aſcitèch babanìm veetèn lach èrez chemdàh nachalàt zebì zibòt goìm vaomàr abì tikrei li umeacharài lo taſciùbi.

Ego autem dixi: quomodo ponam te in filios, & tribuam tibi terram deſiderabilem, hæreditatem præclaram exercituum gentium? & dixi Patrem vocabis me, & poſt me ingredi non ceſſabis.

Malachia 1. 6.

בֵּן יְכַבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו וְאִם אָב אָנִי אַיֵּה כְבוֹדִי וְאִם אֲדוֹנִים אָנִי אַיֵּה מוֹרָאִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃

Ben jechàbed ab venghèbed adonàu veìm ab anì ajèh chebodì veìm adonìm àni ajèh moraì amàr Adonài zebaòt.

Filius honorat Patrem, & Servus Dominum ſuum, ſi Pater ego ſum, ubi eſt honor meus? & ſi Dominus ſum, ubi eſt timor meus? dicit Dominus exercituum &c.

Pſal. 2. 7.

אֲסַפְּרָה אֶל חֹק יְהוָה אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ׃

Aſaperàh el chok Adonài amàr elài beni àtah ani hajòm jelidtìcha.

Præ-

Digitized by Google

Prædicans præceptum ejus: Dominus dixit ad me, filius meus es tu, ego hodie genui te.

Pſal. 90. 27.

הוּא יִקְרָאֵנִי אָבִי אָתָּה אֵלִי וְצוּר יְשׁוּעָתִי׃

Hu ikraèni abi atah elì vezzùt jeſciungatì.

Ipſe invocabit me Pater meus es tu, Deus meus, & ſuſceptor ſalutis meæ.

F I L I U S

Iſ. 9. 6. vide ſupra Cap. I.
Pſal. 27. ut ſupra.

Proverb. 30. 4.

מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרַד מִי אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו מִי צָרַר מַיִם בַּשִּׂמְלָה מִי הֵקִים כָּל אַפְסֵי אָרֶץ מַה שְּׁמוֹ וּמַה שֶּׁם בְּנוֹ כִּי תֵדָע׃

Mi ngalàh ſciamàim vajerad mi àſaph rùach bechophnàu mi zàrar màim baſimlah mi hekim col àphſe àrez mah ſcèmò umh ſcem bendò chi tedàng.

Quis aſcendit in Cælum atque deſcendit? quis continuit Spiritum in manibus ſuis? quis colligavit aquas quaſi in veſtimento? quis ſuſcitavit omnes terminos terræ? quod nomen eſt ejus, & quod nomen filii ejus ſi noſti?

SPIRITUS SANCTUS.

2. Reg. 23. 2.

רוּחַ יְהוָה דִּבֶּר בִּי וּמִלָּתוֹ עַל לְשׁוֹנִי׃

Rùach Adonài dibbèr bi umilatò ngal leſcionì.

Spiritus Domini locutus eſt per me, & ſermo ejus per linguam meam.

Job 33. 4.

רוּחַ אֵל עָשָׂתְנִי וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּחַיֵּינִי׃

Rùach el ngaſciàtni veniſcmàt ſciadài techajèni.

Spiritus Dei fecit me, & ſpiraculum omnipotentis vivificavit me.

Pſal. 52. 13.

אַל תַּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קָדְשְׁךָ אַל תִּקַּח מִמֶּנִּי׃

Al taſclichèni millephanècha verùach kodſcechà al tikàch mimmèni.

Ne proiicias me à facie tua, & Spiritum Sanctum tuum ne auferas à me.

Pſal. 103. 30.

תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרֵאוּן וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה׃

Teſcialàch ruechachà ibareùn utchadèſc penè adamàh.

Emittes Spiritum tuum, & creabuntur, & renovabis faciem terræ.

Pſal.

Pſal. 142. 10.

לַמְּדֵנִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ כִּי אַתָּה אֱלוֹהָי רוּחֲךָ טוֹבָה תַּנְחֵנִי בְּאֶרֶץ מִישׁוֹר׃

Làmmedeni langaſciòt rezzonechà chi atàh elohài ruchachà tobàh tanchèni beèrez miſciòr.

Doce me facere voluntatem tuam quia Deus meus es tu: Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam.

Iſ. 11. 2.

וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְהוָה׃

Venachà ngalàu rùach Adonài.

Et requieſcet ſuper eum Spiritus Domini &c.

Iſ. 32. 15. vide ſupra)
Iſ. 44. 3. vide ſupra) Cap. XIV.
Ezechiel. 36. 27. vide ſupra)

Iſ. 61. 1. vide ſupra Cap. XVI.

Michea 3. 8.

וְאוּלָם אָנֹכִי מָלֵאתִי כֹחַ אֶת רוּחַ יְהוָה וּמִשְׁפָּט וּגְבוּרָה לְהַגִּיד לְיַעֲקֹב פִּשְׁעוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל חַטָּאתוֹ׃

Veulàm anochì milletì chòach et rùach Adonài umiſcpàt ugburàh lehaghìd lejangakòb piſcngò ul Iſraèl chatatò.

Veruntamen ego repletus ſum fortitudine Spiritus Domini, judicio, & virtute: ut annunciem Jacob ſcelus ſuum, & Iſrael peccatum ſuum.

Digitized by Google

CAP. XXX.

EUCHARISTIA.

Exodo 25. 30.

וְנָתַתָּ עַל הַשֻּׁלְחָן לֶחֶם פָּנִים לְפָנַי תָּמִיד׃

Venatatà ngàl haſciulchàn lechem panìm lephanài tamìd.

Et pones ſuper menſam panes propoſitionis (hæbraicè panes facierum) *in conſpectu meo ſemper.*

Pſal. 71. 16.

יְהִי פִסַּת בַּר בָּאָרֶץ׃

Jei pisàt bar beàrez.

Erit firmamentum. Hæbraicè, erit par-ticula frumenti, *in terra.*

Pſal. 109. 4.

נִשְׁבַּע יְהוָה וְלֹא יִנָּחֵם אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם עַל דִּבְרָתִי מַלְכִּי־צֶדֶק׃

Niſcbàng Adonài velò inachèm atàh coèn lengolàm ngàl dibratì malchi-zedèk.

Juravit Dominus, & non pænitebit eum, tu es Sacerdos in æternum, ſecundum ordinem Melchiſedech.

Proverb. 9. 5.

לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחֲמִי וּשְׁתוּ בְּיַיִן מָסָכְתִּי׃

Lechù lachamù belachmì uſctù bejain masàchti.

Venite comedite panem meum, & bibite vinum, quod miſcui vobis.

CAP.

C A P. XXXI.

SANCTORUM INVOCATIO.

הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל רָע יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים
וְיִקָּרֵא בָהֶם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבֹתַי אַבְרָהָם וְיִצְחָק
וְיִדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃

Gen. 48. 16.

Hamalàch hagoèl oti micòl ràng jebarèch et annengarìm veikarè bahèm ſcemì veſcèm abotai Abrahàm veizchak veidgù laròb bekèreb haàrez.

Angelus qui eruit me de cunctis malis benedicat pueris iſtis, & invocetur ſuper eos nomen meum, nomina quoque patrum meorum Abraham, & Iſac, & creſcant in multitudinem ſuper terram.

Exod. 32. 11. 12 13. 14.

וַיְחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהָיו וַיֹּאמֶר לָמָה
יְהוָה יֶחֱרֶה אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם בְּכֹחַ גָּדוֹל וּבְיָד חֲזָקָה׃ לָמָּה יֹאמְרוּ
מִצְרַיִם לֵאמֹר בְּרָעָה הוֹצִיאָם לַהֲרֹג אֹתָם
בֶּהָרִים וּלְכַלֹּתָם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה שׁוּב מֵחֲרוֹן
אַפֶּךָ וְהִנָּחֵם עַל הָרָעָה לְעַמֶּךָ׃ זְכוֹר לְאַבְרָהָם
לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם
בָּךְ וַתְּדַבֵּר אֲלֵהֶם אַרְבֶּה אֶת זַרְעֲכֶם כְּכוֹכְבֵי

Digitized by Google

הַשָּׁמָיִם וְכָל הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֶתֵּן לְזַרְעֲכֶם וְנָחֲלוּ לְעֹלָם׃ וַיִּנָּחֶם יְהוָה עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ׃

Vaichàl Moſcè et penè Adonài eloàu vajòmer lamàh Adonài jecherèh apechà bengamècha aſcèr hozzèta meèrez mizràim bechòach gadòl ubiàd chazakah làmma jomerù mizràim lemòr berangàh hozziàm laharòg otàm beharìm ulchalotàm men-gàl penè haadamah ſciùb mecharòn apècha vehin-nachèm ngal harangàh lengamècha. Zechòr le Abrahàm leizchàk ulIſrael ngabadècha aſcèr niſc-bàngta lahèm bach vatedabbèr alehèm arbèh et zarngachèm chechochebè aſciamàim vechòl haàrez hazòt aſcèr amàrti etèn lezarngachèm venachalù lengolàm. Vainàchem Adonài ngal harangàh aſ-cer dibbèr langaſciòt lengamò.

Moyſes autem orabat Dominum Deum ſuum di-cens: cur Domine iraſcitur furor tuus ſuper populum tuum quem eduxiſti de terra Ægypti, in fortitudine magna, & in manu robuſta? ne quæſo dicant Ægy-ptii: callidè eduxit eos, ut interficeret in montibus, & deleret è terra: quieſcat ira tua, & eſto placabi-lis ſuper nequitia populi tui. Recordare Abraham, Iſaac, & Iſrael Servorum tuorum, quibus juraſti per te-metipſum dicens: multiplicabo ſemen veſtrum ſicut Stellas Cœli. & univerſam terram hanc de qua lo-cutus ſum dabo ſemini veſtro, & poſſidebitis eam ſemper. Placatusq; eſt Dominus ne faceret malum quod locutus fuerat adverſus populum ſuum.

Reg.

Digitized by Google

1. *Reg.* 7. 8. 9.

ויאמרו בני ישראל אל שמואל אל תחרש ממנו
מזעק אל יהוה אלהינו ויושיענו מיד פלשתים׃
ויקח שמואל טלה חלב אחד ויעלהו עולהכליל
ליהוה ויזעק שמואל אל יהוה בעד ישראל
ויענהו יהוה׃

Vajomerù benè Iſraèl el ſcemùel al tacharèſc mimmènu mizengòk el Adonài elohenu vejoſcinghènu miiàd Peliſtìm. Vaikàch Scemuèl telèh chalàb echàd vajangalèu ngolàh calìl l'Adonài vaizngàk Scemuèl el Adonài bengàd Iſraèl vajanganèu Adonài .

Dixerunt filii Iſrael ad Samuelem ne ceſſes clamare ad Dominum Deum noſtrum, ut ſalvet nos, de manu Philiſtinorum. Tulit autem Samuel Agnum lactantem unum, & obtulit illum holocauſtum integrum Domino: & clamavit Samuel ad Dominum pro Iſrael, & exaudivit eum Dominus.

3. *Reg.* 15. 4.

למען דוד נתן יהוה אלהיו לו ניר בירושלים
להקים את בנו אחריו ולהעמיד את ירושלים׃

Lemangàn David natàn Adonài eloàu lo nir biruſcialàim lehakim et benò acharàu ulhangamìd et Jeruſcialàim .

Propter David dedit ei (Abiæ) Dominus Deus ſuus lucernam in Jeruſalem, ut ſuſcitaret filium ejus poſt eum, & ſtatueret Jeruſalem.

Pa-

Digitized by Google

2. Paralipomenon 6, 42.

יְהוָה אֱלֹהִים אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ זָכְרָה לְחַסְדֵי דָּוִיד עַבְדֶּךָ׃

Adonài elohìm al tàſceb penè meſcichècha zochràh lechaſdè David ngabdècha.

Domine Deus, ne avertas faciem Chriſti tui: memento miſericordiarum David ſervi tui.

Job 5, 1.

קְרָא נָא הֲיֵשׁ עוֹנֶךָּ וְאֶל מִי מִקְּדֹשִׁים תִּפְנֶה׃

Kàra na hajèſc ngonèka veèl mi mikedosìm tiphnè.

Voca ergo ſi eſt qui tibi reſpondeat, & ad aliquem Sanctorum convertere.

Job ultimo 8.

וְעַתָּה קְחוּ לָכֶם שִׁבְעָה פָרִים וְשִׁבְעָה אֵילִים וּלְכוּ אֶל עַבְדִּי אִיּוֹב וְהַעֲלִיתֶם עוֹלָה בַּעַדְכֶם וְאִיּוֹב עַבְדִּי יִתְפַּלֵּל עֲלֵיכֶם כִּי אִם פָּנָיו אֶשָּׂא לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת עִמָּכֶם נְבָלָה כִּי לֹא דִבַּרְתֶּם אֵלַי נְכוֹנָה כְּעַבְדִּי אִיּוֹב

Vengatàh kechù lachèm ſcibngàh parìm veſcibngàh elìm ulchù et ngabdì Jiòb vehangalitèm ngolàh bangadchèm veijòb ngabdì itpalèl ngalechèm chi im panàu esà lebiltì ngasòt nghimachèm nebalàh chi lo dibbartèm elài nechonàh chengabdi Jiòb.

Sumite ergo vobis ſeptem Tauros, & ſeptem Arietes, & ite ad ſervum meum Job, & offerre holocauſtum

Digitized by Google

ſtum pro vobis : Job autem ſervus meus orabit pro vobis : faciem ejus ſuſcipiam, ut nou votis imputetur ſtultitia : neque enim locuti eſtis ad me recta, ſicut ſervus meus Job.

CAP. XXXII.

USUS IMAGINUM.

Exodo 25. 18. 19. 20.

וְעָשִׂיתָ שְׁנַיִם כְּרֻבִים זָהָב מִקְשָׁה תַּעֲשֶׂה אֹתָם
מִשְּׁנֵי קְצוֹת הַכַּפֹּרֶת׃ וַעֲשֵׂה כְּרוּב אֶחָד מִקָּצָה
מִזֶּה וּכְרוּב אֶחָד מִקָּצָה מִזֶּה מִן הַכַּפֹּרֶת תַּעֲשׂוּ
אֶת הַכְּרֻבִים עַל שְׁנֵי קְצוֹתָיו׃ וְהָיוּ הַכְּרֻבִים
פֹּרְשֵׂי כְּנָפַיִם לְחַעְלָה סככים בְּכַנְפֵיהֶם עַל
הַכַּפֹּרֶת וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו אֶל הַכַּפֹּרֶת
יִהְיוּ פְּנֵי הַכְּרֻבִים׃

Vengasìta ſcenaìm Cherubìm zahàb mikſciàh tangaſcèh otam miſcenè kezzòt hacapòret. Vengasìta cherùb echàd mikazzà nizèh uchrùb echàd mikazzàh nizèh min hacapòret tangasù et hacherutìm ngal ſcenè kezzotàu. Vehaiù hacherubìm poresè chenaphaìm lemàngla ſochachìm becanphehèm ngal hacapòret uphnehèm iſc el achìu el hacapòret ihiù penè hacherubìm.

Facies duos Cherubim aureos, & productiles facies ex utraque parte oraculi. Cherub unus ſit in

H late-

ARTICULUS II.

Pſal. 2. 7. vide ſupra Cap. XXIX.
Pſal. 89. 27. vide ſupra Cap. II.
Pſal. 71. 1. vide ſupra Cap. VII.

ARTICULUS III.

Iſ. 7. 14. vide ſupra Cap. III.
Jeremia 31. 22. vide ibi.

ARTICULUS IV.

Iſaia 53. vide ſupra Cap. IX.
Zacharia 12. 10. vide ibi.
Pſal. 22. per totum.

ARTICULUS V.

Vide Cap. X. *&* XI.

ARTICULUS VI.

Vide Cap. XIII. *&*
Pſal. 10. 1. vide ſupra Cap. I.

ARTICULUS VII.

Vide dicta Cap. XXVII.

ARTICULUS VIII.

Vide dictu Cap. XXIX. *in verbo Spiritus Sanctus.*

AR-

ARTICULUS IX.

Vide dicta Cap. XVIII.

ARTICULUS X.

Iſ. 53. 5.

וּבַחֲבֻרָתוֹ נִרְפָּא לָנוּ׃

Ubachaburatò nirpà lànu.

Et livore ejus ſanati ſumus.

Dan. 9. 24. vide ſupra Cap. XXIV.

Ezechiel. 18. 27.

וּבְשׁוּב רָשָׁע מֵרִשְׁעָתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיַּעַשׂ מִשְׁפָּט
וּצְדָקָה הוּא אֶת נַפְשׁוֹ יְחַיֶּה׃

Ubſciub raſc:ang meriſcngatò aſcèr ngaſciàh vajangas miſcpàt uzdakàh hu et naphſciò jechajèh.

Et cum averterit impius ab impietate ſua quam operatus eſt, & fecerit judicium, & juſtitiam: ipſe animam ſuam vivificabit.

ARTICULUS XI.

Iſ 26. 19.

יִחְיוּ מֵתֶיךָ נְבֵלָתִי יְקוּמוּן הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר׃

Ichiù metècha nebelatì jekumùn hakìzzu veranenù ſciochenè ngaphàr.

Vivent mortui tui: interfecti mei reſurgent: expergſcimini, & laudate qui habitatis in pulvere.

SPIRITUS SANCTUS.

2. Reg. 23. 2.

רוּחַ יְהוָה דִּבֶּר בִּי וּמִלָּתוֹ עַל לְשׁוֹנִי׃

Rùach Adonài dibbèr bi umilatò ngal leſcionì.

Spiritus Domini locutus eſt per me, & ſermo ejus per linguam meam.

Job 33. 4.

רוּחַ אֵל עָשָׂתְנִי וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּחַיֵּנִי׃

Rùach el ngaſciàtni veniſcmàt ſciadài techajèni.

Spiritus Dei fecit me, & ſpiraculum omnipotentis vivificavit me.

Pſal. 52. 13.

אַל תַּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קָדְשְׁךָ אַל תִּקַּח מִמֶּנִּי׃

Al taſclichèni millephanècha verùach kodſcechà al tikàch mimmèni.

Ne proiicias me à facie tua, & Spiritum Sanctum tuum ne auferas à me.

Pſal. 103. 30.

תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרֵאוּן וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה׃

Teſcialàch ruehachà ibareùn utchadèſc penè adamàh.

Emittes Spiritum tuum, & creabuntur, & renovabis faciem terræ.

Digitized by Google

Pſal. 142. 10.

לַמְּדֵנִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ כִּי אַתָּה אֱלֹהָי רוּחֲךָ
טוֹבָה תַּנְחֵנִי בְּאֶרֶץ מִישׁוֹר׃

Làmmedeni langaſciòt rezzonechà chi atàh elohài ruchachà tobàh tanchèni beèrez miſciòr.

Doce me facere voluntatem tuam quia Deus meus es tu: Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam.

Iſ. 11. 2.

וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְהוָה׃

Venachà ngalàu rùach Adonài.

Et requieſcet ſuper eum Spiritus Domini &c.

Iſ. 32. 15. *vide ſupra*)
Iſ. 44. 3. *vide ſupra*) *Cap.* XIV.
Ezechiel. 36. 27. *vide ſupra*)
Iſ. 61. 1. *vide ſupra Cap.* XVI.

Michea 3. 8.

וְאוּלָם אָנֹכִי מָלֵאתִי כֹחַ אֶת רוּחַ יְהוָה וּמִשְׁפָּט
וּגְבוּרָה לְהַגִּיד לְיַעֲקֹב פִּשְׁעוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל חַטָּאתוֹ׃

Veulàm anochì milletì chòach et rùach Adonài umiſcpàt ugburàh lehaghìd lejangakòb piſcngò ul Iſraèl chatatò.

Veruntamen ego repletus ſum fortitudine Spiritus Domini, judicio, & virtute: ut annunciem Jacob ſcelus ſuum, & Iſrael peccatum ſuum.

CAP.

CAP. XXX.

EUCHARISTIA.

Exodo 25. 30.

וְנָתַתָּ עַל הַשֻּׁלְחָן לֶחֶם פָּנִים לְפָנַי תָּמִיד׃

Venatatà ngàl haſciulchàn lechem panìm lephanài tamìd.

Et pones ſuper menſam panes propoſitionis (hæbraicè panes facierum) *in conſpectu meo ſemper*.

Pſal. 71. 16.

יְהִי פִסַּת בַּר בָּאָרֶץ׃

Jei pisàt bar beàrez.

Erit firmamentum. Hæbraicè, erit par-ticula frumenti, *in terra*.

Pſal. 109. 4.

נִשְׁבַּע יְהוָה וְלֹא יִנָּחֵם אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם עַל דִּבְרָתִי מַלְכִּי־צֶדֶק׃

Niſcbàng Adonài velò inachèm atàh coèn lengolàm ngàl dibratì malchi-zedèk.

Juravit Dominus, & non pænitebit eum, tu es Sacerdos in æternum, ſecundum ordinem Melchiſedech.

Proverb. 9. 5.

לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי וּשְׁתוּ בְּיַיִן מָסָכְתִּי׃

Lechù lachamù belachmì uſctù bejain masàchti.

Venite comedite panem meum, & bibite vinum, quod miſcui vobis.

CAP.

CAP. XXXI.

SANCTORUM INVOCATIO.

הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל רָע יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים
וְיִקָּרֵא בָהֶם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבֹתַי אַבְרָהָם וְיִצְחָק
וְיִדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃

Gen. 48. 16.

Hamalàch hagoèl oti micòl ràng jebarèch et hannengarìm veikarè bahèm ſcemì veſcèm abotai Abrahàm veizchàk veidgù laròb bekèreb haàrez.

Angelus qui eruit me de cunctis malis benedicat pueris iſtis, & invocetur ſuper eos nomen meum, nomina quoque patrum meorum Abraham, & Iſac, & creſcant in multitudinem ſuper terram.

Exod. 32. 11. 12 13. 14.

וַיְחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהָיו וַיֹּאמֶר לָמָה
יְהוָה יֶחֱרֶה אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם בְּכֹחַ גָּדוֹל וּבְיָד חֲזָקָה׃ לָמָּה יֹאמְרוּ
מִצְרַיִם לֵאמֹר בְּרָעָה הוֹצִיאָם לַהֲרֹג אֹתָם
בֶּהָרִים וּלְכַלֹּתָם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה שׁוּב מֵחֲרוֹן
אַפֶּךָ וְהִנָּחֵם עַל הָרָעָה לְעַמֶּךָ׃ זְכוֹר לְאַבְרָהָם
לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם
בָּךְ וַתְּדַבֵּר אֲלֵהֶם אַרְבֶּה אֶת זַרְעֲכֶם כְּכֹכְבֵי

הַשָּׁמָיִם וְכָל הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֶתֵּן לְזַרְעֲכֶם וְנָחֲלוּ לְעֹלָם׃ וַיִּנָּחֶם יְהוָה עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ׃

Vaichàl Moſcè et penè Adonài eloàu vajòmer lamàh Adonài jecherèh apechà bengamècha aſcèr hozzèta meèrez mizràim bechòach gadòl ubiàd chazakah làmma jomerù mizràim lemòr berangàh hozziàm laharòg otàm beharìm ulchalotàm mengàl penè haadamah ſciùb mecharòn apècha vehinnachèm ngal harangàh lengamècha. Zechòr le Abrahàm leizchàk ulIſrael ngabadècha aſcèr niſcbàngta lahèm bach vatedabbèr alehèm arbèh et zarngachèm chechochebè aſciamàim vechòl haàrez hazòt aſcèr amàrti etèn lezarngachèm venachalù lengolàm. Vainàchem Adonài ngal harangàh aſcer dibbèr langaſciòt lengamò.

Moyſes autem orabat Dominum Deum ſuum dicens: cur Domine iraſcitur furor tuus ſuper populum tuum quem eduxiſti de terra Ægypti, in fortitudine magna, & in manu robuſta? ne quæſo dicant Ægyptii: callidè eduxit eos, ut interficeret in montibus, & deleret è terra: quieſcat ira tua, & eſto placabilis ſuper nequitia populi tui. Recordare Abraham, Iſaac, & Iſrael Servorum tuorum, quibus juraſti per temetipſum dicens: multiplicabo ſemen veſtrum ſicut Stellas Cœli. & univerſam terram hanc de qua locutus ſum dabo ſemini veſtro, & poſſidebitis eam ſemper. Placatusq; eſt Dominus ne faceret malum quod locutus fuerat adverſus populum ſuum.

Digitized by Google

1. *Reg.* 7. 8. 9.

וַיֹּאמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל שְׁמוּאֵל אַל תַּחֲרֵשׁ מִמֶּנּוּ
מִזְּעֹק אֶל יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ וְיוֹשִׁיעֵנוּ מִיַּד פְּלִשְׁתִּים׃
וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל טְלֵה חָלָב אֶחָד וַיַּעֲלֵהוּ עוֹלָה כָּלִיל
לַיהוָֹה וַיִּזְעַק שְׁמוּאֵל אֶל יְהוָֹה בְּעַד יִשְׂרָאֵל
וַיַּעֲנֵהוּ יְהוָֹה׃

Vajomerù benè Iſraèl el ſcemùel al tacharèſc mimmènu mizengòk el Adonài elohenu vejoſcinghènu miiàd Peliſtìm. Vaikàch Scemuèl telèh chalàb echàd vajangalèu ngolàh calìl l Adonài vaizngàk Scemuèl el Adonài bengàd Iſraèl vajanganèu Adonài .

Dixerunt filii Iſrael ad Samuelem ne ceſſes clamare ad Dominum Deum noſtrum, ut ſalvet nos, de manu Philiſtinorum. Tulit autem Samuel Agnum lactantem unum, & obtulit illam holocauſtum integrum Domino: & clamavit Samuel ad Dominum pro Iſrael, & exaudivit eum Dominus.

3. *Reg.* 15. 4.

לְמַעַן דָּוִד נָתַן יְהוָֹה אֱלֹהָיו לוֹ נִיר בִּירוּשָׁלִָם
לְהָקִים אֶת בְּנוֹ אַחֲרָיו וּלְהַעֲמִיד אֶת יְרוּשָׁלִָם׃

Lemangàn David natàn Adonài eloàu lo nir biruſcialàim lehakim et benò acharàu ulhangamìd et Jeruſcialàim .

Propter David dedit ei (Abiæ) Dominus Deus ſuus lucernam in Jeruſalem, ut ſuſcitaret filium ejus poſt eum, & ſtatueret Jeruſalem.

Digitized by Google

2. Paralipomenon 6, 42.

יְהוָה אֱלֹהִים אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ זָכְרָה לְחַסְדֵי
דָּוִיד עַבְדֶּךָ׃

Adonài elohìm al tàſceb penè meſcichècha zochràh lechaſdè David ngabdècha.

Domine Deus, ne avertas faciem Chriſti tui: memento miſericordiarum David ſervi tui.

Job 5, 1.

קְרָא נָא הֲיֵשׁ עוֹנֶךָּ וְאֶל מִי מִקְּדֹשִׁים תִּפְנֶה׃

Kàra na hajèſc ngonèka veèl mi mikedosìm tiphnè.

Voca ergo ſi eſt qui tibi reſpondeat, & ad aliquem Sanctorum convertere.

Job ultimo 8.

וְעַתָּה קְחוּ לָכֶם שִׁבְעָה פָרִים וְשִׁבְעָה אֵילִים וּלְכוּ
אֶל עַבְדִּי אִיּוֹב וְהַעֲלִיתֶם עוֹלָה בַּעַדְכֶם וְאִיּוֹב
עַבְדִּי יִתְפַּלֵּל עֲלֵיכֶם כִּי אִם פָּנָיו אֶשָּׂא לְבִלְתִּי
עֲשׂוֹת עִמָּכֶם נְבָלָה כִּי לֹא דִבַּרְתֶּם אֵלַי נְכוֹנָה
כְּעַבְדִּי אִיּוֹב׃

Vengatàh kechù lachèm ſcibngàh parìm veſcibngàh elìm ulchù et ngabdì Jiòb vehangalitèm ngolàh bangadchèm veijòb ngabdì itpalèl ngalechèm chi im panàu esà lebiltì ngasòt nghimachèm nebalàh chi lo dibbartèm elài nechonàh chengabdi Jiòb.

Sumite ergo vobis ſeptem Tauros, & ſeptem Arietes, & ite ad ſervum meum Job, & offerre holocau-

ſtum

ſtum pro vobis : Job autem ſervus meus orabit pro vobis : faciem ejus ſuſcipiam , ut nou votis imputetur ſtultitia : neque enim locuti eſtis ad me recta ſicut ſervus meus Job .

CAP. XXXII.

USUS IMAGINUM.

Exodo 25. 18. 19. 20.

וְעָשִׂיתָ שְׁנַיִם כְּרֻבִים זָהָב מִקְשָׁה תַּעֲשֶׂה אֹתָם
מִשְּׁנֵי קְצוֹת הַכַּפֹּרֶת׃ וַעֲשֵׂה כְּרוּב אֶחָד מִקָּצָה
מִזֶּה וּכְרוּב אֶחָד מִקָּצָה מִזֶּה מִן הַכַּפֹּרֶת תַּעֲשׂוּ
אֶת הַכְּרֻבִים עַל שְׁנֵי קְצוֹתָיו׃ וְהָיוּ הַכְּרֻבִים
פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה סֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל
הַכַּפֹּרֶת וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו אֶל הַכַּפֹּרֶת
יִהְיוּ פְּנֵי הַכְּרֻבִים׃

Vengasìta ſcenaìm Cherubìm zahàb mikſciàh tangaſcèh otam miſcenè kezzòt hacapòret . Vengasìta cherùb echàd mikazzà nizèh uchrùb echàd mikazzàh nizèh min hacapòret tangasù et hacherutìm ngal ſcenè kezzotàu . Vehaiù hacherubìm poresè chenaphaìm lemàngla ſochachìm becanphehèm ngal hacapòret uphnehèm iſc el achìu el hacapòret ihiù penè hacherubìm .

Facies duos Cherubim aureos , & productiles facies ex utraque parte oraculi . Cherub unus ſit in late-

latere uno, & alterim altero; utrumque latus propitiatorii tegant, expandentes alas, & operientes oraculum, reſpiciamque ſe mutuo verſis vultibus in propitiatorium, quo operienda eſt arca.

Num. 21. 8 9.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף וְשִׂים
אֹתוֹ עַל נֵס וְהָיָה כָּל הַנָּשׁוּךְ וְרָאָה אֹתוֹ וָחָי׃
וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נְחַשׁ נְחֹשֶׁת וַיְשִׂמֵהוּ עַל הַנֵּס וְהָיָה
אִם נָשַׁךְ הַנָּחָשׁ אֶת אִישׁ וְהִבִּיט אֶל נְחַשׁ
הַנְּחֹשֶׁת וָחָי׃

Vajòmer Adonài el Moſcèh ngasèh lechà ſaràph vesìm otò ngal nes vehajàh col anaſciùch veraah otò vachài. Vajangas Moſcē naehàſc nechòſcet vaiſimèhu ngal hanès vehajàh im naſciàch hanachàſc et iſc vehibbìt el nechàſc hannechòſcet vachài.

Et locutus eſt Dominus ad Moyſen fac ſerpentem aeneum, & pone eum pro ſigno, qui percuſſus aſpexerit eum vivet. Fecit ergo Moyſes Serpentem caeneum, & poſuit eum pro ſigno, quem cum percuſſi aſpicerent ſanabuntur.

3. *Reg.* 6. 27.

וַיִּתֵּן אֶת הַכְּרוּבִים בְּתוֹךְ הַבַּיִת הַפְּנִימִי וַיִּפְרְשׂוּ
אֶת כַּנְפֵי הַכְּרֻבִים וַתִּגַּע כְּנַף הָאֶחָד בַּקִּיר
וּכְנַף הַכְּרוּב הַשֵּׁנִי נֹגַעַת בַּקִּיר הַשֵּׁנִי וְכַנְפֵיהֶם
אֶל תּוֹךְ הַבַּיִת נֹגְעֹת כָּנָף אֶל כָּנָף׃

Vai-

Vaitèn et hacherubìm betòch habait hapenimì vaiphreſciù et canphè hacherubìm vatigàng chenaph haechàd bakìr uchnàph hacherùb haſcenì vechanphehèm el toch habàit noghengòt canàph el canàph.

Poſuit Cherubim in medio Templi interioris. Extendebant autem alas ſuas Cherubim, & tangebant ala una parietem, & ala Cherub ſecundi tangebat parietem alterum: alæ autem alteræ in media parte Templi ſe invicem contingebant.

2. Reg. 7. 36.

וַיְפַתַּח עַל הַלֻּחֹת יְדֹתֶיהָ וְעַל מִסְגְּרֹתֶיהָ כְּרוּבִים אֲרָיוֹת וְתִמֹרֹת כְּמַעַר אִישׁ וְלֹיוֹת סָבִיב׃

Vaiphatàch ngàl hàluchòt jedotèha vengàl miſgherotèa Cherubìm arajòt vetimoròt chemàngar iſc veloiòt ſabib.

Sculpſit quoque (Salomon) in tabulis illis quæ erant ex ære, & in angulis Cherubim, & Leones, & palmas, quaſi in ſimilitudinem hominis ſtantis, ut non cælata, nec appoſita per circuitum viderentur.

CAP. XXXIII.

SYMBOLUM APOSTOLORUM.

ARTICULUS I.

Vide quæ dicta ſunt ſupra Cap. XXIX. in verbo Pater.

H 2 AR-

Digitized by Google

ARTICULUS II.

Pſal. 2. 7. vide ſupra Cap. XXIX.
Pſal. 89. 27. vide ſupra Cap. II.
Pſal. 71. 1. vide ſupra Cap. VII.

ARTICULUS III.

Iſ. 7. 14. vide ſupra Cap. III.
Jeremia 31. 22. vide ibi.

ARTICULUS IV.

Iſaia 53. vide ſupra Cap. IX.
Zacharia 12. 10. vide ibi.
Pſal. 22. per totum.

ARTICULUS V.

Vide Cap. X. & XI.

ARTICULUS VI.

Vide Cap. XIII. &
Pſal. 10. 1. vide ſupra Cap. I.

ARTICULUS VII.

Vide dicta Cap. XXVII.

ARTICULUS VIII.

Vide dicta Cap. XXIX. *in verbo Spiritus Sanctus.*

AR-

ARTICULUS IX.

Vide dicta Cap. XVIII.

ARTICULUS X.

Iſ. 53. 5.

וּבַחֲבֻרָתוֹ נִרְפָּא לָנוּ׃

Ubachaburatò nirpà lànu.
Et livore ejus ſanati ſumus.
Dan. 9. 24. vide ſupra Cap. XXIV.

Ezechiel. 18. 27.

וּבְשׁוּב רָשָׁע מֵרִשְׁעָתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיַּעַשׂ מִשְׁפָּט וּצְדָקָה הוּא אֶת נַפְשׁוֹ יְחַיֶּה׃

Ubſciub raſciang meriſcngatò aſcèr ngaſciàh vajangas miſcpàt uzdakàh hu et naphſciò jechajèh.

Et cum averterit impius ab impietate ſua quam operatus eſt, & fecerit judicium, & juſtitiam: ipſe animam ſuam vivificabit.

ARTICULUS XI.

Iſ. 26. 19.

יִחְיוּ מֵתֶיךָ נְבֵלָתִי יְקוּמוּן הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר׃

Ichiù metècha nebelatì jekumùn hakìzzu veranenù ſciochenè ngaphàr.

Vivent mortui tui: interfecti mei reſurgent: expergſcimini, & laudate qui habitatis in pulvere.

Dan. 12. 2.

וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֵלֶּה לַחֲרָפוֹת לְדִרְאוֹן עוֹלָם׃

Verabìm mijeſcenè admàt nghaphàr jekizzu elle lechajè ngolàm veele lacharaphòt lediròn ngolàm.

Et multi de his qui dormiunt in terræ pulvere evigilabunt: alii in vitam æternam, & alii in opprobrium ut videant ſemper.

ARTICULUS XII.

Vide verſiculum Dan. 12. 2. ſupra relatum.

FINIS.

MO-

Digitized by Google

NONITIO AD LECTOREM.

HAbes in hoc Opuſculo, Lector benevole, præcipuos veteris Teſtamenti textûs, quibus Judæorum perfidiam retundere, ipſorumque errores evincêre, Divina favente Gratia, facilè poterit. Opus deſperes nolim, ſi tamen fueris Hæbraicæ litteraturæ ignarus; Latino enim charactere, Hæbraicas voces tibi propono. Expoſitiones vero, ſeu potius extorſiones quibus Judæi pro ipſorum tuenda pervicacia adverſus Divina hæc eloquia nituntur, earumve confutationem ulteriori tempore vulgandas ſervabo. Latinam vero interpretationem, quam in hoc exarando libello adamuſſim ſecutus ſum, non ex Hæbraica, aut Pagnini verſione, ſed ex vulgata deſumptam à me ſcias, quæ à Sacroſancta Trid. Synodo Seſſ. IV. pro regula, & norma fidei aſſignatur.

Digitized by Google

INDEX CAPITUM.

CAp. I. Meſſias Deus. pag. 1.
Cap. II. Meſſias verbum Dei, Filius Dei. pag. 6.
Cap. III. Meſſias de Virgine naſciturus. pag. 8.
Cap. IV. Meſſias manſuetus, & pauper. pag. 10.
Cap. V. Meſſias Salvator. pag. 13.
Cap. VI Pax in diebus Meſſiæ. pag. 18.
Cap. VII. Meſſias Dominus, & Rex æternus. pag. 21.
Cap. VIII. Regnum Meſſiæ Spirituale, & Æternum. pag. 28.
Cap. IX. Meſſiæ paſſio. pag. 29.
Cap. X. Meſſias deſcendit ad Inferos, & educit Patriarchas. pag. 35.
Cap. XI. Meſſias à mortuis reſurgit. pag. 37.
Cap. XII. Meſſias Baptiſmum inſtituit. pag. 37.
Cap. XIII. Meſſias aſcendit in Cœlum. pag. 40.
Cap. XIV. Meſſias mittit Spiritum Sanctum. pag. 42.
Cap. XV. Meſſias legem novam daturus mundo. pag. 44.
Cap. XVI. Lex Meſſiæ Spiritualis, & æterna. pag. 51.
Cap. XVII. Evangelii promulgatio. pag. 52.
Cap. XVIII. Eccleſia Meſſiæ. pag. 55.
Cap. XIX. Judæorum cæcitas, & pertinacia. pag. 61.
Cap. XX. Judeorum rejectio, & diſperſio. pag. 64.

Cap.

Cap. XXI. *Vocatio Gentium*. *pag*. 70.
Cap. XXII. *Idolorum everſio*. *pag*. 78.
Cap. XXIII. *Mutatio morum per doctrinam Meſſiæ*. *pag*. 81.
Cap. XXIV. *Signa temporis adventus Meſſiæ*. Ergo jam venit. *pag*. 83.
Cap. XXV. *Excidium Hieroſolimitanum*. *pag*. 93.
Cap. XXVI *Templum*, & *Urbs non amplius ædificanda*. *pag*. 95.
Cap. XXVII. *Meſſias Judex*. *pag*. 96.
Cap. XXVIII. *Myſterium Sanctiſſimæ Trinitatis*. *pag*. 99.
Cap. XXIX. *De nominibus Divinarum Perſonarum, Pater, Filius, Spiritus Sanctus*. *pag*. 103.
Cap. XXX. *Euchariſtia*. *pag*. 108.
Cap. XXXI. *Sanctorum invocatio*. *pag*. 109.
Cap. XXXII. *Uſus Imaginum*. *pag*. 113.
Cap. XXXIII. *Symbolum Apoſtolorum*. *pag*. 115.

AP-

Digitized by Google

APPROBATIONES.

Admodum Rev. Pater Andreas à Sancto Sebaſtiano, Ordinis Scholarum Piarum Provincialis S. T. L. complaceat attentè perlegere Librum hanc, cujus titulus eſt *Promptuarium Biblicorum Textuum*, ad effectum recognoſcendi, an contineat aliquod Orthodoxæ Fidei adverſum, & bonis moribus abſonum, & referat. Dat. hac die 18. Novembris 1706.

Nicolaus de Caſtellanis Vic. Gen. Flor.

Illuſtriſs. & Reverendiſs. Domine.

Attento imperio Dominationis Tuæ Illuſtriſſimæ diligenter totum hunc Librum luſtravi, cui titulus: *Promptuarium Biblicorum Textuum*: & nihil in eo inveni quod Sanctæ Orthodoxæ Romanæ Fidei adverſetur, quod præjudicium bonis moribus inferat, ſed valdè perutilem eum cenſeo, præcipue ad finem ab Authore intentum, Hæbræorum ſcilicèt converſionem; in quorum fidem manu propria ſubſcripſi.

Andreas à S. Sebaſtiano Schol. Piar.

Atten-

Digitized by Google

Attenta ſupradicta relatione, imprimat.

Nicolaus de Caſtellanis Vic. Gen.

Ex commiſſione Reverendiſs. Patris Inquiſitoris Gen. Florentiæ, Adm. Rev. Pat. Mag. Julius Foboredo Provincialis Servorum B. M. V. attentè revidere faveat hoc *Promptuarium Biblicorum Textuum*, & referat an typis committi poſſit. Ex ædibus S. Inquiſitionis die 30. Novemb. 1706.

Fr. Bonaventura Zudoli Ord. Min Conv. Vic. Gen. S. Off. Flor.

Reverendiſſime Pater.

Attentè perlegi totum hunc Librum, & dignum cenſeo qui ad publicam utilitatem prodeat, continet enim Sacros textus, arma videlicet fortiſſima adverſus Judæos. Iis olim me præſente, uſus eſt Excellentiſs. Dominus Paulus Medici, acriter pugnans adverſus quendam Rabbinum nomine SABBATAI MAIOLICA audivi ego Judæum divinæ veritatis violentia exſagitatum, ad vanas sacri eloquii interpretationes confugere, & ab omni prorſus ratione, victum, & con-

confuſum diſcedere. Nec ullus eſt illius gentis magiſter, quem hæc eloquia Domini Sapientiam parvulis prȩſtantia, hȩc tela ſempiterno igne rubentia, non confundant, non confodiant. Abſtergat Deus ab eorum oculis tenebras, & P. V. Reverendiſſimam incolumen ſervet. Dat. in Conventu Sanctiſſimȩ Annunciatȩ die 6. Decembris Anni 1706.

Fr. Julius Roboredo Ord. Serv. B. M. V. in Tuſcia Prov. & S. Theol. Pub. Prof.

Attenta prȩfata atteſtatione Imprimat.

Fr. Bonaventura Zudoli de Bonon. Vic. Gener. S. Off. Flor.

Philip. Bonarota Senat. R. C. Aud.

ER-

Digitized by Google

ERRATA CORRIGE.

Pag. 2. lin. 3. הַמִשְׁרָה lege הַמִשְׂרָה

Pag. 2. lin. 5. ויקרא lege ויקרא

Pag. 4. lin. 9. poſt illa verba *Sapiens erit*, adde, *& faciet judicium, & juſtitiam in terra.*

Pag. 9. lin. 9. titchamakim *lege* titchamakìn.

Pag. 10. lin. 12. אִיִּים lege אִיִּים

Pag. 10. lin. 15. rozzùz *lege* razzùz.

Pag. 10. lin. ult. poſt illa verba *educet judicium*, adde, *non erit triſtis, neque turbulentus, donec ponat in terra judicium, & legem ejus inſulæ expectabunt.*

Pag. 12. lin. 10. *& fortis* lege *ut fortis.*

Pag. 14. lin. 18. veſimrat *lege* vezimràt.

Pag. 14. lin. 22. *es mihi* lege *eſt mihi*, & poſt illa verba *in ſalutem*, adde, *haurietis aquas in gaudio, de fontibus Salvatoris.*

Pag. 15. lin. 20. *pluviam* lege *pluant.*

Pag. 16. lin. 13. *& dicit* lege *& dixit.*

Pag. 20. lin. 1. ehabakàr *lege* cabakàr.

Pag. 23. lin. 15. *porſas* lege *portas.*

Pag. 25. lin. 3. ubizdahàh *lege* ubizdakàh.

Pag. 30. lin. ult. מְכַאבוֹת lege מַכְאבוֹת

Pag. 31. lin. 19. caaſce *lege* caaſcèr.

Pag. 44. lin. 20. mizzicòn *lege* mizziiòn.

Ibidem toràb *lege* toràh.

Digitized by Google

Pag. 53. lin. 8. כְּתוֹךְ lege בְּתוֹךְ

Pag. 53. lin. 10. יְנַחֵל lege יְנַהֵל

Pag. 57. lin. 6. וְסֵתֶד lege וְסֵתֶר

Pag. 59. lin. 16. meſamòt *lege* neſçiamòt.

Pag. 71. lin. 6. *filiæ* lege *familiæ*.

Pag. 72. lin. 3. *thopia* lege *Æthiopia*.

Pag. 78. lin. 19. כַּסְפּוֹ lege כַּסְפּוֹן

Pag. 83. lin. 18. ſuper adde וְאֶת הָאָרֶץ

Pag. 88. lin. 12. ƌabekìm *lege* dabekìn.

Pag. 96. lin. 22. bemeſçiatìm *lege* bemeſciarìm.

Pag. 97. lin. 2. bagoìm *lege* hagoìm.

Pag. 98. lin. 9. וְאֶתְּנָה lege וְאֶתְנַח

Pag. 102. lin. 11. poſt illa verba *filios Arietum*, adde, *afferte Domino*.

Pag. 112. lin. 9. עוֹכֵךְ lege עוֹכֵב

ERRATA EX NUMERIS.

Pag. 10. lin. 6. *Iſ.* 12. lege 1. 2.

Pag. 46. lin. 22. *Iſ.* 19. lege *Iſ.* 43. 18. 19. 20.

Pag. 51. lin. 4. *Iſ.* 4. lege 44.

Pag. 105. lin. 10. 27. lege 2. 7.

Digitized by Google

JESUS MARIA.

SAncta Mater Romana Eccleſia de Infidelium, præſertim verò Judæorum converſione ſollicita, fideles ſuos, in feria ſexta Majoris Hebdomadæ, preces ad Deum fundere, ſequentibus verbis enixè hortatur; ne ipſos Altiſſimus benignè reſpicere dedignetur. Videlicet:

OReinus, & pro perfidis Judæis, ut Deus, & Dominus noſter, auferat velamen de cordibus eorum: ut & ipſi agnoſcant Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum.

Deinde Oratione ſequenti, eorum converſionem expoſcit.

OMnipotens, Sempiterne Deus, qui etiam Judaicam perfidiam, à tua miſericordia non repellis: exaudi preces noſtras quas pro illius populi obcæcatione deferimus, ut agnita veritatis tuæ luce, quæ Chriſtus eſt, à ſuis tenebris eruantur. Per eundem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Filium tuum, qui tecum, &c.

Digitized by Google

4.6.469

00565094,3

Digitized by Google

Digitized by Google

